

مهدویت و آخرالزمان

۵۰. اراده خداوند، از انقلاب تا ظهور
۵۱. رازهای عاشورا؛ راه سلوک، رمز
ظهور

خانواده و تربیت

۵۲. دخترداری
۵۳. رسالت معلم
۵۴. تربیت ولایی
۵۵. اصول تبلیغ عملی

هنر و زیبایی

۵۶. آیا سینما می تواند دینی باشد؟
۵۷. هنر و حماسه (۸): صلابت معنای اصلی
حماسه
۵۸. از فرهنگ مقاومت تا مقاومت
فرهنگی

۳۵. قدرت و معنویت

۳۶. تربیت ولایی

۳۷. عظمت ولایت

۳۸. قداست پیامبر اعظم (ص)

۳۹. اقتدار امیرالمؤمنین (ع)

۴۰. فاطمیون

۴۱. زمان شناسی

۴۲. رشد سیاسی

۴۳. تقوای سیاسیون

۴۴. فرهنگ برادری

۴۵. ضرورت جامعه گرایی مومنین در

قرآن

۴۶. ارزش تاریخ از نگاه امیرالمؤمنین (ع)

۴۷. سیره امامان (ع) در تبیین ولایت

۴۸. توصیه های ولایی قرآن خطاب به

مؤمنان

۴۹. قدرت و ضعف یاران امام صادق (ع)

موسسه عصر بیان معنوی – ناشر آثار استاد پناهیان

تلفن تماس: ۰۲۱،۷۷۶۵۰۵۷۷

پیامک موسسه: ۱۰۰۰۱۳۱۳

پست الکترونیکی: bayan.manavi@gmail.com

Sales@BayanCenter.ir

پایگاه اطلاع رسانی بیان معنوی: www.BayanManavi.ir

فروشگاه اینترنتی موسسه بیان معنوی: www.BayanCenter.ir

مرکز پخش و ارسال محصولات به سراسر کشور: ۰۲۱،۷۷۶۵۰۵۷۶

موضوع: عاقبت به خیری

معنویت و اخلاق

عاقبت به‌خیری

(حرم حضرت معصومه (س)، شب‌های قدر، ۳ جلسه)

معرفی بحث

هدایت یافتن و کسب خوبی‌ها بسیار مهم است، اما مهم‌تر از آن ماندن در راه هدایت و حفظ خوبی‌هاست. به‌طوری که علاوه بر طول زندگی، خاتمه و عاقبت زندگی هم در سعادت و هدایت باشد. بسیاری از بزرگان همواره ترس از عاقبت داشته‌اند که در رأس آنها خود امیرالمؤمنین (ع) است. در زمانه ما شخصی همچون حضرت امام خمینی‌ره نمونه بارزی است که پس از آن‌همه مجاهدت و خدمت، باز هم نگران عاقبت به‌خیری خود بود.

نگرانی و توجه به عاقبت، آثار و برکت متعددی در زندگی و حفظ دین انسان دارد. لذا بسیار مهم است بدانیم این آثار چیست، چه عواملی باعث سوء عاقبت می‌شود و راه چاره آنها چیست و برای عاقبت به‌خیری چه کارهایی لازم است انجام دهیم.

عده بسیار زیادی بوده‌اند که پس از عمری زندگی در صراط مستقیم و عبادت خداوند طعمه دام‌های شیطان شده‌اند، لذا اهمیت بسیاری دارد که انسان به این مسأله بیندیشد و درباره آن مطالب لازم را بداند.

فهرست

جلسه ۱

ضرورت نگران بودن نسبت به عاقبت به خیری و برخی آثار آن

• اهمیت مسأله نگرانی از عاقبت به خیری

- لزوم توجه به عاقبت به خیری
 - خوب ماندن مهم تر از خوب بودن است
 - توجه حضرت امام به عاقبت به خیری
 - شب قدر، شب دعا برای عاقبت به خیری
 - نگرانی امیرالمؤمنین (ع) برای عاقبت به خیری

• ترک غرور و جلب محبت خداوند

- لزوم تواضع در پیشگاه خداوند
- خوف از عاقبت، آسان ترین راه جلب محبت خداوند

• برخی آثار نگرانی از عاقبت به خیری

- ۱. جلوگیری از خطر بزرگ عجب
- ۲. مهربان شدن
- ۳. افزایش محبت خدا در دل
- ۴. سلامتی در فتنه های آخرالزمان

• ابن ملجم چه بود، چه شد؟

• روضه (حالات امیرالمؤمنین (ع) در شب نوزدهم)

جلسه ۲

چه کسانی دچار سوء عاقبت می‌شوند؟

• قیمتی ترین ترس و نگرانی

- معیار قیمت انسان‌ها
- گریه بر عاقبت، بهترین عبادت شب قدر
- مراتب خوف از خدا: عوامانه و عاشقانه
- ترس مطلوب: نگرانی در عین خوب بودن

• عوامل سوء عاقبت و چاره آن‌ها

- عوامل سوء عاقبت
 - ۱. پنهان کردن بدی‌ها
 - ۲. عدم خودسازی
 - ادّعی خوب بودن
- راه‌های چاره
 - چاره عامل اول: استغفار زیاد و اقرار به گناه
 - چاره عامل سوم: محبّت و ولایت اهل بیت (ع) و دشمنی با دشمنان آنان
 - شرمنده امام زمان (عج) هستیم
 - ادب و احترام، مایه نجات رسول ترک

جلسه ۳

برخی از اسرار و راه‌های عاقبت به‌خیری

- توجه به عاقبت، راه آسیب‌زدایی از دین‌داری

- نگرانی از عاقبت، مهم‌ترین آینده‌نگری
- یأس و غرور، دو راه مهم شیطان برای انحراف
- تأثیر توجه به عاقبت بر رفع یأس و غرور

- برخی اسرار عاقبت به‌خیری

- ۱. دقت در تفاوت انسان‌ها و عدم مقایسه
- ۲. کمال انسان حدّ توقف ندارد

- راه‌های عاقبت به‌خیری

- ۱. تقوا
- ۲. عقل
- ۳. گناه نکردن با نعمت
- ۴. فریب نخوردن از حلم خداوند
- ۵. دوستی دوستان اهل‌بیت(ع) و دشمنی با دشمنان آنها

اصول تزکیه

(مهدیه تهران، ماه رمضان ۹۱، ۲۲ جلسه)

معرفی

تزکیه یکی از کلیدی‌ترین مفاهیم دینی است که در رسالت انبیاء هم از محوریت خاصی برخوردار بوده است. اصلاح نگاه معرفتی ما به تزکیه، در چگونگی پرداختن به آن بسیار مهم است. نحوه ورود، مراحل و ویژگی‌های هر مرحله از تزکیه، مجموعه مباحث شیوا و جذابی را تشکیل می‌دهد که استاد پناهیان طی ۲۲ جلسه در فضای تربیتی ماه مبارک رمضان (سال ۹۱) به آن پرداخته‌اند. بی‌قراری، تفکر، پیدا کردن قرارگاه و ایمان به آن، توجه به این قرارگاه، معرفت نفس، معرفت دنیا، معرفت راهنما، مخالفت با دوست‌داشتنی‌ها، عزم، اخلاص و از جمله مقدمات لازم برای پرداختن به تزکیه هستند. در مقام عمل نیز ۴ مرحله اساسی وجود دارد که در این جلسات مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرند.

فهرست

جلسه ۱

معرفی ویژگی‌های لازم در کسب معارف

- ماه رمضان؛ فرصت مناسبی برای جبران گذشته و تدارک آینده
- نسبت ماه رمضان با تفکر و اندیشه
- ماه رمضان؛ ماه کسب حکمت
- ماه رمضان؛ ماه کسب معرفت
 - ضرورت داشتن فرهنگ آموزش مستمر
 - ضرورت کسب علم در دعای ابوحمزه ثمالی
- معرفی شیوه مد نظر در این جلسات
 - ضرورت مرتب کردن و دسته بندی معارف و انسجام بخشی به آگاهی‌ها
 - ترسیم شبکه‌ای از معارف برای پاسخ‌گویی بهتر
 - ضرورت توجه به معارف کلیدی برای افراد تأثیرگذار در جامعه
 - ویژگی‌های مورد نیاز برای مباحث این جلسات:
 - روشی عمیق در بیان معارف باشد
 - انگیزه کافی ایجاد نماید
 - برای تمام فرهنگها پاسخگو باشد
 - راه را به روشنی به همگان نشان دهد.

جلسه ۲

آشنایی با مفهوم و ابعاد تزکیه

- محوریت تزکیه در معارف دینی و رسالت انبیاء

- بررسی مفهوم لغوی و اصطلاحی تزکیه

- تزکیه؛ رشد روحی انسان

- آشنایی با زیبایی نفس

- تزکیه؛ رشد دادن زیبایی‌های نفس

- تزکیه مفهومی اساسی و جامع

- برای به مقصود رسیدن چاره‌ای جز تزکیه نیست

- تزکیه؛ مفهومی جامع و همه جانبه

- تزکیه؛ ثمره همه فعالیت‌های خوب انسان

- اخلاق، مانند مفهوم تزکیه، همه جانبه نیست

- با دانستن اصول تزکیه می‌توان کل زندگی را تنظیم کرد

- بررسی قرآنی رسالت انبیا در مورد تزکیه

- دین نوعی برنامه برای شکوفایی

- روضه حضرت علی اصغر(ع)

جلسه ۳

بی قراری، اولین مرحله تزکیه

- **مروری بر جلسه گذشته**
 - همه فضایل در مفهوم تزکیه وجود دارد
 - رشد همه جانبه در تزکیه
- **عملیات تزکیه از کجا شروع می شود؟**
- **بی قراری؛ اولین مرحله تزکیه**
 - ناآرامی و بی قراری برای نماندن در وضعیت فعلی
 - ضرورت احساس ناآرامی برای تغییر وضع موجود
 - سؤال از فلسفه خلقت؛ سؤالی همگانی در سن نوجوانی
 - بی تابی و بی قراری برای فهمیدن وضعیتی که قرار است به آن برسیم
 - احساس نیازمندی به دستورات دین
 - آثار منفی تزریق آرامش در برنامه های رسانه ای
 - تسلیم نیازمندی خود شویم
 - اگر بی قراری نباشد، چه نتایجی دارد؟
 - بی قراری در ادبیات فارسی
 - بی قراری در روایات

جلسه ۴

عقل؛ منشأ بی‌قراری و برداشتن اولین گام در راه تزکیه

- انسان با تزکیه می‌تواند رشد کند و به کمال برسد
- تزکیه؛ اصلی‌ترین مسؤولیت انبیا و مهمترین وظیفه انسان
- تزکیه، عامل رستگاری و برآیند همه خوبی‌ها است
- تزکیه نیازمند برنامه است
- فرآیند تزکیه؛ فرآیندی منطقی
- بی‌قراری، اولین قدم مقدماتی برای تزکیه
 - معنای بی‌قراری: دوست داشته باشی تغییر کنی و بهتر شوی
 - بررسی برخی از روایات در مورد بی‌قراری
- عوامل ایجاد بی‌قراری
 - دل و روح انسان
 - عقل
- روایاتی در مورد نقش عقل در ایجاد بی‌قراری
- مهمترین کارکرد عقل
- عقل میل به بهترین و برترین دارد و به وضع موجود قانع نمی‌شود
- امتیازات ویژه عقل در ایجاد بی‌قراری
- روضه اصحاب و روضه وداع

جلسه ۵

تفکر؛ گام دوم راه تزکیه

- ضرورت طبقه‌بندی معارف دینی
- تفکر؛ دومین گام برای تزکیه
- احترام ویژه تفکر در قرآن
- روش تفکر
- روش تفکر در قرآن کریم
- حضرت ابراهیم و آموزش روش تفکر ابتدایی
- مسأله محور بودن در تفکر
- تفکر در مورد جواب‌های غلط
- مثالی کاربردی در مورد روش تفکر؛ عشق برتر کدام است؟
- چگونه با تفکر قرار خود را پیدا کنیم؟
- آثار و نتایج تفکر
- کسی که مسیر تفکر را طی نمی‌کند، چه سرنوشتی دارد؟
- سحرگاهان؛ زمان تفکر
- نتیجه تفکر بر بقاء و بی‌قراری
- روضه وداع (روضه حضرت سکینه(س))

جلسه ۶

ایمان به ملاقات با خدا؛ گام سوم تزکیه

- ایمان به ملاقات با خدا؛ گام سوم تزکیه
- مروری بر خلاصه مباحث گذشته
 - ضرورت و فرآیند تزکیه
 - تزکیه؛ برآیند تمام خوبی‌ها
 - سامان زندگی و بندگی در سایه تزکیه
 - اولویت‌بندی خوبی‌ها با استفاده از تزکیه
 - بی‌قراری؛ اولین گام برای تزکیه
 - تفکر و جستجوی قرارگاه؛ گام دوم برای تزکیه
- ما برای چه هدفی آفریده شدیم؟
 - ملاقات با خدا؛ مهمترین هدف خلقت
 - بی‌قراری با چه چیز به قرار می‌رسد؟
 - ایمان به ملاقات با خدا؛ نهایت حرکت و غایت انسان
 - تفکر؛ عامل ایجاد عشق به لحظه ملاقات با خدا
 - کسب خوبی‌ها؛ مقدمه‌ای برای ملاقات با خدا
 - علم چه تاثیری بر ایمان به لقاء الله دارد؟
 - تزکیه؛ تلاشی برای ملاقات با خدا در بهترین شرایط ممکن
- روزه شب عاشورا و صحبت امام حسین (ع) با اصحاب

جلسه ۷

ذکر خدا؛ گام چهارم تزکیه

- اهمیت هدف برای حرکت و داشتن انگیزه
- تبیین هدف اصلی خلقت (ملاقات با خدا)
 - هدف؛ لقاء الله
 - آدم خوب بودن، هدف نیست
 - انجام کارهای خوب، هدف نیست
 - بهشت هم هدف نیست
- ویژگی‌های هدف اصلی خلقت (ملاقات با خدا)
 - خیلی شیرین نیست
 - ملموس نیست
 - شفاف نیست
 - باعث حرکت می‌شود
 - مورد غفلت انسان است
- بررسی علت غفلت انسان از ملاقات با خدا
- ما به خدا محبت زیادی نداریم
- دیدار با خدا برای ما ملموس، محبوب و حتی مطلوب نیست
- ذکر؛ مهمترین راه افزایش محبت به خدا و علاقه به ملاقات خدا
 - ذکر؛ مقدمه‌ساز ملاقات با خدا
 - نماز؛ بهترین ذکر و حداقل ذکر واجب

- ارتباط نماز و ملاقات با خدا
- تأثیر ذکر هر چیز بر افزایش محبت به آن
- ذکر دنیا بیشتر انسان را عاشق دنیا می‌کند تا خود دنیا
- آثار مخرب ذکر دنیا و مصادیق آن
- محوریت ذکر برای آماده شدن برای ملاقات با خدا

● نماز؛ محوری‌ترین ذکر

● اسارت اهل بیت (ع)

جلسه ۸

معرفت نفس؛ گام پنجم تزکیه

• خلاصه‌ای از ۴ قدم اول برای تزکیه

- بی‌قراری
- تفکر
- پیدا کردن قرارگاه و ایمان به آن
- توجه به این قرارگاه
- نماز، مهمترین راه آمادگی و علاقمند شدن برای ملاقات با خدا

• معرفت نفس؛ گام پنجم تزکیه

- آثار سوء عدم خودشناسی
 - نپذیرفتن دستورات الهی و تسلیم نبودن
 - منت گذاشتن سر خدا
 - پذیرش معرفت نفس‌های غیر الهی
- آثار خودشناسی
 - تسلیم شدن در مقابل دستورات الهی و اعتماد به آنها
 - راحت شدت عمل به دستورات الهی
 - آسیب‌شناسی خویشتن
 - کسب آمادگی کامل برای انجام دستورات الهی
 - منت کشیدن از خدا برای عمل به تکالیف

- دوری از غرور و عجب
- شناخت دقیق از خواست‌های انسان
- رسیدن به خداشناسی
- بررسی برخی از روایات در مورد معرفت نفس
- محاسبه نفس؛ راه عملی کسب معرفت نفس
- **روضه حضرت عباس(ع)**

جلسه ۹

عبد بودن هویت اصلی ما

• مروری بر مباحث گذشته

- منزل اول: بی قراری
- منزل دوم: جستجوی قرارگاه
- منزل سوم: ایمان به قرارگاه و لقاءالله
- منزل چهارم: ارتباط قلبی و روحی با قرارگاه
- منزل پنجم: خودشناسی
- شناخت نیاز به دین و به پروردگار
- شناخت خود و آثار این خودشناسی

• هویت واقعی ما چیست؟

• انواع هویت‌های موجود

• عبد بودن؛ هویت اصلی ما

- دشواری درک معنای عبد
- معنای عبد با نیروی خدماتی و کارگر متفاوت است
- عبد و برده پروردگار چگونه است
- تلقی عبد بودن چه آثاری برای خود عبد دارد؟

• روش‌هایی برای عبدپروری

- روش قرآن در پرورش عبد

- تأثیر دعا و مناجات در پرورش عبد
- جنایت امانیسم در دور کردن انسان از عبودیت
- **حضرت خدیجه (س)؛ نمونه‌ای از یک عبد**
 - گفتگوی پیامبر اکرم (ص) با حضرت خدیجه
 - پذیرفته شدن بندگی حضرت خدیجه (س)
- **بررسی حقیقت عبد بودن در روایات**
 - در حدیث عنوان بصری
 - در یک حدیث قدسی
- **روضة حضرت خدیجه (س) و اشاره به روضه حضرت رقیه (س)**

جلسه ۱۰

حیات شناسی؛ قدم ششم تزکیه

• برخی از نتایج دنیوی تزکیه

- تزکیه، زندگی را سهل تر و شیرین تر می کند
- با تزکیه، لذت بیشتری از دنیا می بری
- اگر تزکیه نکنی، مجبور به تحمل سختی بیشتری در دنیا می شوی

• مروری بر قدم پنجم تزکیه : خودشناسی

- رسیدن به هویت و معنای عبد
- پیدا کردن نسبت حقیقی خود با خدا و علاقه مند شدن به او

• آشنایی با قدم ششم تزکیه: حیات شناسی

- دنیای ما، چگونه دنیایی است و چه ویژگی هایی دارد؟
- غفلت از حیات شناسی چه آسیب هایی دارد؟
- ویژگی های دنیا با توجه به نامه ۳۱ نهج البلاغه
- فناپذیری و اقرار به زوال عمر
- دنیا محل رسیدن به همه آرزوها نیست
- سختی هایی همواره در دنیا وجود دارد
- نعمت ها یکی یکی گرفته می شود
- بررسی آیات قرآن در مورد سختی های همراه با دنیا
- آیه شریفه لقد خلقنا الانسان فی کبد

- آیه شریفه انک کادح الی ربک کدحا فلامیقه
- آیه شریفه لنبلونکم بشیء من الخوف و الجوع
- **نتایج آشنایی با فلسفه سختی‌ها در دنیا**
- سؤال از فلسفه حیات؛ سؤالی فطری و همگانی
- تقوی را راحت می‌کند
- آرامش روحی و روانی پیدا می‌کند
- دنیا را بی‌خودی زیبا جلوه نمی‌دهی
- با وظایفی که در قبال سختی داری، آشنا می‌شوی
- ظرفیت‌سازی و کسب لیاقت برای ملاقات با خدا
- روضه حضرت زهرا(س)

جلسه ۱۱

• شناخت ویژگی‌های بیشتری از دنیا

- آشنایی بیشتر با قدم ششم تزکیه: حیات‌شناسی
- مؤمن حتماً در دنیا اذیت می‌شود
- امتحان و سختی‌های مربوطه در دنیا
- ضرورت‌های شناخت سنت‌های حاکم بر زندگی
- یک پیشنهاد برای راحت‌تر بودن در مشکلات دنیا
- سختی‌های دنیا برای مؤمن، نمکین است
- شناخت سختی‌های دنیا به کسب ادب کمک می‌کند
- ضرورت‌های شناساندن دنیا با ابزارهای رسانه‌ای (همراه بودن عسر و یسر در دنیا)
- بدبختی مطلق و خوشی مطلق در دنیا نداریم

• فلسفه سختی‌ها در حیات چیست؟

- ظرفیت پیدا کردن برای ملاقات خدا ما
- وقتی ملاقات بهتری با خدا داریم که تناسب بیشتری با خدا داشته باشیم

• کدام صفت خداوند برای افزایش ظرفیت ما مفیدتر است؟

- الله اکبر؛ ذکر محوری نماز
- تأثیر نماز در از بین بردن تکبر
- بزرگ شدن؛ آرزوی انسان است و تکبر نتیجه عجله برای بزرگ شدن
- خوب شدن یعنی بزرگ شدن

○ در هر خوب بودنی، نوعی سعه صدر و ظرفیت یافتن مستتر است

○ هر بدی با نوعی کوچک شدن همراه است

● **آشنایی با کارکرد خوشی‌ها و لذت‌های دنیا**

○ آشنایی با مفهوم سختی

○ فرصتی برای تنفس هستند (کمک گرفتن از لحظات خوشی برای طی

کردن لحظات سختی)

○ ایجاد شوق برای آخرت (خوشی‌ها، چشمه‌ای از نعمات آخرت

هستند)

جلسه ۱۲

مخالفت با دوست‌داستانی‌ها؛ راه افزایش ظرفیت انسان

• مروری بر مباحث گذشته

- هماهنگی بی‌قراری و عقلانیت
- جستجوی قرارگاه از طریق تفکر
- پیدا کردن قرارگاه (لقاءالله)
- ارتباط با هدف و یادآوری آن
- نماز؛ مهمترین وسیله برای توجه به قرارگاه
- ضرورت معرفت نفس و معرفت حیات برای تزکیه
- اثر معرفت نفس در شناخت خدا
- عبد بودن؛ هویت اصلی ما
- معرفت حیات: زندگی در دنیا با سختی همراه است
- تأثیر شناخت حیات در دینداری
- ظرفیت پیدا کردن برای ملاقات با خدا؛ فلسفه سختی‌ها در دنیا

• ظرفیت روحی ما چگونه افزایش پیدا می‌کند؟

- با سختی‌هایی که به صورت سازمانی در دنیا وجود دارد (رنج تکوینی)
- با سختی‌هایی که در نتیجه انجام دستورات خدا بوجود می‌آید (رنج تشریحی)
- اهمیت مخالفت با دوست‌داستانی‌ها برای افزایش ظرفیت

○ چرا سن آغاز غریزه، همزمان با آغاز تکلیف است؟

- کوتاهی آموزش و پرورش در آموزش دادن چگونگی مخالفت با دوست‌داستانی‌ها

جلسه ۱۳

معرفت راه و برنامه حرکت برای ملاقات با خدا

• مروری بر مباحث گذشته

- ملاقات با خدا؛ هدف غایی خلقت
- نماز؛ بهترین تجربه و تمرین ملاقات با خدا در این دنیا
- آمادگی برای ملاقاتی که الذّٰ لذات عالم است
- ذکر الله اکبر و آماده شدن برای ملاقات با خدایی که بزرگ است
- بزرگ شدن، با سختی کشیدن ممکن است

• تقوی؛ برنامه حرکت و چگونگی آماده شدن برای ملاقات با خدا

- عزم تقوی؛ اولین قدم برای تقوی
- مبارزه با نفس، برنامه می خواهد
- ادب؛ برنامه منظم مخالفت با نفس
- ضرورت تعلیم ادب از سنین کودکی
- نقش ادب در شکوفا شدن استعدادها
- منطوق و مهربانی؛ دو راه انتقال ادب
- دور شدن فرهنگ غربی از ادب

• مخالفت با هوای نفس برای هر گروه متفاوت است

• روضه حضرت عباس(ع)

جلسه ۱۴

معرفت راه؛ مخالفت با هوای نفس

• مروری بر مباحث گذشته

- بی‌قراری
- جستجوی قرارگاه
- یافتن قرارگاه
- پیوند با قرارگاه (با کمک عقل، ایمان، فکر و ذکر)
- معرفت نفس
- معرفت حیات

• معرفت راه؛ مخالفت با دوست‌داستانی‌ها چگونه انجام می‌شود؟

- مخالفت با هوای نفس
- ضرورت ادب برای مخالفت با هوای نفس
- سختی‌های دست برداشتن از دوست‌داستانی‌ها
- ظرافت‌ها و پیچیدگی‌های مخالفت با هوای نفس
- معرفت راه؛ مخالفت با هوای نفس
- معنای لغوی هوا
- بررسی روایاتی در مورد ضرورت مخالفت با هوای نفس
 - رأس الدین مخالفه الهواء
 - ملاک الدین مخالفه الهواء

▪ رأس العقل مجاهده الهواء

● با چه برنامه‌ای می‌توان با هوای نفس مخالفت کرد؟

○ برنامه مخالفت با هوای نفس را خدا باید بدهد

○ خدا برنامه مخالف با هوای نفس را از طریق پیامبر و امام به مردم

می‌رساند

● معرفت راه، به معرفت راهنما منجر می‌شود

جلسه ۱۵

معرفت به راهنما: هشتمین مرحله تزکیه

- ضرورت دسته‌بندی و شبکه‌سازی معارف و معلومات با توجه به اصول تزکیه
- مروری بر مباحث گذشته
 - بی‌قراری؛ نقطه شروع دینداری
- عصاره راه: مخالفت با دوست‌داشتنی‌ها طبق برنامه
- معرفت راهنما؛ چهارمین معرفت مورد نیاز
 - اگر کسی آنطور که دوست دارد با دوست‌داشتنی‌ها مخالفت کند، خلاف دل خود عمل نکرده
 - سختی؛ آن چیزی که مخالف دل تو باشد
 - مبارزه و مخالفت با نفس، ظرافت‌های بسیاری دارد
 - مبارزه با نفس برای هر فرد متفاوت از دیگری است
 - زمان، مکان و چگونگی مخالفت با دوست‌داشتنی‌ها؛ بسیار مختلف است
 - برنامه‌ریزی از طرف خودت، نوعی خودخواهی است
 - علم بسیار ناچیز ما در مورد چیزهایی که برایمان خوب یا بد است
 - خداوند بر خلاف آنچه دوست داریم، عبادت می‌شود
 - تغییر قبله، مثالی تاریخی در مورد امتحان با دوست‌داشتنی‌ها
- نقش راهنما در مخالفت با دوست‌داشتنی‌ها

- روش خدا در امتحان گرفتن از کسی که مدعی خوب بودن است
- امتحان شدن با ولی خدا (راهنما) و مشخص شدن ایمان واقعی
- راهنما (ولایت)، دستورات را در موارد و مواقع خاص بیان می کند
- ولایت؛ مسؤول ابلاغ تصمیمات الهی

جلسه ۱۶

جذایب‌های تزکیه در مرحله هشتم

- **مروری بر مباحث گذشته**
 - چهارمین معرفت (هشتمین مرحله): معرفت به راهنما
 - دلایل نیاز به راهنما
- **جهت‌های راهنمایی اولیاء خدا**
 - معلمی
 - صاحب اختیار بودن
- **صاحب اختیار بودن اولیاء خدا برای افراد خودخواه سخت است**
- **مهمترین وجوه مبارزه با نفس در جریان پذیرش ولایت راهنما پیش می‌آید**
- **سختی‌های مبارزه با نفس:**
 - خلاف میل عمل کردن
 - به روشی که خدا خواسته عمل کردن
- **شیرین شدن سیر و سلوک با وجود راهنما در مرحله هشتم**
 - تلخی‌های مراحل قبلی تزکیه
 - عشق به مراحل قبل به راحتی حاصل نمی‌شود
 - عشق به ولی خدا؛ اولین تجربه عشق
 - سهولت علاقه‌مندی به اولیاء خدا
 - عشق به ولی خدا، مراحل قبل را هم شیرین می‌کند

- عشق به فرزندان پیامبر(ص)، دینداری را آسان و جذاب می کند
- تمام معنویت‌ها بعد از عشق به امام ایجاد می شود
- ولی خدا چگونه دل می برد؟
- روزه حضرت زهرا(س) و اشاره به روزه حضرت علی(ع)

جلسه ۱۷

مرحله نهم اصول تزکیه: عزم تقوی

• مروری بر مباحث گذشته

- توصیه‌های مکرر قرآن در مورد پذیرش ولایت اولیاء خدا
- امتحان با ولایت؛ بزرگترین امتحان حیات بشر
- کسی که اندکی صفای باطن دارد، ولایت را می‌پذیرد
- پذیرش ولایت؛ آغاز شیرین شدن دینداری
- ضعف جدی در برنامه‌ریزی‌های فرهنگی کشور و عدم ترویج محبت به اهل بیت (ع)
- پذیرش اطاعت از ائمه؛ با ارزش‌ترین مخالفت با هوای نفس

• مرحله نهم اصول تزکیه: عزم تقوی

- عزم جدی داشته باشیم برای حرکت به سوی خدا
- خاطراتی از کسانی که عزم جدی داشته‌اند
- عزم تقوی؛ یعنی بنای تقوی داشته باشیم
- معنای تقوی: مبارزه با نفس تحت امر خدا و ولی خدا
- متقی؛ کسی که ولایت را پذیرفته و تقوی هم پیشه می‌کند

جلسه ۱۸

بسط دادن عزم و خواستن در وجود انسان

• مروری بر مباحث گذشته

- راه: قدم برداشتن برخلاف دوست داشتنی‌ها
- تأثیر آشنایی با نتایج تزکیه نفس بر راحت شدن تزکیه
- تزکیه نفس؛ دینداری را جذاب می‌کند
- واقع بینی نسبت به دنیا و قواعد دنیا داشته باشیم
- کسی که مبارزه با نفس نکند، در جایی دیگر مجبور به مبارزه با نفس بیشتری می‌شود

• اهمیت ویژه دهه آخر ماه رمضان برای رونق بخشیدن به معنویت

- ضعف فرهنگی جامعه در اهتمام به جلسات دهه آخر ماه رمضان

• ابعاد توجه به عزم و خواستن

- از خدا خواستن و توسل به اهل بیت(ع) برای به دست آوردن عزم مورد نیاز
- عزم، بسیار سرنوشت‌ساز است
- یک حسرت روز قیامت؛ خودم نخواستم
- عزم و اراده، کمک خدا را جلب می‌کند
- تفاوت ما با خوبان؛ آن‌ها خواستند ولی ما نخواستیم
- تأثیر دعا در پرورش روح برای «خواستن»

- برنامه منظم دعا برای تقویت عزم و خواستن داشته باشیم
- کسی که ذهنش با موسیقی و فیلم پرورش می یابد، نمی تواند اهل دعا شود
- دعا؛ تمرینی برای توجه و خواستن
- طولانی بودن دعا؛ وسیله ای برای تعمیق خواسته ها در وجود انسان
- **ضرورت وقت گذاشتن برای خواسته ها**
- **روضه حضرت علی (ع)**

جلسه ۱۹

ابعاد اخلاص و تأثیر آن بر تزکیه

• مروری بر مباحث گذشته

- ملاقات خدا؛ مهمترین هدف خلقت
- ملاقات خدا درجات مختلفی دارد
- نماز، ۵ مرتبه تمرین روزانه برای ملاقات با خدا

• عزم؛ اولین قدم عملی برای تزکیه

- دو ویژگی برای عزم: ۱- سطح عزم را بالا بگیریم ۲- توسعه عزم در ابعاد وجودی خود داشته باشیم.
- انگیزه‌هایی برای چیزهای رفیع و بلند خواستن ۱- کرم خدا نشان داده می‌شود ۲- عجب پیدا نکردن خوبان
- اخلاص؛ یکی از زیر مجموعه‌های مهم عزم
- ابعاد مهم و تأثیرگذار اخلاص در همه زندگی
- کم بودن اخلاص در زندگی نوع انسان‌ها
- توجه و وقت گذاشتن برای کسب اخلاص
- شروع امتحانات با تصمیم برای مخلص بودن
- خوب بودن فقط برای رضای خدا ارزش دارد

• روضه امام حسین (ع) و اشاره به روضه حضرت علی (ع)

جلسه ۲۰

نقش اخلاص در تزکیه

• مروری بر مباحث گذشته

- کسی که عزم داشته باشد، را برایش باز می شود
- با چه نیتی، عزم داشته باشیم؟

• اصلاح نیت، مهمترین اقدام بعد از عزم

- نیات ما معمولاً خالص نیست
- وجود انگیزه‌های مختلف برای یک کار
- متقی؛ کسی که به خاطر خدا و طبق دستور خدا کار انجام می دهد
- ضعف رسانه‌ای در به تصویر کشیدن اخلاص
- خوب بودن، بدون کسب رضایت خدا بی ارزش است
- رابطه فلسفه ظهور امام زمان (عج) و نیت خالص
- حکمت، یکی از نتایج اخلاص
- مواردی از اخلاص ورزیدن بزرگان
- کم اهمیت بودن اخلاص در میان خوب‌های جامعه
- اخلاص؛ مهارت روحی‌ای که به راحتی حاصل نمی شود
- ضرورت دعا کردن و التماس برای اخلاص
- از خدا خواستن در تمام امور ریز و درشت
- دعا، وابستگی انسان را به خدا زیاد می کند

• روضه حضرت عباس (ع)

موضوع: اصول تزکیه

جلسه ۲۱

ترک معصیت؛ اولین اقدام عملی در راه تزکیه

• مروری بر گذشته

- همراه بودن رنج و سختی در این دنیا
- پذیرش رنج و سختی، خلاف دوست داشتنی‌ها عمل کردن و اخلاص؛
مهمترین ویژگی‌های راه

• ترک معصیت؛ اولین اقدام عملی در راه تزکیه

- ترک معصیت؛ مهمتر از انجام طاعت
- چرا ترک معصیت از انجام طاعت، سازنده‌تر است؟
 - مخالفت با دوست داشتنی‌ها باعث رشد می‌شود.
 - در انجام کار خوب، کاری که راه دست و باب میل است،
انتخاب می‌شود.
- ترک معصیت، بهترین تمرین برای مخالفت با دوست داشتنی‌ها
- امتحان الهی؛ فرآیندی همیشگی در این دنیا
- ترک معصیت، همیشه نشانه خوب بودن فرد نیست
- بدون مبارزه با نفس نمی‌توان آدم خوبی بود
- سختی مبارزه با نفسی که به دستور خداست
 - در مبارزه با نفسی که به دستور خداست، ایمان هم مطرح است
 - در مبارزه با نفسی که به توصیه علم است، ایمان مطرح نیست.

○ ضعف و کاستی‌های علم در هدایت انسان

○ چگونه بین علم و اخلاص می‌توان جمع کرد؟

○ دو انگیزه برای ترک معصیت:

▪ ندانستن مضرات معصیت و اعتماد به خدا

▪ دانستن مضرات معصیت و ترک کردن به دلیل محبت به خدا و

دستوری که داده است

● این فایل صوتی قبل از رسیدن به روضه قطع شده است

جلسه ۲۲

دومین گام عملی: ترک دوست‌داشته‌هایی که گناه نیستند

● مطالبی در مورد فراغ ماه رمضان و فرارسیدن عید فطر

- سختی جدا شدن از ماه رمضان
- دل‌گرفتگی در اثر انسی که با ماه رمضان ایجاد شده است
- شادی عمیق مؤمن در شب عید فطر
- مروری بر مباحث گذشته
 - بدون مبارزه با نفس و سختی نمی‌توان به جایی رسید
 - اولین قدم در راه تزکیه؛ اجتناب از سیئات
 - معرف اجمالی ترک گناه
- گام عملی دوم برای تزکیه نفس: ترک دوست‌داشته‌هایی که گناه نیستند
 - کارهایی که گناه نیستند ولی مقدمه‌ساز گناه‌اند
 - ترک ما لایعنه
 - ترک چیزی که خیلی کسی را جذب کرده است
 - کنترل سرگرمی‌ها
 - ابعاد ترک لذت
- معرفی اجمالی انجام طاعت به عنوان سومین گام عملی برای تزکیه
- معرفی اجمالی مقدمه‌سازی برای طاعت به عنوان چهارمین گام عملی

برای تزکیه

موضوع: اصول تزکیه

مهارت‌های معنوی (۲)

(مسجد امیرالمؤمنین (ع)، شهرک شهید محلاتی، ماه رمضان، ۵

جلسه)

معرفی بحث

انجام درست و آسان هر کاری نیاز به مهارت دارد در ضمن انجام مداوم و صحیح یک کار نیز به انسان مهارت‌هایی می‌دهد. همان طور که هر شغل نیاز به مهارت دارد هر سبک و شیوه زندگی هم نیازمند مهارت‌های خاص خود است که با داشتن آن مهارت‌ها آن نوع زندگی آسان‌تر و مطلوب‌تر خواهد بود، یکی از سبک‌های زندگی، زندگی متدینانه و زندگی در جهت بندگی خداست، مسلماً این سبک زندگی هم به مهارت‌هایی نیاز دارد و کسی که از این مهارت‌ها برخوردار است و توانمندی‌های مورد نیاز را دارد در بندگی خدا دقیق‌تر و تدین‌او مطلوب‌تر و آسان‌تر خواهد بود و نداشتن آنها مشکلات و ناکامی‌های فراوانی را به انسان تحمیل می‌کند، این مهارت‌ها چیست؟ چگونه می‌توان آنها را به دست آورد؟ چه چیزهایی برای این مهارت‌ها و توانایی‌ها مضر است و آنها را تضعیف و نابود می‌کند؟ چگونه می‌توان مهارت‌های معنوی را تقویت کرد؟ مهارت‌های معنوی متعدد هستند، استاد پناهیان به چند مورد از مهم‌ترین مهارت‌های معنوی پرداختند و به سؤالات فوق درباره آنها پاسخ می‌دهد.

فهرست

جلسه ۱

مهارت غلبه بر خواب

● مهارت و سبک زندگی

- نیاز هر شغل به مهارت‌های خاص خود
- نیاز زندگی متدینانه به مهارت‌های خاص
- تأثیر سبک زندگی در توانایی‌ها

● غلبه بر خواب، مهارتی اساسی برای یک مؤمن

- اهمیت لوازم عبادت و تأثیر آن بر روح و جسم
- اثر رفتارهای فیزیکی بر رابطه با خدا
- غلبه بر خواب موضوعیت دارد، نه کم خوابیدن
- آثار سوء غلبه خواب بر انسان
- متعدد بودن فواید دستوره‌های خدا

جلسه ۲

مهارت تمرکز (۱)

- نیاز دینداری به مهارت
- تأکید ورزش‌های رزمی بر تمرکز
- نماز خوب، اولین ثمره تمرکز
- تمرکز، ابزاری مهم در اصلاح نفس
- فیلم و موسیقی، نابود کننده تمرکز
- اصلی‌ترین مصرف تمرکز: ذکر و یاد خدا

جلسه ۳

مهارت تمرکز (۲)

- قدرت تمرکز، یک مهارت بازیگری
- نماز، بازی صادقانه با حس عبد بودن
- عجب، آفت عبادت بدون توجه به فقر
- علی (ع)، همواره به فقر خود در برابر خدا می نگریست

جلسه ۴

مهارت تمرکز (۳)

- اختلال در زندگی، اثر فقدان مهارت‌های لازم
- تغییر ذائقه‌ها به وسیله رسانه
- لزوم حفظ و تقویت توانایی‌های روحی فردی
- مضرات موسیقی
- اثر تمرکز در شکر نعمت
- مضرات تفکرات بیهوده بر قدرت تمرکز
- روضه حضرت زینب (شام غریبان)

جلسه ۵

برخی از مهارت‌های معنوی

- مهارت نظم

- نظم معنوی، تعالی بخشی روح
- لزوم رعایت نظم در مبارزه با نفس

- مهارت خودداری

- خودداری، عاملی مؤثر در پیشرفت
- خودداری، کلیدی‌ترین مهارت اخلاقی

- مهارت انعطاف‌پذیری

- قدرت تمرکز

- علائم قدرت تمرکز
- راه‌های افزایش قدرت تمرکز
 - ۱. مشغول نکردن فکر به امور بیهوده
 - ۲. جلوگیری از تأثیر امور خارجی
 - ۳. بلا
 - ۴. عشق

- روضه حضرت زینب(س)

سبک زندگی، کجای دین ماست؟

(تهران، دانشگاه تهران، دهه اول محرم ۹۱، ۸ جلسه)

معرفی بحث

سبک زندگی، بحثی جدید است که اگر چه طی صد سال اخیر مورد توجه دانشمندان علوم اجتماعی واقع شده، ولی از ابتدا مورد توجه دین بوده است. هر چند برخی از مباحث نظری مطرح شده در اندیشه غرب، مباحثی غیرمفید و حتی مضر هستند، ولی سبک زندگی، بحث مفیدی است که مورد اهتمام و توجه ویژه اسلام هم بوده است. اهمیت رفتار ظاهری، عمل و سبک زندگی در جزئیات آن از جهات مختلفی قابل بررسی است. دستوراتی که دین در مورد جزئیات رفتار ما دارد، حاکی از چنین اهمیتی است. از طرف دیگر به لحاظ انسان‌شناسی نیز عمل و رفتار دارای تأثیر ویژه‌ای بر عقیده و گرایش است و چرخه حرکت انسان بدون عمل ناقص خواهد شد.

اهمیت سبک زندگی وقتی مضاعف می‌گردد که طراحی و برنامه‌ریزی دشمن را در این مورد مشاهده می‌کنیم.

اما سبک زندگی دقیقاً چه تعریف و مشخصه‌هایی دارد؟ در مورد سبک زندگی، چه دستورات دقیق‌تر و توصیه‌هایی در دین وجود دارد؟ برنامه عملی که می‌تواند سبک زندگی را اصلاح کند، چیست؟ چه عواملی در سبک زندگی تعیین‌کننده هستند؟ و این سؤالات مجموعه مباحثی را شکل می‌دهد که استاد پناهیان در این ۸ جلسه به پاسخگویی آنها پرداخته‌اند.

دنبال کردن این جلسات برای جوانان و بخصوص دانشجویان عزیز می‌تواند مفید باشد. همچنین کسانی که دین را فقط دستوراتی برای آباد شدن آخرت می‌دانند. و کسانی که به ظواهر دین توجه کافی ندارند.

فهرست

موضوع: سبک زندگی، کجای دین ماست؟

جلسه ۱

منظور از «سبک زندگی» چیست؟

- توجه اسلام به سبک زندگی ما
 - «سبک زندگی»، موضوعی مهم و مورد توجه
 - «سبک زندگی»، اصطلاحی جدید
 - سبک زندگی؛ موضوعی مشترک بین اسلام و غرب
- معنای «سبک زندگی»
- فرهنگ، مفهومی عام‌تر از سبک زندگی
- عناصر دخیل در سبک زندگی
 - ۱. رفتار ظاهری انسان
 - ۲. قابل مدیریت بودن
 - ۳. زیبایی و خوشایندی
- اهمیت فرم و قالب بروز احساسات، در سبک زندگی
- شمول و فراگیری سبک زندگی
- بی‌اهمیت بودن زیبایی و فرم در نگاه کمونیستی
 - علت تحقیر دین و دینداری توسط کمونیست‌ها
- اهمیت سبک زندگی از نگاه اسلام
- عنوان سبک زندگی در دو صورت جلوه بیشتری دارد:
 - ۱. تبدیل شدن به عادت فردی
 - ۲. تبدیل شدن به عادت جمعی

● یک نمونه از اشاره قرآن به سبک زندگی

- اولین خطاب قرآن به اهل ایمان مربوط به یک «سبک رفتاری» است
- دستور قرآن به عدم پیروی از سبک یهود و علت آن
- خداوند ذره‌ای اهانت به اولیاءالله را تحمل نمی‌کند

● روزه ورود به کربلا

جلسه ۲

توانمندی دین برای اداره بهتر دنیا

- دین در مورد جزئیات رفتار ظاهری ما هم نظر دارد
- نزدیک شدن به حقیقت دین، با شناخت سبک زندگی
- برخی از مباحث امروزی رهنزاند و برخی رهبر
 - سبک زندگی، بحثی مفید با توان راهبری و راهنمایی
 - آزادی بیان؛ بحثی رهنز اندیشه
 - آزادی بیان؛ ایده‌ای صهیونیستی و در خدمت اهداف یهود
 - روش قرآن برای رسیدن به اهداف آزادی بیان
 - چرا آزادی بیان رهنز است؟
- توانمندتر بودن دین در تحقق اهداف دنیایی
- نقش دانشگاه‌ها در ارتقاء تجربه بشر و تحقق اهداف
- سبک زندگی؛ بحثی مفید که در غرب مطرح شده
- سندی از نهج البلاغه در مورد اهمیت سبک زندگی
- روضه حضرت رقیه(س)

جلسه ۳

بررسی نقش یهود در سبک زندگی فعلی مردم دنیا

- ارتباط تغییر سبک زندگی و نزدیک شدن ظهور
- نقش «السابقون» در تغییر سبک زندگی
- تغییر فرهنگ جهانی با تغییر سبک زندگی
- اهمیت جزئیات رفتار و سبک زندگی
- دلیل انسان‌شناسانه در مورد اهمیت جزئیات رفتار
 - تأثیر ماندگار عمل بر اندیشه و احساس
- اهمیت عمل و جزئیات آن در دین
 - نمونه‌هایی از اهمیت عمل
 - عمل در عرفان‌های نوظهور
- نقش یهود در سبک زندگی رایج در دنیا
 - بررسی پروتکل‌های یهود در مورد سبک زندگی
 - تلاش برای تغییر بنیان‌های اخلاقی
- سهل بودن تغییر در سبک زندگی
 - تغییر سبک زندگی در محرم
- روضه اصحاب(ع)

جلسه ۴

جایگاه ویژه عمل در چرخه حرکت انسان

- بررسی جایگاه عمل در چرخه حرکت انسان
- عناصر اصلی چرخه عمل انسان
 - آگاهی، گرایش‌ها، عمل
- ضرورت وجود عمل در چرخه حرکت انسان
- تأثیر عمل به آگاهی‌ها و گرایش‌ها، بر عقل و اراده
 - عمل کردن به آگاهی، باعث تقویت عقل می‌شود
 - عمل کردن به علائق، باعث تقویت اراده می‌شود
- اثرات برنامه عملی مستمر
- سبک و برنامه عملی
 - نماز نمونه‌ای کامل از برنامه عمل
 - توجه به برنامه عملی برای مدیریت چرخه گرایش‌ها
 - سبک و برنامه، ناشی از شخصیت انسان
- شخصیت تقوایی در تنظیم سبک زندگی
- مواردی از نظم‌های اشتباه در جامعه
- آیا قانون می‌تواند سبک زندگی را تنظیم کند؟
- ابراز ارادت به امام حسین (ع) با برنامه
- روضه عبدالله بن حسن (ع)

جلسه ۵

برداشت نظام‌مند از احکام جزئی اسلام برای بازتعریف سبک زندگی

- مواردی از اهمیت سبک زندگی
- نگاه دین به جزئیات رفتار ما
- اهتمام دشمنان به سبک زندگی
- تأثیر رفتار بر شخصیت و فکر انسان
- وظیفه طراحان ساختارهای اجتماعی در مورد سبک زندگی
- برداشت نظام‌مند از احکام جزئی اسلام
- نمونه‌های برداشت نظام‌مند، از احکام جزئی اسلام
 - تنظیم و تصویب قوانین
 - محله‌ها
 - محل سکونت
 - اصلاح رویکرد به حجاب
 - خوراک
- اثر عمل، بر اندیشه و عقاید
 - تشبه به قوم
 - سوء عمل یزید
 - اصلاح رفتار مقدم بر آموزش عقاید
- مقلد نبودن در سبک زندگی

- نصرت الہی در سبک زندگی
- روضہ قاسم بن الحسن (ع)

موضوع: سبک زندگی، کجای دین ماست؟

جلسه ۶

نقش سبک زندگی در تعیین شقاوت‌ها و سعادت‌ها

- اثر رفتار بر عادت و انس
 - عادات را نمی‌توان به راحتی تغییر داد
- تظاهر برای اصلاح رفتار
 - علاقه‌های خوب؛ مانع عمل به علاقه‌های بد
 - عمل خوب بیانگر عبور از موانع و علایق بد
- نقش سبک زندگی در تعیین شقاوت‌ها و سعادت‌ها
- آثار اجتماعی توجه به سبک زندگی مورد نظر دین:
 - ۱. کمک خدا در موارد سخت
 - ۲. ابهت پیدا کردن دین
 - ۳. اصلاح سیاست
 - ۴. رشد معنوی انسان‌های ضعیف‌تر
- نقش هنرمندان متعهد برای اصلاح سبک زندگی
- خوب شدن خیلی آسان است
 - برای خوب شدن از اعمال ساده شروع کنیم
- روضه علی اصغر (ع)

جلسه ۷

تعیین سبک زندگی، با پیروی از ... ؟

● مروری بر مباحث گذشته

- اهمیت عمل و جزئیات آن در دین
- تکمیل چرخه حرکت انسان توسط عمل
- عقیده ساز بودن عمل
- تأثیر بالای عمل بر دل و روح
- اثر عمل بر افزایش محبت‌ها و گرایش‌ها

● عمل کردن طبق جزئیات مورد نظر دین؛ بزرگترین فرصت انسان

● اهمیت بالاتر عادات اجتماعی نسبت به عادات فردی

- ۱. ترجیح نماز جماعت نسبت به نماز فرادا
- ۲. توصیه به پیاده رفتن به سفر حج و زیارت کربلا
- تأثیرات جهانی عادات اجتماعی مورد نظر اهل بیت(ع)
- مداومت بر کار خوب

● نظر داشتن دین در مورد جزئیات اعمال و رفتارها

- دو روش دین، برای نظر دادن در مورد رفتارها
- مثالی از اظهار نظر دین در مورد جزئیات رفتار

● عوامل تعیین کننده سبک زندگی از نظر قرآن کریم

- لذت بردن؛ یکی از عوامل مهم در تعیین سبک زندگی

● حب الشهوات، یکی از انگیزه‌های تعیین سبک زندگی

• الگو نگرفتن از دشمنان در تعیین سبک زندگی

• غیرت دینی در تعیین سبک زندگی

○ غیرت دینی را باید از حضرت عباس (ع) بیاموزیم

• روزه حضرت عباس (ع)

موضوع: سبک زندگی، کجای دین ماست؟

جلسه ۸

آثار سبک زندگی محبوب، بر اساس محبت امام حسین (ع)

- سبک زندگی، بیرق و نماد یک فکر و فرهنگ
- انواع سبک زندگی:
 - ۱. سبک زندگی مجبور
 - ۲. سبک زندگی محدود
 - ۳. سبک زندگی محبوب
- سبک زندگی مورد نظر اسلام؟
- آسیب سبک زندگی محدود
 - عجب
 - شناخت بدی و زشتی عجب
- تنظیم سبک زندگی بر اساس نظر محبوب
- عزاداری برای امام حسین (ع)؛ نمونه‌ای از سبک زندگی بدون عجب
- زندگی بر اساس علاقه و محبت
 - تأکید قرآن
- تبعیت از محبوب مهمتر از اطاعت
 - معنای تبعیت و اطاعت
 - مدح حضرت علی اکبر (ع) در عروسی‌ها
- سبک زندگی برای اساس محبت امام حسین (ع) برای نجات دنیا
- روزه روز عاشورا

آیین دانشجویی

(تهران، دانشگاه امام صادق (ع)، ورودیهای جدید دانشگاه، سال ۹۰،
جلسه ۱)

معرفی بحث

یک دانشجوی در آغاز تحصیل با نقاط ضعف و قوت که اکثراً آنها را از محیط خانواده برگرفته است وارد دانشگاه می‌شود. چگونه می‌تواند نقاط ضعف خود را از بین ببرد و قوت خود را مستقل از تأثیر خانواده در خود حفظ کند و افزایش دهد؟ چه نکاتی را باید رعایت بکند؟ و چه آفاتی را باید دفع کند؟

فهرست

- دوران دانشجویی، بهترین فرصت برای بازنگری در خویشتن و تغییر
- استقلال از خانواده و مطالعه خصلت‌های خانوادگی
- برنامه‌ریزی شخصی و رفتار فعالانه
- مبارزه با هوای نفس، عامل مهم موفقیت
- حلم و بردباری در تحصیل علم
- اهمیت تمرکز و اثر آن در تحصیل علم
- از بین بردن انگیزه‌های غیرالهی
- عجب و غرور، یک آفت بزرگ

مبارزه با فرهنگ راحت طلبی

(تهران، دانشگاه امام صادق(ع)، ۱ جلسه)

معرفی بحث

فرهنگ برای جامعه مانند اخلاق برای فرد است. اگر کار صحیح و پسندیده‌ای به فرهنگ جامعه تبدیل شود، به سهولت و بدون تلاش مورد توجه و عمل کردن قرار می‌گیرد و نتایج مثبت آن برای همگان خواهد بود. فرهنگ جامعه دارای ابعاد و آثار بسیار بیشتری نسبت به اخلاق فردی است و به همین دلیل دارای ثواب و عقاب بیشتری خواهد بود. یکی از فرهنگ‌های غلط در جامعه ما فرهنگ راحت‌طلبی است که به عنوان یکی از مصادیق مهم حب دنیا، همواره مورد نکوهش بوده است. استاد پناهیان در این جلسه به تبیین بیشتر فرهنگ راحت‌طلبی و ضرورت مبارزه با آن پرداخته و سیره بزرگان و خوبان را در این مورد بررسی نموده‌اند.

فهرست

- مبارزه با فرهنگ راحت طلبی
- اهمیت ویژه فرهنگ جامعه
- ضرورت مراقبت از فرهنگ جامعه
- راحت طلبی؛ فرهنگی اشتباه ولی فراگیر
- مبارزه با راحت طلبی در سیره اهل بیت(ع)
- مبارزه با راحت طلبی در سیره بزرگان
- رزمندگان و مبارزه با فرهنگ راحت طلبی
- راه‌های مبارزه با فرهنگ راحت طلبی

هیئتی بودن؛ ضرورت‌ها و آداب

(تهران، هیئت شهدای گمنام، جلسات هفتگی، ۱ جلسه)

معرفی بحث

ما دستوراتی در دین داریم که اهتمام به همه آن‌ها، ضروری است. اولاً شیعه از ابتدا دارای تشکیلات منظمی بوده است که تداوم بقاء شیعه را در دوره‌های مختلف تضمین می‌کرده است. ثانیاً ما نیازمند صفای باطنی هستیم که در سایه آن بتوانیم به کسب معارف پردازیم. ثالثاً به ما توصیه شده است که هفته‌ای یک روز را به آموزش دین پردازیم. همچنین نظم در عبادت و توجه و توسل به اهل بیت (ع) است که دارای تأثیر بر روح بوده و باعث اصلاح عمل می‌گردد. روضه امام حسین (ع) نیز ضرورتی است که باید به عنوان یک نیاز همواره مورد توجه باشد. همه این موارد را فقط و فقط در یک جا و به صورت کامل و یکپارچه می‌توان به دست آورد که آن هم جایی نیست جز هیئت. هیئت یک تشکل ناب شیعی، محلی برای تفکر و کسب معارف، روضه و توسل و ... است.

فهرست

- هیئتی بودن؛ ضرورت‌ها و چگونگی
- مروری بر دوره امامت امام هادی (ع) و مهمترین کارکرد این دوره
 - تشکیل شبکه و کلا توسط امام هادی (ع)
 - امام هادی (ع)؛ تشکیلاتی‌ترین امام شیعه
- هیئت؛ دیرپاترین تشکیلات شیعی
- آشنایی با الزامات هیئتی بودن
 - چرا باید عضو یک هیئت باشیم؟

- چرا هیئت باید هفتگی باشد؟
- چرا در فضایی به نام هیئت باید دور هم جمع شویم؟
- صفای دل، مقدمه کسب معارف
- نیاز ما به تذکر شنیدن در هیئت
- آموختن و کسب معرفت در هیئت
- نیاز به تفکر در هیئت
- اصل و ضرورت نیاز ما به روضه امام حسین (ع)
- چرا هفتگی باید روضه داشت؟
- آسیب‌های نامنظم بودن در عبادت
- آثار روانی عمل مداوم
- صابروا، توصیه قرآن برای با هم بودن و با هم خوب شدن
- هیئت می‌تواند مظهر قدرت اسلام باشد

ویژگی‌های مردان دین

(تهران، مسجد دانشگاه تهران، فاطمیه دوم، ۳ جلسه)

معرفی بحث

خداوند در آیه ۵۴ سوره بقره می‌فرماید: **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ.** در این آیه‌های به ویژگی‌های خاص کسانی که می‌خواهند پای دین بایستند اشاره شده است. این آیه مربوط به کسانی است که مقدمه‌ساز ظهور می‌شوند و آیه سازمانی انقلابیون ایران اسلامی محسوب می‌شود. ارتداد مورد اشاره در این آیه، با توجه به سیاق آیات قبل به معنای کم گذاشتن برای دین است. کسانی خوب پای دین نایستند، خداوند قوم دیگری را به جای آنها می‌ورد که مردان دین هستند. مردان دین خدا را دوست دارند و خدا هم آنها را دوست دارد. مردان دین رابطه ویژه‌ای با مؤمنین دارند و در مقابل آنها متواضع و فروتن هستند. اما در مقابل کفار عنود بسیار سخت‌گیر هستند. محبت ویژه به خدا و محبت ویژه خدا به آنها، رابطه فروتنانه با مؤمنین و صفات برجسته مردان دین است که استاد در این سه جلسه به شرح و توضیح آنها پرداخته‌اند.

فهرست

جلسه ۱

بررسی ویژگی‌های مردان دین (۱)

- قاعده استبدال
- خداوند برای دین خود عزت قائل است
- کسی که باعث گمراهی مردم باشد، بازوی دین قرار نمی‌گیرد
- لوازم خوب ایستادن پای دین
- خدمت به دین توفیق گروه مخصوص
- علم خدا به وفاداری و راستگویی کسانی که قرار است پای دین بایستند
- مردان دین، طمعی در بهره بردن از دین ندارند
- درد دین داشتن با درد اجتماع و اخلاق داشتن متفاوت است
- کسی که درد دین داشته باشد، درد سیاست و اجتماع هم پیدا می‌کند
- روضه حضرت زهرا(س)

جلسه ۲

ویژگی مهم مردان دین (۲)

- اهمیت ویژه کسانی که جایگزین می‌شوند
- استبدال؛ قاعده‌ای در زندگی فردی و اجتماعی
- محبت، ویژگی برجسته مردان دین
- محبت دو طرفه بین مردان دین و خدا
- اعتقاد مردان دین به خدا؛ به محبت به خدا تبدیل شده است
- جایگاه ویژه محبت برای دینداری
- پشت سر محبت عمیق، علم، عقلانیت و عمل عمیق وجود دارد
- عوامل بد برخورد کردن با محبت
- کسی که با محبت رابطه خوبی ندارد، رابطه‌اش با تمام فضایل بد می‌شود
- معروفیت ایرانی‌ها به اهل محبت بودن
- علامت محبت خدا به یک جامعه
 - محویت علما و فقها در جامعه
 - بصیرت مردم جامعه
 - خداوند کار مردم را خودش پیش می‌برد
- روضه حضرت زهرا(س)

جلسه ۳

ویژگی‌های مردان دین (۳)

- آیه ۵۴ سوره مائده، آیه سازمانی انقلابیون ایران اسلامی
- فروتنی مردان دین در مقابل مؤمنین
- سخت‌گیری و شدت مردان دین در مقابل کفار عنود
- عدم سخت‌گیری بر کفار، محبت را هم بی‌ارزش می‌کند
- همراه بودن فروتنی در مقابل مؤمنین با سخت‌گیری علیه کفار
- جامع اضداد بودن مردان دین
- اهمیت بیشتر فروتنی در مقابل مؤمنین در دوره آخرالزمان
- اهمیت سخت‌گیری بر کفار در زمان شکل‌گیری جامعه اسلامی
- تلاش و مجاهده بی‌وقفه در راه خدا؛ دیگر ویژگی مردان دین
- مجاهده در راه خدا با کار اداری و رفع تکلیف متفاوت است
- نترسیدن از سرزنش سرزنش‌کنندگان؛ دیگر ویژگی مردان دین
- ترس از مسخره شدن در نمونه‌ای تاریخی از دوران امیرالمؤمنین (ع)
- روضه حضرت زهرا (س)

حد اقلی و حد اکثری بودن

(قم، هیئت محبین اهل بیت (ع)، شبهای قدر، ۳ جلسه)

معرفی بحث

در شبهای که دعاها مستجاب است، چه چیزی باید از خدا خواست؟ باید به اصلاح گذشته اندیشید یا به آرمانهای آینده؟ برخی مؤمنین فقط به بخشش گناهان گذشته می‌اندیشند، اما برخی دیگر طالب قله‌های کمالند و قدر همّت خود را در این شبها به سوی اوج سوق می‌دهند. آیا خداوند ما را آفریده که به جهنّم نرویم؟ آیا اینکه در اندیشه مدارج متعالی بهشت نباشیم، صحیح است؟

اگر اسلام برای رساندن ما به اوج و قله‌های کمال آمده است و اگر باید حد اکثرها را از خداوند خواست، چرا اولیای خدا در بسیاری اوقات ترس از جهنّم را مایه مناجات خود قرار می‌دهند؟

توجه به این بحث می‌تواند دید روشن‌تری به ما درباره این سوالات ارائه دهد.

فهرست

جلسه ۱

شب قدر، شب حداکثر طلبی

- دو گروه مناجات کننده در شب قدر
- یک عمل با دو انگیزه: نجات از جهنم و رسیدن به اوج بهشت
- رعایت ادب مناجات
- سعی کنیم حداکثری باشیم
- شب قدر و امیرالمؤمنین (ع)
- حداکثری (اوج طلب) نه مغرور می شود و نه مأیوس
- روضه شب نوزدهم

جلسه دوم

شب قدر، شب سبقت به سوی اوج

- بدون مسابقه در کمال، سقوط حتمی است
- علاقه به امیرالمؤمنین (ع)، ثمره حد اکثری شدن
- فلسفه جمهوری اسلامی: ایجاد فضای سبقت
- روزه

جلسه سوم

دین ما، دین حداکثری است

- شباهت جبهه‌ها و شب‌های قدر
- دین برای رساندن ما به اوج آمده است
- معنویت حداقلی، بت آخرالزمان
- تفاوت‌های سیاسی - اجتماعی دین حداقلی و دین حداکثری
- روضه

بحران محبوبیت

(تهران، میلاد حضرت زهرا(س)، ۱ جلسه)

معرفی بحث

از بحران‌های مهم در جهان امروز و در وجود هر انسان، بحران عدم محبوبیت است. این بحران به صورت یک بیماری ناشناخته در وجود انسان، آثار منفی گسترده و عیب‌های بسیار عمیق و بزرگی در انسان ایجاد می‌کند. خیلی‌ها از وجود این بحران خبر ندارند و اگر بفهمند که چنین بحرانی دارند، باز هم دوست هم ندارند که نیاز به محبت دیدن را ابراز کنند. در حالی که این احساس نیاز به محبت دیدن، بد نیست بلکه باید به صورت صحیح پاسخ داده شود. همه ما دوست داریم که عزیز باشیم و همه انسان‌ها، ما را دوست داشته باشند. محبوب دیگران بودن، در ادعیه هم مورد توجه بوده است؛ مانند دعایی که در زیارت امین الله ذکر می‌شود. اگر مهمترین افراد در نظام خلقت که همانا اهل بیت پیامبر اکرم(ص) هستند، کسی را دوست داشته باشند، او از محبت دیگران بی‌نیاز می‌شود. کسی که محبوب نیست مشکلات و معایب اخلاقی دیگری هم پیدا می‌کند که به تفصیل در این جلسه مورد بررسی قرار گرفته‌اند. محبت خدا و اولیاء خدا به ما، در ادامه مورد توجه قرار گرفته و به آفت‌های احتمالی محبوب بودن پرداخته می‌شود.

فهرست

- بحران عدم محبوبیت؛ بحرانی مهم و فراگیر
- آثار منفی و گسترده بحران عدم محبوبیت بر انسان

○ حسادت

○ تکبر

○ حب مقام

● **معصیت کردن برای لذت اضافی بردن**

○ احساس کمبود محبت، نیاز به پاسخ مناسب دارد

○ همه نیاز دارند که عزیز و دردانه عالم باشند

○ اگر افراد مهم خلقت تو را دوست داشته باشند، از محبت دیگران

بی نیاز می شوی

○ اهمیت محبوب بودن در آیات و لسان ادعیه

▪ زمین و آسمانها در مرگ فرعون گریه نکردند

▪ تقاضای محبوب بودن در زیارت امین الله: محبوبه فی ارضک و

سمائك

● **اهل بیت(ع) ما را دوست دارند، بدون آنکه لیاقت داشته باشیم**

● **دوستی خود به اهل بیت(ع) را ابراز کنیم**

قربانی دادن در راه خدا، راهی که همه باید بروند (تهران، هیئت شهدای گمنام، جلسات هفتگی، ۹ جلسه)

معرفی بحث

قربانی دادن فضیلتی است که معمولاً افراد از داشتن چنین فضیلتی بیم دارند و به راحتی آن را از خدا نمی‌خواهند. آشنایی با مفهوم قربانی و درک ضرورت آن و بعد عمل کردن به آن، مطلبی است که هر کسی از انجامش به خوبی بر نمی‌آید. قربانی دادن جزء مفاهیم پیچیده دین است که فهمش برای افراد سطحی‌نگر ممکن نیست. این مفهوم، تاریخی به قدمت خلقت انسان داشته و ریشه در اولین نزاع فرزندان آدم دارد. کسب آمادگی برای قربانی دادن در راه خدا، امری ضروری است که با ابعاد و مصادیق مختلف برای هر کسی ممکن است پیش بیاید؛ اما چگونگی کسب آمادگی برای قربانی دادن و شناخت دقیق‌تر حدود و ثغور آن، مجموعه مباحث نو و زیبایی را از استاد پناهیان شکل داده، که تا کنون کمتر مورد توجه بوده است.

از آنجا که قربانی دادن در راه خدا، نتیجه تربیت و تهذیب ویژه‌ای است؛ پیشنهاد می‌شود که افراد علاقمند به این بحث، ابتدا مباحث تربیت ولایی را مدنظر داشته و سپس «قربانی دادن در راه خدا» را؛ چنانکه خود استاد هم به همین رویه عمل نموده و بعد از تبیین دقیق تربیت ولایی به قربانی پرداخته‌اند.

جلسه ۱

قربانی در تربیت ولایی

- تاثیر ارتباط با اهل بیت (ع) بر تربیت ولایی
- آسان شدن کارهای سخت در مسیر تربیت، توسط اهل بیت (ع)
- درک مفاهیم پیچیده به کمک اهل بیت (ع)
 - خوش فهمی کسانی که با اهل بیت (ع) رابطه خوبی دارند
 - کسب حکمت
- تشخیص موارد اولویت دار
 - اهمیت ویژه تشخیص اولویت‌ها
 - نفهمیدن اولویت‌های دین
- رسیدن به معالی امور و مکارم اخلاق
 - در تربیت ولایی از اخلاق حداقلی پرهیز می‌شود
 - توجه به اوج و قله، مشکلات را کوچک می‌کند
 - نقش تربیت ولایی در قربانی دادن
- نجات از پیچیده‌ترین مهلکه شیطان با کمک تربیت ولایی
 - چه مشکلی باعث خروج آدم از بهشت شد؟
 - چه فضیلتی است که افراد از داشتن آن بیم دارند؟
 - چه فضیلتی است که انسان به راحتی آن را از خدا نمی‌خواهد؟
- توانایی‌ها و دارایی‌های انسان
- ابعاد قربانی دادن: توانایی‌ها و دارایی‌ها

- قربانی خوب، چه ویژگی‌هایی دارد
- آمادگی برای قربانی توانایی‌های خود
- اشاره به روضه حضرت عباس (ع)

موضوع: قربانی دادن در راه خدا، راهی که همه باید بروند

جلسه ۲

پیچیدگی‌های بحث از قربانی در تربیت ولایی

• دین خیلی عمیق است

- دینداری، نیاز به هوشمندی دارد
- آدم‌های سطحی و ساده‌نگر به عمق دین نمی‌رسند
- بیمار دلی، باعث سطحی‌نگری می‌شود
- افراد فهیمیده، ستون‌های جامعه هستند
- دین، چیزی جز شناخت و نزدیک شدن بیشتر به خدا نیست
- مردم با چیزی که نمی‌شناسند، مخالفت می‌کنند
- جهالت، عامل اصلی مخالفت با حضرت علی(ع)
- لایه‌های عمیق‌تر دین در داستان حضرت خضر(ع) و حضرت موسی(ع)
- حضرت موسی(ع) فقط سؤال کرد؛ نه تکبر ورزید و نه عناد داشت

• تیزهوشی و هوشمندی در بزرگان دین

- گاهی علم، باعث فهم کمتر می‌شود
- خوش‌نفسی، باعث خوش‌فهمی است
- چه کسانی می‌توانند انقلاب را پیش ببرند؟
- باهوش بودن و حفظ اخلاص بسیار دشوار است
- گاهی اخلاص از روی نفهمی است

• حرف عمیق باعث می‌شود که افراد ساده با دین مخالفت کنند

- ضرورت عمیق دینداری کردن برای هدایت جهان
- فقه؛ فهم عمیق دین

• افراد ساده، بحث قربانی را نمی‌فهمند

- هر چه می‌دهند، برای این است که روزی بگیرند
- خلاصه دنیا: هر چه می‌دهند روزی می‌گیرند...
- بازپس گرفتن حیات در هنگام مرگ
- بهتر است خودت چیزهایی را که داری در راه خدا قربانی بدهی
- خلاصه داستان زندگی بشر در ماجرای هابیل و قابیل
- هابیل حاضر شد که بهترین قربانی را بدهد
- حضرت خدیجه، همه اموالش را قربانی داد
- ما چه چیزهایی را حاضر نیستیم در راه خدا بدهیم؟
- در مورد چیزهایی که خدا نداده، راضی باش

• روضه امام حسین (ع)

جلسه ۳

نقش تربیت ولایی در قربانی

● به باور تبدیل شدن برخی از آگاهی‌ها

- ظرفیت لازم برای فهم برخی از مطالب
- مقاومت روحی انسان برای پذیرش یک آگاهی و لوازم آن
- نفس انسان از زیر بار برخی از آگاهی‌ها طفره می‌رود
- مرگ، واقعیتی که از آن طفره می‌رویم
- مقاومت در مقابل برخی واقعیت‌ها
- در مورد حقیقت دنیا، واقع بین باشیم
- کسی که غم و شادی را با هم می‌بیند، متعادل است
- اگر چیزی را موقت بدانی، نگاهت به آن فرق می‌کند
- روح متعادل، لوازم هر آگاهی را می‌پذیرد
- معنای بصیرت؛ دیدن واقعیت‌ها، همانطور که هستند

● قربانی؛ واقعیتی که در مقابل پذیرش آن مقاومت می‌کنند

- دنیا را داده‌اند تا بهترین‌هایش را قربانی کنی
- در فرهنگ غرب، قربانی دادن معنایی ندارد

● مقاومت روحی در مقابل قربانی دادن نداشته باشیم

- هر دارایی داریم، آماده قربانی کردن آن باشیم
- آمادگی برای قربانی دادن، آمادگی برای انجام سایر دستورها هم

هست

- شرایط ویژه کسانی که قربانی داده‌اند در روز قیامت
- آمادگی برای دادن اعتبار، آرزوها و دوست‌داشتنی‌ها

● نقش تربیت ولایی در ایجاد روحیه قربانی دادن

- ولایت ولی خدا، یک الگوی تسهیل‌کننده برای پذیرش قربانی
- تمرین برای قربانی دادن استعدادها
- ضعف مذهبی‌ها در قربانی دادن توانایی‌ها و توانمندی‌ها
- دارایی‌ای که نیاز به قربانی دادن ندارد
- محبت اهل بیت (ع)، باعث شاد شدن در شادی آنها
- شاد شدن در شادی اهل بیت (ع)؛ سخت‌تر از ناراحت شدن در ناراحتی

آنها

- نمونه‌ای از مهربانی امام رضا (ع) با دشمنان

جلسه ۴

کسب آمادگی برای قربانی دادن در راه خدا

• نقش تربیت ولایی در فهم حقایق

- سختی؛ امری اجتناب ناپذیر در زندگی
- بی‌اعتنایی و غفلت؛ روش‌های اشتباه در برخورد با مشکلات
- شدت علاقه؛ عامل دیر فهمیدن یا دیرباوری در مسایل مختلف
- یک معنای تربیت ولایی: جذب علاقه‌ها و جلوگیری از ظهور و بروز آن در مارد دنیوی
- دوست نداشتن دنیا؛ عامل فهم شدن
- دوست داشتن دنیا؛ مهمترین عامل نپذیرفتن حقیقت دنیا
- در تربیت ولایی، دل‌ها جذب می‌گردد و حقایق را می‌توان فهمید

• قربانی در دنیا و کسب آمادگی برای آن

- درس‌هایی از داستان هابیل و قابیل در مورد قربانی
- قابیل خدا را قبول داشت ولی با خوب قربانی دادن کنار نیامد
- شهدا؛ قله‌های خوب قربانی دادن
- تربیت با پذیرش اصل قربانی آغاز می‌شود

• اثر سریع قربانی بر تربیت

- کسی که آماده قربانی دادن است، بسیاری از صفات بد را ندارد
- آمادگی برای قربانی؛ از اولیات تربیت دینی

- آماده شدن برای قربانی دادن؛ عامل پاک شدن از رذایل
- روند تغییر در میان رزمندگان و آماده شدن برای شهادت و قربانی دادن

● اگر قرار است قربانی بدهیم، چرا آن را بدست بیاوریم؟

- نقد برخی از مذہبی‌ها در مورد تنبلی و کم بود توانمندی‌ها
- مؤمن برای خدا تلاش بیشتری می‌کند
- انگیزه: هر قدر بیشتر توانمند باشی، بیشتر در راه خدا می‌توانی قربانی بدهی

- آدم بی‌عرضه، چیزی ندارد که در راه خدا بدهد
- جمع کردن، با انگیزه قربانی دادن در راه خدا زیبا می‌شود
- خودمان را برای قربانی دادن متقاعد کنیم
- ایجاد آرامش و آمادگی از طرف خدا برای قربانی دادن
- با امام حسین (ع) می‌توان اهل قربانی دادن شد
- روضه حضرت علی اصغر (ع)

جلسه ۵

ضرورت قربانی برای کسب تربیت ولایی

● اهمیت قربانی

- قربانی؛ اولین آزمایش انسان در این دنیا
- تأکید قرآن در مورد داستان هابیل و قابیل
- شفافیت نتایج اعمال در دوره‌های قبل از اسلام
- نقش قربانی در کسب فضایل و تربیت شدن ولایی

● بعد از دینداری، باید قربانی بدهی

- یک معنای دین: دیندار شوی و قربانی بدهی بینی خدا قبول می‌کند یا نه؟

- کسب آمادگی برای قربانی دادن
- چیزی که می‌گیری، روزی باید برگردانی
- شهدا در قله‌های قربانی دادن
- فرصت بسیار کم و محدود برای قربانی دادن
- هر قربانی‌ای پذیرفته نمی‌شود

● انواع قربانی

- توانایی
- زیبایی
- استعداد

○ جان

موضوع: قربانی دادن در راه خدا، راهی که همه باید بروند

جلسه ۶

پذیرفته شدن قربانی

• انگیزه تشکیل این جلسات چیست؟

- همفکری، مفاهمه و هم‌افزایی
- هم‌زبانی و هم‌دلی پیدا کردن و به در خانه اهل بیت رفتن (ع)
- عمل کردن و جبران کاستی‌ها
- بهره‌مندی از نور و نیت نورانی اطرافیان
- با همدیگر پرواز کردن و از دام دنیا رها شدن

• اهمیت پذیرش اعمال و فعالیت‌ها

- آیا خدا کارهای ما را قبول می‌کند؟
- چرا خودمان را بی‌نیاز از خودسازی می‌بینیم؟
- اصلاح نیت در کارهای به ظاهر خوب
- کدام‌یک را بیشتر دوست داریم: رضایت خدا یا رضایت مدیر؟
- کار بی‌اخلاص بی‌اثر است
- خدا به کار چه کسانی اثر می‌دهد؟
- خدا اثر کار چه کسانی را برمی‌دارد؟
- نیمی از جان نیروهای مذهبی همیشه مشغول به خودشان است
- کسی که نگران قبولی اعمالش نیست، خیلی آدم خوبی نیست

• تلاش برای پذیرفته شدن قربانی

- آماده باشیم که استعدادهایمان را قربانی کنیم
 - شهدا چگونه آماده قربانی دادن می شدند؟
 - تدبیر قربانی دادن با خدا است
 - از قربانی دادن نترسیم
 - با عدم پذیرش قربانی، شاکی نشویم
 - کسب فرهنگ قربانی دادن
 - فرهنگ قربانی چه اقتضائاتی دارد؟
 - پذیرفتن فرهنگ قربانی، فرد را از تکبر و غرور دور می کند
 - اولین عکس العمل بعد از عدم قبول قربانی چه باشد؟
 - معنای لك العتبی در دعای عرفه
- روزه اصحاب و اشاره به روزه حضرت زهرا(س)

جلسه ۷

مختصات قربانی

● مروری بر مباحث گذشته

- قربانی دادن؛ اولین امتحان از انسان
- قربانی؛ اولین داستان در حیات اجتماعی بشر
- پذیرفته بوده اصل قربانی دادن در دوره‌های قبل زندگی بشر

● زمان قربانی

- قربانی؛ مقدمه نبوده است
- زمان قربانی دادن بعد از مدتی دینداری است
- قربانی؛ بعد از مدتی خوب بودن
- قربانی حجاج بعد از انجام حج

● جزئیات بیشتری در مورد قربانی

- بعد از اسلام، پذیرفته شدن قربانی منسوخ شده است
- تداوم اصل قربانی در برخی از مناسک و مستحبات
- عمومیت اصل قربانی
- روزه‌داری و قربانی دادن از اموال

● فواید توجه به قربانی دادن برای مذهبی‌ها

- مغرور نشدن به دینداری
- منفعت طلبانه دینداری نکردن

- نگاه به قربانی، نگاه به دین را عوض می کند
- تلاش و التماس برای پذیرفته شدن قربانی
- رضایت کامل از خدا حتی اگر قربانی را هم نپذیرفت
- **خود قربانی چه ویژگی هایی باید داشته باشد؟**
 - قربانی؛ چیزی که بسیار آن را دوست داری
 - دشواری فهم فلسفه قربانی
 - بی عیب بودن قربانی
 - مهربانی خدا با امت آخرین پیامبر(ص) در مورد قربانی
- **عمومیت مصادیق قربانی**
 - همه باید قربانی بدهند
 - حجاب، فرهنگی در راستای قربانی دادن
 - مواردی از عمومیت قربانی در زندگی متأهلی:
 - قربانی دادن برخی از شایستگی ها بعد از ازدواج
 - تکثیر نسل به قیمت قربانی دادن استعدادها
- **قبولی قربانی و سختی های آن**
 - تمنای قبولی قربانی داشته باشیم
 - تحمل قبول نشدن قربانی را داشته باشیم
 - ضرورت مناجات و دعا برای قبولی قربانی
- **ائمه(ع)؛ الگوهای قربانی دادن**

جلسه ۸

قربانی و ولایت تاریخ

• برخی از ویژگی‌های قربانی

- رابطه عبادت و قربانی
- قربانی دادن؛ امری بسیار مهم و حیاتی در دین
- تلازم خوب بودن و قربانی دادن
- اخلاق قربانی دادن
- بررسی قربانی به عنوان اولین داستان در زندگی بشر
- کسب شجاعت برای قربانی دادن

• قربانی دادن؛ لازمه پیوند عمیق با خدا

- نقش قربانی برای علاقمندی به آخرت
- قربانی؛ عامل برای دینداری حداکثری

• ارتباط وثیق قربانی دادن با ولایت

- دشواری‌های پذیرش ولایت
- دلایل آسان شدن پذیرش ولایت
- قربانی دادن در راه خدا توسط ولی خدا
- قربانی شدن ولی خدا
- امام علی (ع)؛ بزرگترین قربانی پیامبر
- بررسی داستان ناقه صالح

- شقی ترین انسان در نیمه اول حیات بشر
- شقی ترین انسان در نیمه دوم حیات بشر
- قربانی؛ عامل حسادت دشمنان
- نتیجه قربان شدن حضرت علی (ع) بر ظلم به سایر ائمه
- معرفی شدن امام زمان (عج) به واسطه امام حسین (ع)
- کوتاهی‌ها و کاستی‌های ما در معرفی امام حسین (ع)
- نتیجه علاقه، همراهی و همدلی با قربانی

جلسه ۹

الگوگیری از جنگ برای درک بهتر قربانی

• الگوگیری از جنگ برای تنظیم نگاه به زندگی

- تأثیر فرماندهی نظامی بر شکل‌گیری علوم مدیریتی
- تأثیر جنگ‌ها بر شکل‌گیری صنایع

• اهمیت و جایگاه دشمن در زندگی

- خلقت دشمن انسان، قبل از خلقت خود انسان
- تلقی ما از شمن چگونه است؟
- قطعی بودن حضور دشمن در زندگی انسان
- فقر فرهنگی موجود در شناخت دشمن
- شیطان؛ دشمن خود خود انسان
- قطعیت حضور دشمن در عرصه سیاسی
- جنگ همیشگی شیطان و انسان

• آثار و نتایج در حال جنگ دیدن شرایط زندگی

- به دنبال امان گشتن نزد خدا
- بسیاری از دستورات دین، اقتضاء جنگی دیدن شرایط زندگی
- حفظ روحیه انقلابی
- حفظ آمادگی در تمام لحظات
- نماز و سجده؛ حافظ انسان از آسیب حملات دشمن

● چه کسانی از الگوبرداری از جنگ برای تصحیح نگاه به زندگی گریزانند؟

● مواردی از تطبیق شرایط جنگی با زندگی

- مراقبت از خود؛ اولین آموزش در میدان جنگ
- تقوی؛ سنگر نگاه‌دارنده از آسیب‌ها
- توکل به خدا برای در امان ماندن از خطرات و حملات دشمن
- پناه بردن خدا در دشمنی شیطان انسان
- الگوبرداری از تلاش رزمندگان در میدان
- تنبلی؛ سم مهلک زندگی

● آرایش نظامی و سپرهای دفاعی انسان در زندگی

- مال، سپر جان و جان، سپر دین
- قربانی؛ سپر برای حفظ دین
- راحت شدن قربانی دادن در حال جنگ

● سلسله مراتب قربانی دادن

- قربانی شدن مادون برای مافوق
- همه افراد، قربانی ولی خدا
- قربانی شدن ولی خدا برای خدا
- عاشورا؛ تحقق کامل سلسله مراتب قربان شدن
- حس عجیب قربانی شدن برای ولی خدا
- توجه ویژه شهدا به ولی فقیه با توجه به وصیت‌نامه‌ها

○ ضرورت رعایت سلسله مراتب قربانی دادن

● تجلی ولایت ولی خدا در قربانی هایش

موضوع: قربانی دادن در راه خدا، راهی که همه باید بروند

یاد خدا راهی به سوی خدا

(تهران، هیئت محبین اهل بیت (ع)، دانشگاه هنر، ۱ جلسه)

معرفی بحث

وقتی برای رسیدن به اهداف بلند و عالی راه میانبر وجود دارد از عقل به دور است که خود را در پیچ و خمها گرفتار و معطل کنیم. عالی‌ترین مقصد خود خداست و کوتاه‌ترین راه برای رسیدن به خداوند هم خودِ خداست، باید خود را مشغول خدا کنیم و همیشه به خداوند پردازیم، چگونه می‌توان این راه میانبر را طی کرد؟

فهرست

• عاقل به دنبال راه میانبر است

• راه میانبر به سوی خدا

○ رابطه با خدا، کوتاه‌ترین راه به سوی خدا

○ زیبایی و جذابیت ارتباط با خدا

○ فطرت، راهنمای خداوند

○ تناسب آفرینش ما با خداوند

• راه برقراری ارتباط با خدا

○ رابطه زیبایی علی (ع) با خدا

○ مناجات‌ها را مطالعه کنیم

• روضه حضرت علی اکبر (ع)

«ذکر»؛ از رسالت انبیاء تا سعادت بشر

(تهران، هیئت نور، محرم ۹۱، ۱۰ جلسه)

معرفی بحث

یکی از نیازها و خواسته‌های انسان «لذت» است. لذت بردن انگیزه بسیاری از فعالیت‌هایی است که انسان انجام می‌دهد و بدون آن به بسیاری از کارها اقدام نمی‌کند. حال که چنین است دین چه موضعی در این باره دارد؟ آیا یک دین الهی و کامل که باید تأمین‌کننده همه نیازها و اداره‌کننده تمایلات انسان باشد می‌تواند لذت را نفی کند؟ اسلام به عنوان دینی که مبتنی بر فطرت است تمام مواهب و ودایع الهی را که خداوند در وجود انسان قرار داده شر مطلق نمی‌داند و بر این باور است که همه آنها وسایلی هستند که در تقرب ما به خداوند موثرند. با این وصف اسلام چه دیدگاهی در باره لذت دارد؟ چگونه لذت‌جویی انسان را تأمین می‌کند؟ مهم‌ترین عامل شیرین کردن دین ذکر است. ذکر عامل شیرین کردن دین است. ذکر راه بدست آوردن شیرینی دین است.

«ذکر» یکی از مفاهیم مهم دینی است که دارای ابعاد و وجوه مختلف است و لایه‌های مختلف وجود انسان هر یک ذکری مخصوص به خود دارد. استاد پناهیان در این سلسله سخنرانی‌ها ابعاد و وجوه گوناگون ذکر و ویژگی‌های تربیتی منحصر به فرد آن را موشکافی می‌کنند و نشان می‌دهند چگونه ذکر لذتی عمیق و حقیقی به انسان هدیه می‌کند.

در خلال این بحث به مسائل مهم اجتماعی مانند ساختارهای آموزشی، حقوقی و سیاسی نیز پرداخته می‌شود و بحث می‌شود که چگونه می‌توان از «ذکر» در اصلاح و کارآمدسازی نظامات جامعه استفاده کرد.

تأمل در این بحث برای مدیران و متصدیان تربیتی و کسانی که به رشد معنوی

خود و جامعه اهتمام دارند بسیار مفید است.

فهرست

موضوع: «ذکر»؛ از رسالت انبیاء تا سعادت بشر

جلسه ۱

ذکر و لذت از دینداری

- اکتسابی بودن لذت دینداری
- برخی از مهم‌ترین آثار لذت بردن از دین
 - نجات از عجب و آفات آن
 - ناکامی دشمنان در تبلیغات علیه انقلاب
 - غلبه بر شیطان
- زیبایی، محور تبلیغات
- ذکر، مهم‌ترین عامل و شاخص لذت دینداری
- قساوت قلب اثر لذت نبردن از دینداری
- چند نکته مهم دیگر در باب اهمیت ذکر
 - اقامه ذکر، رسالت پیامبران
 - ذکر، تنها راه ارتباط با خداوند
 - فضیلت‌های ذکر در لسان روایات
 - ذکر، تأمین کننده لذت نامحدود
- روضه حضرت مسلم (ع)

جلسه ۲

لذت حقیقی

- کدام لذت؟
- خطر دین بدون لذت
- لزوم اشاعه لذت از امام حسین (ع)
- حسین (ع)، لذت حقیقی دین
- ضرورت برنامه‌ریزی برای افزایش لذت از امام حسین (ع)
- ذکر اهل بیت (ع) همان ذکر خداست
- روزه ورود به کربلا

جلسه ۳

انواع و مراتب ذکر

- ذکر راه رسیدن به همه مطلوب‌ها
- انواع ذکر
 - ذکر علمی
 - ذکر عملی
 - ذکر قلبی
 - ذکر دنیا
- ذکر حسین (ع)، حافظ اسلام
- ذکر فطری
 - دین و بیداری عمیق فطری
 - محیط جبهه‌ها و بیداری آرزوی شهادت در رزمندگان
- روضه حضرت رقیه (س)

جلسه ۴

راز بزرگ ذکر

- ذکر و حفظ کرامت، احترام و استقلال انسان
- عذاب اکبر، سرانجام عدم تذکر
- سوء استفاده صهیونیسم از واژه «آزادی»
- جایگاه تذکر در سیره رهبران الهی
- هر حادثه‌ای تذکری از جانب خداست
- روضه حضرت حر(ع)

جلسه ۵

نابودی کرامت انسان در ساختارهای غربی

- برخی ویژگی‌های ذکر
 - ذکر راهی آسان
 - تذکر، رعایت آزادی انسان در انتخاب
- صهیونیسم و سیطره بر دنیا با افزایش قوانین
 - بی‌شخصیت شدن دانش آموز با پاداش‌های فوری
 - عجله در رسیدن به هدف یعنی طغیان
 - نابودی اخلاق و شخصیت انسان با قوانین زیادی
 - اثر اجبار مرد به محبت با قانون در ظلم به زن
 - بی‌حرمت شدن پدر و مادر با لایحه کودک‌آزاری
- نرمش امیرالمومنین (ع) و نداشتن عجله در اداره جامعه
- لزوم حفظ ارزش و حرمت ذاکر توسط خودش
- روضه جون (ع) و حضرت عبدالله بن الحسن (ع)

جلسه ۶

وجوه و ابعاد کرامت بخشی ذکر

• احترام خداوند و اهل بیت به ذاکر

- منتظر حادثه خاص نباش
- رسانه دینی، نمایش خوب تر شدن خوب‌ها
- خدا نشانه می‌دهد، نشان نمی‌دهد

• درک کرامت ذاکر توسط خودش

- ارزش و قدر خود را بدانیم
- اثر درک ارزش خود در دوری از پستی‌ها
- درک غربت و تنهایی، راه درک احترام خدا به ما

• روضه حضرت قاسم بن الحسن (ع)

جلسه ۷

احترام قلبی و احترام حقیقی

- **تقلب غرب در احترام به انسان**

- انگیزه احترام ظاهری به انسان در غرب
- توحش، حقیقت تمدن غرب
- لزوم نفرت از غرب

- **بی‌نیازی ذاکر خداوند از احترام دیگران**

- وجه سوم کرامت ذکر
- خداوند، اولین ذاکر
- ذکر، راه شناخت محبوبان خداوند

- **روضه حضرت علی اصغر(ع)**

جلسه ۸

ذکر، ریشه هدایت و آغاز سعادت

- اهمیت پرداختن به ریشه‌ها برای اصلاح فرد و جامعه
- رابطه کرامت اجتماعی با جرم و جنایت در جامعه
 - اهمیت بها دادن به فطرت انسان‌ها
- علاقه فطری انسان‌ها به امرپذیری از خدا
- اهمیت ذکر و یادآوری مالک بودن پروردگار
- دفع بدی‌ها با ذکر
- ذکر، محل اتصال انسان به خدا
 - ذکر، شارژ شدن روح
- احساس کرامت، از آثار ذکر
 - چگونگی درک کرامت انسانی با ذکر
- رابطه احساس کرامت با قوی شدن اراده
- ذکر، ریشه هدایت و آغاز سعادت
- روضه حضرت علی اکبر(ع)

جلسه ۹

ذکر، ریشهٔ اصلاح فرد و جامعه

- معضل جدایی دین از ساختارهای اجتماعی
- تجلی ذکر در حیات اجتماعی
 - تبعات اجتماعی ذکر
 - نقش ذکر و آثار آن در اجتماع
- اشاره به ابعاد فردی و اجتماعی مفاهیم دینی
- لزوم داشتن نگاه کلان به ذکر
 - معضل جزئی‌نگری به «دین» و «ذکر»
- لزوم توجه به ریشه‌ها برای ترک گناه
- لزوم توجه به ریشه‌ها برای کم شدن جرم و جنایت
- رابطه ذکر با کرامت انسانی و کرامت اجتماعی
- اهمیت توجه و انعکاس وجوه زیبای جامعهٔ خودمان
 - غلبه داشتن زیبایی‌ها در کشور ما
- ضرورت بیان ابعاد اجتماعی ذکر
- آسان شدن ترک گناه با ذکر
- ذکر، راه به دست آوردن «حب الله»
- ذکر کلید انس
- اهمیت ذکر ابا عبد الله (ع)
- روضه حضرت عباس (ع)

جلسه ۱۰

تشویق به ذکر و ترساندن از نسیان

- ذکر، مدل برنامه‌ریزی زندگی
- ذکر، مدل مدیریت روح
- فوری نبودن نتایج ذکر
- لزوم صبر در ذکر
- ذکر، چیزی از جنس برنامه‌ریزی دراز مدت
- پرداختن به ذکر خدا و اشتیاق لقاءالله
- پیوند خوردن با خدا، با ذکر
- اخلاق خوب فقط یکی از ثمرات ذکر خدا
- لزوم ترسیدن از ذکر نگفتن در کنار تشویق به ذکر
- بلیه عظیم نسیان و فراموش کردن ذکر خدا
- لزوم کم کردن ذکر دنیا
- روزه شب عاشورا

جلسه ۱۱

اهمیت کنترل یاد

- لزوم برنامه داشتن برای کنترل قدرت یادآوری خود
- اهمیت کسب قدرت کنترل ذهن
 - کنترل یاد و ذهن، یکی از مهارت‌های اولیاء خدا
- مذمت جذاییت‌های مسحورکننده فیلم‌ها
 - ذهن و یاد خود را در اختیار رسانه‌ها قرار ندهیم
- لزوم تخویف در کنار تشویق در امر تبلیغ دین
- اهمیت واداشتن مردم به تفکر
- رفتن به وادی فکر با کمک ذکر
- ذاکرین اهل تفکرند
- ذکر اهل بیت (ع) همان ذکر خداست
- روضه عصر عاشورا، و حضرت زینب‌س

جلسه ۱۲

اهمیت پذیرشِ تذکر

- نقش مذکور در ذکر
 - اجازه ذکر از ناحیه مذکور
- لزوم مغتنم شمردن زمینه پدید آمده برای ذکر
 - تضرع به درگاه خدا در صورت عدم وجود زمینه ذکر
- اهمیت «زمان» یا «وقت» در موضوع ذکر
 - ذکر، به وقت ما برکت می دهد
 - رابطه ذکر با زمان
- لزوم درک تذکرهاى خدا
- جنبه‌های روانی تذکر پذیری
 - روحیه تذکر پذیری و تذکر نپذیرفتن
- اهمیت انعطاف پذیری در مقابل تذکر
- معضل تذکردهندگانِ تذکر ناپذیر
- روضه امام سجاده (ع)

عظمت بارگاه ربوبی

(قم، هیئت محبین اهل بیت (ع)، ماه رمضان، ۵ جلسه)

معرفی بحث

در فرهنگ رفتاری و بینشی محبان و شیعیان اهل بیت نقیصه‌ای مشاهده می‌شود که در اصل آموزه‌های اهل بیت چنین نقیصه‌ای وجود ندارد و اگر آن نقیصه را رفع نماییم و مطابق سیره و آموزه‌های اهل بیت رفتار و بینش خود را تنظیم نماییم رشد چشمگیری در دینداری و جذب دیگران به سوی مکتب اهل بیت (ع) صورت می‌گیرد، ما شیعیان به علت تأکید بر محبت از یک نکته بسیار مهم غفلت داریم و آن عظمت و کبریایی خداوند است توجه به عظمت خداوند و رعایت ادب و حرمت یک اصل بسیار ضروری و مؤثر در دینداری و رفتار دینی است، در میان معصومین امیرالمؤمنین علی (ع) جایگاه ویژه‌ای دارد و به صورت خاص دارای عظمت و علو است و به تعبیری عظمت امیرالمؤمنین (ع) جلوه عظمت خداوند است. چه ارتباطی میان علو امیرالمؤمنین (ع) و عظمت و کبریایی خدا وجود دارد و برای این که عظمت خداوند در دل و جان ما مستقر شود از چه راه‌هایی می‌توان بهره برد؟ در این پنج جلسه استاد پناهیان به این پرسش‌های مهم پاسخ می‌دهند.

فهرست

جلسه ۱

درک عظمت ربوبی از طریق جلوه‌های عظمت خداوند

- بارگاه ربوبی با عظمت تر از بارگاه پادشاهان
- برخی از امور توجه بخش به عظمت ربوبی
 - ۱. نماز، مسجد و آداب ویژه آنها
 - ۲. حج و آیین‌های آن
- جلوه‌های عظمت خداوند
 - آشکار شدن پادشاهی خداوند در قیامت
 - پدیده‌های عالم
 - شب‌های قدر
 - حضرت علی (ع) تجلی علو خداوند
- روزه (دلشکستگی در شب‌های قدر با عزای علی (ع))

جلسه ۲

درک عظمت امیرالمؤمنین و اهمیت حب علی(ع)

- مروری بر جلسه قبل
- عظمت امیرالمؤمنین(ع)
- شاخص بودن حب علی(ع) و درک عظمت او
 - ۱. حب علی ملاک نداشتن تکبر
 - ۲. مبحث علی راه تزکیه نفس
 - ۳. حب علی معیار شناخت منافقین
 - ۴. علی محک صداقت تواضع برای خداوند
- علی، آیه الله الکبری
- روضه

جلسه ۳

راه‌هایی برای درک عظمت خداوند

- مهم‌ترین صفت خداوند: عظمت و کبریایی
- لزوم توجه بیشتر شیعیان به عظمت خداوند
- چند پیشنهاد برای درک عظمت خداوند
 - ۱. ترک معصیت از ترس خدا و عظمت او
 - ۲. استغفار
 - ۳. محبت علی ابن ابی طالب
 - عظمت امیرالمؤمنین
 - درک عظمت امیرالمؤمنین (ع) لازمه درک عظمت خداوند
- روزه (علی ع در بستر شهادت)

جلسه ۴

عظمت، ویژگی بارز امیرالمؤمنین

- علو و عظمت، مهم‌ترین ویژگی علی (ع)
- تنفر متکبران از علی (ع)
- تهذیب و ایمان، راه درک عظمت علی (ع)
- عظمت امیرالمؤمنین در سیره علامه مجلسی
- مهربانی علی (ع) در عین عظمت

جلسه ۵

راه‌هایی برای درک عظمت خداوند

- سفارش پیامبر ص به ابوذر درباره لزوم درک عظمت خداوند
- برخی راه‌های درک عظمت خداوند
 - ۱. دعا و التماس به درگاه خداوند برای درک عظمتش
 - ۲. درک عظمت آخرت و حقیر دانستن دنیا
 - ۳. تعظیم خدا باتواضع برای محمد و آل محمد (ع)
- کبر مخصوص خداست
 - همه صفات خدا جز تکبر قابل حصول است
 - تکبر، مهلک‌ترین بیماری‌هاست
- روزه شام غریبان علی (ع)

عبودیت و هدف زندگی

(تهران، دانشگاه صنعتی شریف، فاطمیه دوم، ۳ جلسه)

معرفی بحث

با توجه به آیه ما خلقت الجن و الانس الّٰی ليعبدون، غایت و هدف زندگی رسیدن به عبودیت است. عبودیت مفهومی است که باید به صورت یک غایت به آن نگاه شود، غایتی برای همه اجزاء زندگی. تمام اجزاء زندگی را باید در ارتباط با عبودیت دید. مثلاً هنگام ازدواج باید رابطه و نسبت ازدواج را با عبودیت سنجید و توجه داشت که ازدواج تأمین کننده بخشی از عبودیت است. یا کسی که به دنبال تحصیل علم می‌رود و زجر و سختی درس خواندن را قبول می‌کند، در واقع پذیرفته است که نظام تکوینی خدا مقررات و شرایطی دارد و اگر نظم و قواعد نظام طبیعت را درک کند، رابطه خودش را با خدا بهتر درک می‌کند.

اما عبودیت معنای بسیار عمیق و اصیلی دارد که نباید آن را تقلیل داد. تبیین ابعاد معنای عبودیت و پرهیز از واژگان دیگر، بحثی است که در ادامه مورد توجه استاد قرار گرفته و عبارتهایی مانند «خوب بودن»، «احترام و رعایت ارزش‌ها» و «فرهنگ» مورد نقد قرار می‌گیرند. اینکه معنای متبادر از عبد چیست و چگونه می‌توان عبودیت را به تمام اجزاء زندگی سرایت داد، دو مطلب مهم دیگری است که در ادامه به تفصیل پاسخ داده می‌شوند.

فهرست

جلسه ۱

عبودیت؛ غایت زندگی

- غایت و هدف زندگی، رسیدن به عبودیت است
- جایگاه عبودیت در زندگی ما چگونه است؟
- باید نسبت ما به همه چیز را عبودیت تعیین کند
- مفید بودن برای جامعه؛ هدفی حداقلی و پایین
- خوب بودن، هدف نهایی حیات نیست
- عبودیت؛ مهمترین غایت در زندگی انسان
- ضرورت بازتعریف حداکثری از مفهوم عبودیت
- نتایج تنظیم عبودیت به عنوان هدف زندگی
 - برخورداری از صفای باطن
 - به دست آوردن انگیزه و کشش

جلسه ۲

مفهوم عبد شدن و عبودیت

- عبودیت به معنای معتقد بودن نیست
- عبودیت به معنای با اخلاق بودن نیست
- عبودیت به معنای رعایت ارزش‌ها نیست
- رعایت ارزش‌ها؛ مفهومی بسیار نازل و کم ارزش
- اصل و حقیقت حیات؛ ربط محض داشتن به پروردگار است
- عبودیت؛ درک و فهمیدن اینکه وجود ما عین ربط به خدا است
- رابطه ما با خدا فقط رابطه عبد و مولی است؛ نه هیچ رابطه دیگری
- وظیفه اصلی ما؛ تقویت این رابطه با خدا
- چگونه می‌توان برای تمام اعمال نیت عبادت داشت؟
- ما فقط برای عبودیت زنده‌ایم

جلسه ۳

مفهوم عبد شدن و عبودیت

- عبودیت را در گوشه‌ای قرار ندهیم، بلکه اصل و متن زندگی عبودیت است
- عبودیت و دین را در سطح فرهنگ کشور، کاهش ندهیم
- فقط هنگام عبادت است که به مسأله اصلی پرداخته‌ایم
- کارهای دنیا وقتی معنی دارند که از سر عبودیت و اطاعت دستور خدا باشد
- ایجاد انگیزه الهی برای پرداختن به امور دنیوی
- با داشتن انگیزه اطاعت از خدا؛ دلدادگی به دنیا هم ایجاد نمی‌شود
- رفتن به بهشت و نرفتن به جهنم هدف خلقت نیست
- ترسیم جایگاه و فلسفه بهشت و جهنم
- رابطه با خدا؛ اولین صفتی که از عبد به ذهن می‌رسد

ایمان آوردن به خدا

(قم هیئت محبین اهل بیت (ع)، ماه رمضان، ۱ جلسه)

معرفی بحث

نکته جالب، عبرت‌آموز و در عین حال بسیار لطیف در باب ایمان این است که ایمان آوردن به خدا چندان دشوار نیست و به بیان قرآن کریم اختلاف پیامبر اکرم ص با مشرکین در ایمان به خدا نبوده‌است و آنها به هیچ وجه خداوندی خدا را منکر نمی‌شدند. اساساً در هر امتی اختلاف زمانی شروع می‌شود که ولی‌ای از اولیاء خداوند به عنوان پیامبر(ص) به سوی آنها گسیل می‌شد. ایمان به فضیلت و برتری پیامبر برای آنان سخت و سنگین بود.

شیطان نیز در مقامی عالی جای گرفته بود تا این که قرار شد به امر خداوند برتری کسی غیر از خدا را بپذیرد. آیا ایمان شیطان به کفر مبدل شد یا این که کفری در باطن او وجود داشت و امتحان سجده بر آدم باعث آشکار شدن آن شد؟ حقیقت ایمان ما چگونه است؟ اگر بخواهیم خود را بیازماییم و ایمان خود را محک بزنیم تا در موقع لزوم ایمان مان تباه نشود چه باید بکنیم؟

در این سخنرانی استاد پناهیان با دقت و موشکافی به این نکته توجه می‌کند و راه‌کار عبور از این امتحان را بحث می‌نماید.

فهرست

- ایمان به خدا
- ایمان به ولی خدا، محک ایمان به خدا
- اثر مواجهه با ولی خدا در اظهار کفر و ایمان
- ایمان به ولی فقیه، محک ایمان در عصر غیبت
- حب امیرالمومنین(ع)، مشخصه شیعه

- لزوم برنامه مطالعاتی برای شناخت امیرالمومنین (ع)
- روضه حضرت علی (ع)

موضوع: ایمان آوردن به خدا

تأملی در مفهوم ایمان

(تهران، مسجد جامع بازار، دهه سوم محرم، ۸ جلسه)

معرفی بحث

ایمان یکی از کلیدی‌ترین مفاهیم دینی است. در عین حال که این مفهوم بسیار آشنا به نظر می‌رسد، باید گفت این مفهوم از غریب‌ترین و ناشناخته‌ترین مفاهیم دینی هم هست. آیا به درستی می‌دانیم که ایمان با علم، اخلاق، و یا عقل چه تفاوتی دارد و ارتباط این مفاهیم با ایمان چگونه است؟ آیا از خطرهای اخلاق منهای ایمان اطلاع داریم؟ ایمان چه نسبتی با قلب انسان دارد؟ استاد پناهیان در این چند جلسه با پاسخ به این سوال‌ها حقیقت و ماهیت ایمان را که بر بسیاری از ما پوشیده‌است، موشکافی می‌کند. آنگاه با توضیح علت وجود اضطراب و ناآرامی در اکثر افراد، به مهم‌ترین کارکرد ایمان یعنی آرامش و امنیت خاطر می‌پردازد.

از آنجا که جایگاه ایمان اعماق قلب انسان است به سادگی نمی‌توان از وجود یا عدم آن اطمینان یافت. اما راه‌هایی هست که می‌توان با آن ایمان خود را محک زد و سنجید. همچنین راهی هم هست که شرایط و لوازم ایمان را در خودمان فراهم کنیم و سعادت ابدی خود را تضمین نماییم.

این بحث برای افرادی که دغدغه عمق بخشیدن به معارف دینی خود را دارند و به دنبال کسب هر چه بهتر و بیشتر فضیلت بی‌بدیل ایمان هستند، بسیار مفید است.

جلسه ۱

تاملی در مفهوم ایمان

- ایمان، مفهومی غریب و ناشناخته
- ایمان، یک گرایش و پیوند قلبی
- تفاوت علم و ایمان
- زیبایی فوق العاده ایمان
- روضه حضرت زینب (ع)

جلسه ۲

رقابت اخلاق با ایمان

• اخلاق و ایمان

- نقایص اخلاق بدون ایمان
- تفاوت منشأ خوبی‌ها در اسلام و غرب
- ایمان ریشه و جامع همه خوبی‌ها

• تسخیر کنندگی ایمان

- پوشش دهنده بودن ایمان بر همه رابطه‌ها
- تکبر خداوند

• روضه امام حسین (ع)

جلسه ۳

رذالت و درندگی غیر مومنین

- پستی کافران
- غضب خدا بر کافران
- دفاع خدا از مستضعفان در برابر گروگان مستکبر
- کربلا، صحنه نمایش عمق قساوت غیر مومنین
- روضه امام سجاد(ع)

جلسه ۴

ایمان و قلب

- ابهام در رابطه روح و جسم
- علی (ع)، محک ایمان
- عقل و رابطه آن با قلب
- عظمت درک ناپذیر قلب
- ایمان، عمیق ترین گرایش قلب
- محبت اولیاء خدا، راه محبت یافتن به خداوند
- روضه علی اکبر (ع)

جلسه ۵

ایمان و عشق

- ایمان، عشقی عمیق و شدید
- رنج دنیا، مقدمه لذت ملاقات خدا
- تکبر، علت اصلی کفر
- اهل بیت چگونه جواب می‌کنند
- روضه امام سجاده (ع)

جلسه ۶

ایمان و امنیت خاطر

- امنیت خاطر، مهم‌ترین کارکرد ایمان
- شاخص ایمان، تسلیم بودن در برابر همه مقدرات
- مهربانی فراوان خداوند به بنده‌ای که فقط از او می‌ترسد
- روضه حضرت رباب(ع)

جلسه ۷

ایمان، تنها عامل آرامش و رفع بی‌قراری

- اکثر مردم اضطراب دارند
- دل‌بستگی‌ها، عامل بی‌قراری
- ایمان به خدا، تنها علاقه آرامش‌بخش
- آرامش، مهم‌ترین اثر و شاخص ایمان
- ایمان، تنها علاقه‌ای که افزایش می‌یابد
- روضه حضرت زینب (ع)

جلسه ۸

محک ایمان

• دشواری ادعای ایمان حقیقی

• راه آزمایش ایمان به خدا

○ ایمان به فرستاده و ولی خدا

○ اعتقادی بودن مساله ولایت فقیه

• شرط ایمان

○ محبت و ولایت پیامبر و آل او

○ راه کسب محبت پیامبر و اهل بیت

• روضه حضرت زهرا(ع)

زندگی یعنی امتحان (مسجد جامع قلهک، ۶ جلسه)

معرفی بحث

یکی از ایرادهای اساسی این است که انسان به مسائل مربوط به خود نگاهی نادرست داشته باشد. حال اگر این نگاه نادرست به دنیا و زندگی در آن تعلق بگیرد تمام زندگی و بندگی انسان را دچار معضل می‌کند. مساله وقتی دارای اهمیت ویژه می‌گردد که موضوع همه زندگی انسان از ابتدا تا انتها و از مسائل ریز تا درشت‌ترین امور زندگی انسان را پوشش دهد. از آنجا که انسان برای رفع نقص‌ها و رسیدن به تکامل، رشد و تعالی در دنیا زندگی می‌کند باید گفت تمام زندگی انسان و همه آنچه با آن مواجه می‌شود آزمون و امتحان است، در حالی که بسیاری از افراد تصور می‌کنند فقط حادثه‌های مهم و یا مشکلات بزرگ امتحان است. استاد پناهیان در این چند جلسه سعی دارند نگاه درستی به امتحان و به تعبیری زندگی به دست دهد. با درست شدن نگاه ما به زندگی از این بعد آثار و فواید متعددی نصیب انسان می‌شود، بخشی از گفتگو به این فواید اختصاص دارد.

نکته مهم دیگر این است که هر امتحانی برای رفع یک نقص و یا رسیدن به یک رشد و کمال از ما گرفته می‌شود، لذا ما باید سعی کنیم از راه‌های درست بفهمیم راز آن امتحان چه بوده و کدام نقص یا کمال مد نظر است که باید به آن پردازیم (تامل در این مساله خود یکی از راه‌های خداشناسی و خودشناسی است). جناب استاد به این مساله مهم هم پرداخته‌اند و راه‌های عملی ارائه داده‌اند.

در منابع دینی و روایاتی سخنان فراوانی درباره امتحانات آخرالزمان و ویژگی‌ها

و آثار آنها بیان شده است، به همین علت آخرین جلسه به بحث فتنه‌های
آخرالزمان و راه عبور سلامت از آنها پرداخته شده است.
پیگیری این بحث برای کسانی که تصور می‌کنند در زندگی بیش از حد دچار
مشکل هستند و یا نعمت‌ها و آسایش غیر قابل توجیهی دارند بسیار مفید و
مغتنم می‌باشد.

فهرست

جلسه ۱

مفهوم دینی امتحان

- تمام زندگی دنیا امتحان است
- دلیل قرآنی
- امتحان و تقدیرات الهی
- دنیا محل خوشی نیست
- شیرینی امتحان در مفهوم دینی
- هر امتحان می تواند امتحان نهایی باشد
- امتحانات زمان امام حسین (ع)
- روزه حضرت زینب (ع)

جلسه ۲

برخی از آثار تلقی امتحان از دنیا

- نگاه نادرست به زندگی، یک ایراد اساسی
- امتحان و عدم دلبستگی به دنیا
- انواع امتحان‌ها
 - ترس، اولین امتحان
 - نقص در مال و جان
- امتحان و افزایش ظرفیت برای بلا و آسایش
- اردوی زندگی
- زینب(ع)، افتخار و زینت علی(ع)
- روضه حضرت زینب(ع)

جلسه ۳

راه‌های کشف اسرار امتحان (۱)

- برخی ثمرات نگاه به زندگی از دریچه امتحان
- امتحان، تا لحظه مرگ، برای همه
- کشف و فهم اسرار امتحان
 - بصیرت و تأمل، ابزار شناخت ضعف‌ها و قوت‌ها
 - مانع درک اسرار امتحان
 - رفتار دفاعی و عذرآوری
 - شاخص‌های رفتار دفاعی

جلسه ۴

راه‌های کشف اسرار امتحان (۲)

- درک زبان خدا با درک معنای امتحان
- راه‌های دیگر فهم معنای امتحان
 - محاسبه نفس یا تأمل در حالات روحی و انگیزه‌ها
 - تسلیم خدا بودن و اطمینان به خداوند
 - زیاد قرآن خواندن
 - زیاد استغفار کردن
- روزه حضرت زینب (ع)

جلسه ۵

امتحان، ابزار شناخت خود و خدا

- تناسب امتحان‌ها با ظرفیت و توانایی افراد
 - امتحانات الهی، وسیله خودشناسی
 - اعتماد به نفس صحیح
- محبت و مهربانی فوق‌العاده خداوند
 - امتحانات الهی، وسیله شناخت اخلاق خدا
 - مراقبت و مراعات شدید خداوند نسبت به بندگان
- روضه حضرت زینب(ع)

جلسه ۶

آخر الزمان، امتحانات و فتنه‌ها

- زندگی، اردویی برای سنجش و گزینش

- آخر الزمان و امتحانات

- هر مدعی امتحان می‌شود

- سلامت فکر، راه عبور سالم از امتحانات

- عاقبت به خیری فقط با خدا ممکن است

- ولایت فقیه

- عقلی و اعتقادی بودن ولایت فقیه

- بی‌دینی سیاسیون، عامل اصلی مشکلات

- روزه جون

- روزه امام حسین (ع)

معنویت و علم

(تهران، دانشگاه علم و صنعت، فاطمیه اول، ۲ جلسه)

معرفی بحث

امام علی(ع) در توصیف متقین می‌فرمایند: وقفوا اسماعهم علی العلم النافع لهم؛ مؤمنین گوش‌های خود را برای شنیدن علم نافع وقف می‌کنند. علم نافع چه تعریفی دارد؟ اگر چه، علمی که کاربرد داشته و مورد نیاز انسان باشد، علم نافع است؛ اما آنچه که منفعت معنوی علم محسوب می‌شود، در این دو جلسه مورد بحث قرار گرفته است. منفعت معنوی در علوم است که آثاری بر روح و اندیشه، ایمان داشته باشد و البته بیشتر علوم متداول امروزی اینگونه‌اند که علی‌القاعده باید به افزایش معنویت کمک کنند. اینکه چرا کسی که عالم و دانشمند است، باید معنویت بیشتری داشته باشد در جلسه اول مهمترین بخش از بحث را شکل می‌دهد. در جلسه دوم نیز استاد بیشتر به این موضوع می‌پردازند که چرا عالمان و دانشمندانی هستند که علی‌رغم علمشان، معنویت ندارند؟

فهرست

جلسه ۱

علم چگونه باعث معنویت می‌شود؟

- مؤمن گوش خود را وقف شنیدن علم نافع می‌کند
- چه علمی منفعت دارد؟
 - علمی که کاربردش لازم و مورد نیاز باشد
 - علمی که آثاری بر روح و اندیشه و ایمان داشته باشد (منفعت معنوی علم)
- علت بیشتر بودن معنویت عالم و متخصص
- عالم، جدال سطحی نمی‌کند
- پرهیز عالم از تعصب و تحجر
- آمادگی عالم برای پذیرش علم جدید
- دانشمند، دشمن چیزی که نمی‌داند نیست
- اهل علم، سخن اهل علم را بهتر درک می‌کنند
- رابطه علم و خشیت در مقابل حق
- اثرات تلاش برای کسب علم
 - صفای باطن
 - احترام به قواعد تکوینی خلقت
- تواضع در مقابل امر تکوینی، مقدمه‌ای برای تواضع در مقابل امر تشریحی
- روضه حضرت زهرا(س)

جلسه ۲

آسیب‌شناسی علم برای معنویت

- پذیرش پیچیدگی عالم طبیعت، مقدمه پذیرش پیچیدگی عالم معنی
- عالم، بیشتر احتمال صحت در گفتار انبیا می‌دهد
- ریاضت علمی؛ یکی از ریاضت‌های خوب معنوی
- چرا برخی عالم‌اند ولی اهل معنویت نیستند؟

○ ۱- غرور

■ غرور علمی

■ غرور اجتماعی

○ ۲- گاهی علم، دنیا، پول و رفاه بیشتری را به همراهی آورد که باعث

بی‌دینی می‌شود

- روضه حضرت زهرا(س)

«هدف چیست» مهمتر از «چه باید کرد»

(تهران، پونک، مسجد امام علی (ع)، اعتکاف، ۱ جلسه)

معرفی بحث

بسیاری اوقات در مواجهه با مشکلات و نابسامانی‌های اخلاقی و معنوی این سوال مطرح می‌شود که «چه باید کرد؟» اما ملاحظه می‌کنیم که پاسخ مناسب و کارآمدی برای این پرسش نمی‌یابیم. علت این است که این سوال موارد و مصادیق فراوانی دارد و نمی‌تواند انتظارات ما را برآورده کند. برای این که مشکلات حل شود باید به سوال دیگری پاسخ داد که سوالی است واحد و دارای پاسخی روشن و واحد. آن چه باید به دنبال پاسخ آن باشیم این است که «هدف چیست؟» یا به تعبیر دیگر: به کجا می‌خواهیم برسیم؟

استاد پناهیان در این سخنرانی با توضیح این مساله به بیان ارتباط دو امر مهم یعنی «نماز» و شخصیت «امیرالمومنین» با هدف اصلی می‌پردازد و نسبت این دو را با هدف و مطلوب حقیقی نشان می‌هد.

فهرست

- هدف چیست، مهمتر از چه باید کرد؟
- «چه باید کرد»، سوال حاشیه‌ای
- سوال و مطلوب اصلی: هدف ملاقات خداست
- نماز، برنامه توجه به هدف
- ملاقات ولی خدا
- امام خمینی و لقاء الله
- امیرالمومنین، آماده کننده انسان‌ها برای ملاقات خداوند

عزت

(مسجد امام صادق(ع) میدان فلسطین، اعتکاف، ۱ جلسه)

معرفی بحث

عزت یکی از نیازهای مهم انسان است. عزت نعمتی است که دین به ما دستور داده است آن را کسب کنیم ولی بر خلاف سایر نعمت‌ها اجازه نداریم آن را خرج کنیم به جز مواردی محدود و مشخص و از سوی دیگر ما اجازه داریم برای حفظ عزت خود حتی از جان خود هم بگذریم. عزت آثار و فواید متعددی دارد هم در بعد فردی و هم در بعد اجتماعی. استاد پناهیان در این سخنرانی با ذکر برخی از فواید فردی و جمعی عزت به ذکر بعضی از آسیب‌های این نعمت نیز می‌پردازد.

نکته مهم در این زمینه این است که هر کسی می‌بایست برای خود و جامعه خود تولید عزت کند. این اتفاق چگونه رخ می‌دهد و مهم‌ترین عاملی که برای یک جامعه عزت ایجاد می‌کند چیست؟ افراد جامعه چگونه می‌توانند این عامل را تقویت کنند؟

این عامل آن قدر مهم است که بزرگ‌ترین عوامل معنوی مانند شهادت و عبادت نیز بدون آن نمی‌توانند به فرد و جامعه عزت دهند. استاد پناهیان در جمع اعتکاف‌کنندگان با تشریح فواید عزت و پاسخ به سوالات اساسی فوق به آنان توصیه می‌کند یکی از دعاهای اساسی آنها در ایام اعتکاف می‌بایست معطوف به عزت باشد.

فهرست

- نیاز انسان به عزت
- دستور دین به کسب عزت

- آسیب‌های عزت
- فواید عزت برای شخص
 - جلب منافع دنیوی
 - حفظ انسان از ارتکاب زشتی‌ها
 - رساندن انسان به منشأ عزت
- فواید عزت برای جامعه
 - تأمین منافع خود
 - امکان خدمت به دیگران
- اهمیت تولید عزت
- ارتباط عزت افراد به عزت جامعه
- مهم‌ترین عامل تأمین‌کننده عزت جامعه: امام جامعه
- روضه حضرت زینب(ع)

نگاهی به ترس از عذاب در دعای کمیل

(دانشگاه تهران، شب نیمه شعبان، ۱ جلسه)

معرفی بحث

امیرالمومنین(ع) در بخش عمده‌ای از دعای کمیل به یاد جهنم و ابراز خوف از عذاب دوزخ می‌پردازد. البته یاد جهنم و عذاب الهی اختصاص به دعای کمیل ندارد و در دعا‌های دیگر مانند دعای عرفه نیز دیده می‌شود. چرا علی(ع) به جای سخن گفتن از عشق و محبت و یاد نعمت‌ها و رحمت خداوند، جهنم را محور مناجات با خداوند قرار داده است؟ خداوند نیز در قرآن کریم با صراحت و تأکید فراوان از عذاب جهنم سخن می‌گوید. حتی در قرآن کریم در مورد قطعی بودن عذاب و خلود در جهنم قسم یاد شده است. دلیل این امر چیست؟ اصلاً چرا پروردگار مهربان برای بندگانش از جهنم سخن گفته است؟ وقتی خدا بندگانش را از آتش دوزخ می‌ترساند، چگونه می‌توان شدت محبت او را نسبت به بندگانش درک کرد؟

اثر یاد و توجه به جهنم و عذاب‌های خداوند در مسیر عبودیت و بندگی ما چیست؟ سخن گفتن از عذاب در عشق عبد به مولای خود، چه جایگاهی دارد؟ یاد جهنم با عاشقی و اعتقاد ما به پروردگار چه ارتباطی دارد؟ چرا توجه به عذاب جهنم یک فرصت الهی برای ما محسوب می‌شود؟ چرا در افکار روشنفکرانه و عرفان‌های کاذب از عذاب و جهنم سخنی به میان نمی‌آید؟ آیا محیط برآمده از اومانیزم، یا خودخواهی‌های افراطی برآمده از تمدن غرب اقتضا کرده است که ما این قدر از یاد جهنم غافل شویم؟

استاد پناهیان در این سخنرانی با بررسی دعای کمیل و محورهای آن آثار شگرف و اهمیت یاد جهنم و ترس از عذاب را با بیانی شیرین تبیین می‌کند.

فهرست

- سه بخش اصلی دعای کمیل:
- طلب مغفرت
- مناجات
- دعا
- بخش اول؛ استغفار بر محور اعتراف به گناه
- بخش دوم؛ مناجات بر محور خوف از جهنم
- ابراز خوف از جهنم، رعایت ادب بندگی
- جهنم، بهانه مناجات و عشق‌ورزی با خدا
- نوازش خدا بر بنده ترسان از جهنم
- یاد جهنم، عامل باور خدایی خداوند
- بخش سوم؛ دعا‌های سطح بالا
- گریه، اسلحه مؤمن

استغفار

(تهران، مسجد امام حسین (ع)، رمضان ۹۱، ۸ جلسه)

معرفی بحث

بیشتر افراد گمان می‌کنند ماه مبارک رمضان ماهی است برای عبادت روزه و نهایتاً اصلاح فردی. اما با نگاه به بیانات معصومین و به خصوص خطبه شعبانیه پیامبر اکرم ص در باره ماه رمضان و توجه به توصیه‌ها و آداب ذکر شده در آن پی می‌بریم که این ماه از جنبه‌های متفاوت دارای اهمیت است و اساساً آن حضرت به دنبال ایجاد فرهنگی خاص در این ماه است که امور متعدد فردی و اجتماعی را اصلاح نماید و نگاه ما به خود و دیگران تغییر کند و برای خودمان حرمت ویژه‌ای قائل شویم زیرا احساس حرمت و کرامت اصلی‌ترین عامل سعادت است.

یکی از مهم‌ترین برنامه‌های فرهنگی ماه رمضان نهادینه شدن فرهنگ استغفار در زندگی فردی و اجتماعی ماست. فقدان فرهنگ استغفار زنگ خطری برای جامعه دینی است. با توجه به ثمرات و برکات استغفار در زندگی فردی و اجتماعی و خطرات فقدان آن لازم است استغفار را به خوبی بشناسیم و در باره آن تأمل و تفکر کنیم.

استاد پناهیان در این جلسات نکات بسیار مهمی در باره فرهنگ ماه رمضان در جامعه دینی به خصوص فرهنگ استغفار و آثار آن مطرح می‌کنند که برای برنامه ریزان فرهنگی و متصدیان امور معنوی و خانواده‌ها اهمیت مضاعف دارد.

فهرست

جلسه ۱

فرهنگ اجتماعی رمضان

- رمضان، ماه تغییر فکری و فرهنگی
- فرهنگ اجتماعی رمضان، در بیان پیامبر اکرم (ص)
 - آداب اجتماعی ماه رمضان
 - لزوم پاسداری از دستورهای فرهنگ‌ساز پیامبر اکرم (ص)
- نمونه‌هایی از رفتارهای وارداتی نامعقول
- اهمیت غیرت فرهنگی

جلسه ۲

احترام ویژه انسان در ماه رمضان

- رمضان، ماه اصلاح رفتار و فرهنگ
- اکرام و احترام، اصل مهم تربیتی
- اکرام ویژه خداوند به انسان در این ماه
- القاء بی حرمتی، مکر مهم ابلیس
- مقابله با آفت غرور
- احترام امام حسین و تحول رسول ترک
- روزه امام حسین (ع)

جلسه ۳

لزوم و اهمیت احساس استغفار

- باور غلط درباره استغفار
- آفات عدم احساس نیاز به استغفار
- استکبار، ریشه عدم احساس نیاز به استغفار
- عبادات مان هم استغفار دارد
- وضعیت نامطلوب استغفار در جامعه ما
- شباهت انجام دهنده گناه به دشمنان اهل بیت (ع)
- روزه حضرت علی اکبر (ع)

جلسه ۴

استغفار، فرصت ممتاز تقرب به خداوند

- استغفار، عبادتی بدون آفت
- استغفار، با خدا به سوی خدا
- برخی از برکات و آثار استغفار
- حماقت و تکبر، عوامل عدم استفاده از فرصت استغفار
- توأم بودن استغفار با درجات ایمان
- اثر درک هیبت و عظمت خداوند در استغفار
- روضه حضرت زینب(س)

جلسه ۵

بهترین راه ارتباط با خدا

- روابط ضروری و معنویت

- نقش مسئولین و ساختارهای اجتماعی در وضعیت معنوی جامعه
- اثر سوء اختلال در روابط ضروری بر معنویت افراد

- ضرورت ارتباط با خدا

- رابطه با خدا، ضروری ترین رابطه
- علت توجه نکردن به رنج رابطه نداشتن با خدا

- بهترین راه

- استغفار بهترین راه ارتباط با خدا
- فراهم سازی مقدمات استغفار

- روضه

جلسه ۶

معجزه‌های به نام استغفار

- استغفار، آرامش بخش ترین مفهوم دینی
- ماهیت گناه و استغفار
 - عذاب، اثر وضعی گناه (قانون عمل و عکس العمل)
 - استغفار، رفع اثر وضعی (نقض قانون یا معجزه)
- پاسخ به دو پرسش
 - غضب خدا از محبت شدید اوست
 - خوشنودی خداوند از استغفار بندگان
- روضه حضرت ابوالفضل (ع)

جلسه ۷

استغفار، راهی به سوی بهشت

- فهمیدن و دریافت معارف
- کسب انگیزه و شوق برای عمل
- رفع موانع بیرونی
- روضه امام حسین (ع)

جلسه ۸

استغفار، خودخواهانه و خداخواهانه

● استغفار خودخواهانه

- خودخواهی همیشه بد نیست
- استغفار به خاطر رفع عذاب
- پاک کنندگی خوف از جهنم
- خدا می خواهد ما به فکر خودمان باشیم
- علت و علامت تواضع

● استغفار خداخواهانه

- روضه حضرت ابوالفضل (ع)

جلسه ۹

- برخ از ثمرات و برکات استغفار
- نماز، بهترین را درک هیبت خداوند
- اثر استغفار خوبها در جذب دیگران به دین
- عظمت استغفار
- نمونه‌هایی از آثار اجتماعی و برکات استغفار
- مقام حضرت خدیجه (س)
- روضه حضرت رقیه (س)

خطای چشم

(تهران، تپه نورالشهدا، ۱ جلسه)

معرفی بحث

چشم، گاهی کار را سخت‌تر از آنچه که هست نشان می‌دهد. گاهی در مورد سختی‌ها مبالغه می‌کند و یا زندگی دیگران را بسیار خوش و خرم ترسیم می‌کند. خطای چشم را در مواردی مانند علم فیزیک هم می‌توان تجربه کرد. آشنایی با مواردی از خطای چشم و تأثیری که در به اشتباه کشاندن انسان دارد، موضوعی است که در این جلسه مورد توجه استاد پناهیان قرار گرفته است.

فهرست

- خطای چشم
- خطای چشم در سخت جلوه دادن برخی از اعمال
- خطای چشم؛ منبع برخی از ترس‌ها
- معنای خطای چشم در روح انسان
- اشتباه افراد در مورد ظاهر جسمانی ائمه (ع)
- خطای چشم و مبالغه در مورد خوشبختی دیگران
- راه غلبه بر خطای چشم
- روضه امام صادق (ع) و روضه امام حسین (ع)

نیم نگاهی به اخلاص

(تهران، مسجد جامع ازگل، ایام شهادت امام صادق(ع)، ۳ جلسه)

معرفی بحث

جایگاه اخلاص در منظومه معارف دینی، بسیار مهم است تا آنجا که از آن به عنوان غایت و نهایت دین یاد شده است. اخلاص، شیرینی و حلاوت ویژه‌ای دارد و بسیار زیبا و دوست‌داشتنی است. عمل بدون اخلاص، پذیرفته نیست و خدا، احترام فوق‌العاده‌ای برای اخلاص قائل است. حال چنین امر مهمی را چگونه می‌توان بدست آورد. تأثیر کاهش محبت به دنیا، توجه به نماز، کسب محبت خدا و افزایش محبت به اولیاء خدا از جمله موارد مؤثر در کسب اخلاص هستند که استاد پناهیان در این سه جلسه به شرح و بسط آن می‌پردازند.

فهرست

جلسه ۱

توصیف اخلاص

- اخلاص، زیباست
- اخلاص، لذت دارد
- ارتباط اخلاص و عشق؛ زیبایی عشق به اخلاص آن است
- عشق بدون اخلاص، هوس است
- زشتی خودخواهی؛ نقطه مقابل زیبایی اخلاص
- زیبایی اخلاص را همه می‌توانند بفهمند
- خدا، عمل غیر مخلصانه را نمی‌پذیرد
- حساسیت ویژه خدا در مورد اخلاص
- برخی از نتایج اخلاص
 - حکمت
 - آثار سوء نداشتن حکمت
 - علم با حکمت رهبری می‌شود
 - همه نیازمند حکمت هستند
 - آرامش
 - بسیاری از اضطراب‌ها نتیجه بی‌اخلاصی هستند
- راه‌های کسب اخلاص
 - نماز؛ مهمترین محل تمرین اخلاص
 - نماز چگونه به کسب اخلاص کمک می‌کند؟

○ انگیزه‌های غیر مخلصانه در نماز به سختی وارد می‌شوند

- اخلاص؛ یکی از نقاط تمایز فرهنگ اسلامی و غربی
- روزه امام حسین (ع)

جلسه ۲

راه‌های کسب اخلاص (۱)

- اخلاص؛ مدیریت دقیق و پیشرفته روح انسان
- اخلاص؛ شاخص قلب سلیم
- اخلاص؛ محل شناخت حب الدنيا
- اخلاص و سیاست
- اثر خوف از جهنم بر کسب اخلاص
- ذکر مرگ و کسب اخلاص
- نقش ابلیس در از بین بردن اخلاص

جلسه ۳

راه‌های کسب اخلاص (۲)

- اخلاص و رهایی از همه بدی‌ها
- علائم دقیق‌تری از عدم اخلاص
- اثر اخلاص بر جلب حمایت ویژه الهی
- انواع اخلاص
 - اخلاص عوامانه و عارفانه
- راه کسب اخلاص؛ دو پیشنهاد کاربردی
 - تأثیر کم شدن حب دنیا بر افزایش اخلاص
 - ۱. رعایت اخلاص وقتی که حب دنیا کم است
 - رعایت اخلاص در کارهای کوچک
 - کاهش حب دنیا با افزایش حب الله
 - ۲. افزایش حب الله با افزایش محبت اولیاء خدا
 - نقش ویژه محبت به امام حسین (ع) در کسب اخلاص

مقام رضایت

(تهران، مسجد امام حسین (ع)، ماه رمضان ۹۰، ۱۱ جلسه)

معرفی بحث

اهمیت فضیلتی مانند رضایت از خدا، قابل مقایسه با دیگر فضایل نیست. همه خوبی‌های انسان یک طرف، همه اطاعت‌هایی که انسان از خداوند متعال دارد و همه امر و نهی‌هایی که اجرا می‌کند، تسلیم امر خدا می‌شود یک طرف، راضی بودن به قضاء الهی شدن هم یک طرف. همه خوبی‌هایی که انجام می‌دهیم و بدی‌هایی که ترک می‌کنیم، همه این نمازهایی که ما به‌جا می‌آوریم، سعی می‌کنیم به کسی ظلم نکنیم، به زیارت‌ها مشرف می‌شویم و کارهای خیری که انجام می‌دهیم، فلسفه همه اینها چیزی نیست جز رسیدن به رضای الهی، فلسفه این همه زحمت‌ها چیزی نیست جز رسیدن به تقرب خداوند متعال و رضایت خدا از ما. ولی شما یک شاهراه دیگر غیر از انجام این همه فعالیت برای رسیدن به رضای الهی دارید که آن با سرعت بالایی شما را به هدف می‌رساند، زحمت زیادی هم ندارد. آن شاهراه چیزی نیست جز اینکه من هم از خدا راضی باشم. همین که به خدا اعلام می‌کنی که خدایا! از تو راضی هستم، خدا هم از تو راضی می‌شود.

رضایت از خدا، جایگاه ویژه و منحصر به فردی در میان خوبی‌ها دارد، اما این که معنای رضایت چیست؟ چگونه می‌توان رضایت از خدا را به دست آورد؟ این رضایت چه ارتباطی با شکر و عبودیت دارد؟ سختی‌های دنیا چند نوع و چگونه‌اند؟ و سوالات مهمی در بحث از رضایت هستند که استاد پناهیان در این جلسات به پاسخ آنها می‌پردازند.

فهرست

جلسه ۱

معنای رضایت از خدا

- توجه خداوند به حال و روحیه و دل ما
- عکس العمل مادر در مورد مشکلات فرزندش
- مهربانی خداوند متعال در مورد بندگان
- دشواری فهم واقعیت محبت پروردگار
- عجز ما از فهم محبت خدا و ائمه (ع)
- تأثیر اهل بیت از ناراحتی‌ها و بیماری‌های دوستانشان
- ضرورت ابراز شادی و رضایت از خدا (حتی در سختی‌ها)
- اهمیت شادی و رضایت ما از خدا
- تلاش شیطان برای نارضایتی ما
- پدر و مادر؛ نمونه‌هایی برای توجه به محبت خدا
- احساس رضایت بنده از شرایط سختی که خدا برایش ایجاد کرده
- معنای راضی بودن از خدا
- رضایت از خدا در کلام امیرالمؤمنین (ع)
- ارتباط راضی بودن و اجابت دعا در کلام امام حسن مجتبی (ع)
- تفاوت دعا کردن با نارضایتی از شرایط موجود
- آیا اشک و گریه، علامت نارضایتی است؟
- توسل به امام حسن مجتبی (ع)

جلسه ۲

رضایت از خدا در انواع مشکلات

- شب‌های قدر و تصویب مقدرات
- تأثیر رضایت از خدا بر تنظیم مقدرات
- انسان و سختی کشیدن برای ملاقات خدا
- برخی از تفاوت‌های انسان و فرشته
- سختی‌های مؤمن در دنیا
- غیرقابل اجتناب بودن سختی‌های مؤمن
- بررسی نماز و سختی نماز خواندن برای انسان
- انواع سختی‌های مؤمن
- سختی‌های تقدیری
- برخی از سختی‌های تقدیری
- سختی‌های تکلیفی
- برخی از سختی‌های تکلیفی
- اهمیت رضایت در تمام انواع سختی‌ها
- رضایت؛ غایت دینداری
- روضه وداع امام حسین (ع) با حضرت سکینه (س)

جلسه ۳

تنظیم رابطه با دعا و رضایت

- رضایت از خدا؛ یک وظیفه
- ارتباط دعا و رضایت از خدا
- آیا دعا، به معنای نارضایتی از خداست؟
- ضرورت مراجعه به خدا در خوشی و ناخوشی
- رعایت آداب دعا :
- تشکر از آنچه که داری
- خواستن آنچه نداری
- مؤدبانه بودن تقاضا
- رعایت آداب بزرگتری و کوچکتری
- سختی دینداری؛ رضایت و تلاش برای تغییر شرایط موجود
- رابطه رضایت و توکل بر خدا
- رضایت با ارزش، چه رضایتی است؟
- اوج رضایت از خدا چگونه است؟
- رضایت در قرآن
- روضه حضرت عبدالله بن حسن (ع)

جلسه ۴

بررسی رضایت در عرصه تکلیف

- ضرورت سختی کشیدن برای ملاقات خدا
- معنای سختی کشیدن؛ چیزهایی را دوست داری، ولی آنها را نداری
- معنای خوب بودن؛ کنار آمدن با سختی‌ها
- دین و مبارزه با دوست‌داشتنی‌ها
- سن تکلیف و شروع مبارزه با دوست‌داشتنی‌ها و شهوات
- سخت‌تر شدن مبارزه بعد از ازدواج
- ضرورت رضایت در تمام مراحل مبارزه با دوست‌داشتنی‌ها
- سختی کشیدن، شرط رشد و تکامل
- رضایت در سختی‌های ناشی از تکلیف
- اجر و پاداش الهی برای تمام سختی‌ها
- تحلیل همه شرایط با حاضر و تاثیرگذار دانستن خدا
- سن بلوغ و آغاز امتحان با سختی‌ها
- امتحان با شهوات در ابتدای بلوغ
- شرایط معنویت در جامعه و فاصله با وضعیت ایده‌آل
- کوتاهی مسؤولین و هنرمندان در ترویج معنویت
- نگاه همه جانبه به معنویت در جامعه
- وظیفه آموزش و پرورش در تعلیم مبارزه با دوست‌داشتنی‌ها
- طراحی خدا برای مبارزه با دوست‌داشتنی‌ها
- جوانی و مبارزه با انواع دوست‌داشتنی‌ها

- مبارزه با دوست داشتنی‌ها از ابتدای بلوغ و رضایت از این مبارزه
- اشاره به روضه حضرت زهرا و حضرت علی (ع)

جلسه ۵

راه آسان شدن تحمل سختی‌ها

- ارزش منحصر به فرد راضی بودن
- رابطه ایمان و رضایت
- تحمل سختی‌ها؛ مشکل اصلی رضایت
- راحت طلبی، اولین مشکل برای تحمل سختی
- راحت طلبی؛ اولین تجربه زندگی انسان
- انواع راحت طلبی‌های ضروری
- هدایت و تربیت راحت طلبی‌ها
- اگر سختی‌ها را نپذیری، راضی نخواهی بود
- راه آسان شدن تحمل سختی‌ها
- شناخت فلسفه سختی‌ها
- توجه به آیات قرآن در مورد سختی‌ها
- شناخت بهتر این دنیا و محدودیت‌های آن
- طبیعی دانستن مشکل در این دنیا
- بهشت، تنها مکان راحت و بدون مشکل
- پذیرش و کنار آمدن با زجرهای مختلف
- تربیت صحیح فرزندان، طبق سه دوره تربیت دینی
- اشاره به روضه حضرت علی (ع)

جلسه ۶

انواع تجلیات رضایت

- جایگاه ویژه مقام رضاء
- تأثیر رضایت بر عبادت
- رضایت، دفعتاً ایجاد نمی‌شود
- وجوه مختلف و تجلیات رضایت
- شکر؛ یکی از وجوه مهم رضایت
- خوبی‌ها را ببینیم
- پذیرش سختی‌ها
- تحلیل درست سختی‌ها
- ذهنیت‌ها در مورد ویژگی‌های یک همسر خوب
- دنیا؛ دار مشکلات
- یادآوری نعمت‌ها
- تلاش ویژه شیطان برای عدم تشکر از خدا
- عدم مقایسه خود با دیگران
- آشنایی با مکاید ابلیس برای ایجاد نارضایتی انسان از خدا
- تلاش برای ناشکری
- ترغیب به مقایسه خود با دیگران
- نشان ندادن نعمت‌ها
- بزرگنمایی مشکلات طبیعی دنیا
- دو توقع خدا از بندگان

- استغفار
- شکر نعمت
- ترویج یأس و ناامیدی؛ کار شیطان و انسان‌هایی در نقش شیطان
- امید دادن و ایجاد آرامش؛ روش انسان‌های بزرگ
- کسی که از خدا راضی است، کارش به جهنم نمی‌کشد
- روضه اسارت و عظمت حضرت زینب(س)

جلسه ۷

نتایج رضایت و نارضایتی از خدا

- تحلیل انواع مشکلات و وظیفه ما
- مشکلات ناشی از اشتباه انسان
- مشکلات ناشی از بد اخلاقی
- مشکلات ناشی از ظلم
- مشکلات ناشی از ذات دنیا
- مشکلات ناشی از طراحی‌های دشمن
- مشکلات ناشی از تقدیر الهی
- مشکلات ناشی از تکلیف الهی
- جایگاه ویژه رضایت در منظومه خوبی‌ها
- رضایت یعنی تمام خوبی‌ها
- نتیجه نارضایتی از خدا
- سخت‌ترین عذاب روز قیامت
- چند اتهام افراد ناراضی به خدا:
- خدا من را دوست ندارد
- خدا من را نمی‌بیند
- خدا کاری کرده که می‌توانم از او ناراضی باشم
- ۲- داخل شدن کفر در ایمان فرد ناراضی
- نتیجه رضایت از خدا
- زندگی خوش و خرم

- سهل شدن دشوارترین سختی‌ها
- راحت‌تر زیستن
- کم شدن مشکل و سختی آن
- آرامش روانی
- درک محبت خدا به انسان‌ها
- محبت اولیا خدا به مردم
- رابطه رضایت و تلاش برای تغییر وضع موجود
- ضرورت تلاش برای تغییر اوضاع سیاسی اجتماعی عالم
- نابودی اسرائیل، در سایه تلاش شیعه
- روضه مصائب حضرت زینب‌س در کربلا

جلسه ۸

کسب رضایت در سایه امنیت خاطر به خدا

- امنیت و امنیت خاطر، نیاز و نعمت
- تاثیر امنیت خاطر بر تحمل سختی‌ها
- فقدان امنیت خاطر و بی ثمر شدن بقیه نعمت‌ها
- رابطه امنیت خاطر و آسان شدن مشکلات
- خدا؛ تنها عامل کسب امنیت خاطر
- نگاه همیشگی خدا به بنده‌اش
- خدا را ببینیم
- برخی از نتایج امنیت خاطر با خدا
- چگونه دل خود را به خدا مطمئن کنیم؟
- رضایت از خدا، ریشه اطمینان به خدا
- احساس امنیت با خدا
- خدا؛ تنها تأمین کننده و حافظ منافع انسان
- اطمینان از حسن تقدیر الهی
- سوء ظن به خدا؛ عامل نارضایتی
- عبادت و اطاعت کسی که قبولش نداری، چه معنایی دارد؟
- اعتماد و اطمینان، قوام بخش خانواده
- وحشت و اضطراب در دوری از خدا
- رابطه متقابل رضایت از خدا و کسب یقین
- روضه بی تابی حضرت زینب(س) در روز عاشورا

جلسه ۹

بررسی عوامل رضایت از خدا

- مروری بر مباحث گذشته
- آزمایش با سختی‌ها و آسودگی‌ها
- امتحان اصلی و مهم با سختی‌ها
- اصلاح نگاه به مشکلات و سختی‌ها
- سختی‌ها به مثابه تمرین اعضای تیم ورزشی
- پذیرش سختی‌ها بدون اعصاب خوردی
- بررسی عوامل رضایت از خدا
- به رسمیت شناختن فلسفه سختی‌ها
- مواظبت از مکاید شیطان
- پرهیز از مقایسه کردن
- ظرافت‌های مقایسه در امور معنوی
- اطمینان و اعتماد به خدا
- بررسی معنای اعتماد به خدا
- خدایا! قبولت دارم
- خدایا! همیشه به نفع من کار می‌کنی
- سبحان الله یعنی خدا کارش درست است
- کسی که راضی به قضای الهی نیست، خدای دیگری پیدا کند
- رضایت از تقدیر یعنی لذت بردن در دنیا و آخرت
- افراد ناراضی؛ افرادی همیشه نگران

- کسی که به خدا اعتماد نکند، به چه کسی اعتماد می کند؟
- بررسی رفاقت واقعی
- رفاقت برای متقین
- ضرورت اعتماد به خدا برای عبادت خدا
- حسن ظن به خدا؛ تنها عمل قابل انجام در روز قیامت
- اشاره به روضه امیرالمؤمنین (ع) و امام حسین (ع)

جلسه ۱۰

عوامل مشکلات و وظیفه ما

- تلاش و زحمت بسیار برای کسب رضایت الهی
- رضایت ما از خدا یعنی رضایت خدا از ما
- اعلام رضایت از خدا در راحتی و سختی
- اعلام رضایت و اعلام محبت؛ ضرورت‌هایی همیشگی
- پیدا کردن مقصر برای مشکلات؛ عامل نارضایتی
- برای سختی‌ها، به دنبال مقصر نگردیم
- اعلام رضایت امام حسین (ع) از خدا در شهادت طفل ششم ماهه
- رضایت حضرت عباس (ع) از خدا
- رضایت امام (ره) از خدا علی‌رغم سختی‌های جنگ
- دو عامل هر مشکل و وظیفه ما در هر مورد
- عامل زمینی
- موازین ناراحتی و برخورد با عوامل زمینی
- عامل آسمانی (خدا)
- رضایت همیشگی از خدا
- مقصر تراشیدن، زشت‌تر از پیدا کردن مقصر
- مقصر تراشیدن در خانه برای مشکلات بیرون از خانه
- مقصر تراشیدن از نظام برای مشکلات نامربوط
- شکر؛ مقدمه کسب رضایت
- شکر؛ اعلام رضایت در خوشی‌ها

- کم تعداد بودن شاکرین
- رابطه عبادت و رضایت
- عبد یعنی انسان راضی
- دوری عبد از غر زدن و شکایت
- روزه حضرت علی اصغر(ع)

جلسه ۱۱

رابطه شکر و رضایت

- شکر؛ راهکاری مناسب برای کسب رضایت
- شکر در نعمت، عامل صبر در نعمت
- سهل بودن شکر خدا در خوشی و راحتی
- عدم رضایت در سختی، علامت ناشکری در خوشی
- شکر نعمت‌ها؛ مهمترین پیشینه برای رضایت در سختی‌ها
- علت کم تعداد بودن شاکرین
- به دلیل ناپرده رنج بودن بسیاری از نعمت‌ها
- به دلیل همیشگی بودن بسیاری از نعمت‌ها
- به دلیل عمومیت داشتن نعمت‌ها
- سلب نعمت؛ عامل شکر نعمت
- شکر؛ فعلی شیرین و ساده ولی مغفول
- خصوصی دانستن نعمت‌های عمومی
- مراتب بالاتر شکر به هنگام سلب نعمت
- شکر؛ عامل کم شدن سختی‌ها
- شکر، عامل افزایش نعمت
- افزایش نعمت؛ عامل کاهش نعمت
- اعلام صریح خدا: افزایش نعمت‌ها با شکرگزاری
- نتیجه عدم شکر
- عید فطر؛ عید شکرگزاری

- چگونگی دریافت مقدرات شب قدر در آینده
- رابطه رضایت و بلا
- نارضایتی در امور معنوی
- روزه حضرت زهرا(س)

طغیان، اولین شکوه خدا از انسان

(بیت الزهرا(س)، دهه اول صفر، سال ۹۰، ۵ جلسه)

معرفی بحث

در اولین آیاتی که بر پیامبر اکرم (ص) (در سوره مبارکه علق) نازل می‌شود، بلافاصله پس از دستور به خواندن از طغیان انسان سخن به میان می‌آید، و نیز هنگامی که خداوند موسی(ع) را به سوی فرعون می‌فرستد می‌فرماید « اذهب الی فرعون إنه طغی » برو به سوی فرعون چرا که او طغیان کرده‌است. بنابراین طغیان خطر بسیار بزرگی است که انسان‌ها را تهدید می‌کند و مقابله با آن از اهداف مهم و اولیه رسالت انبیاء (ع) می‌باشد. گمان نشود که فقط گردن‌کشی فرعون طغیان است بلکه هر گناهی هر چند کوچک طغیان در برابر خداست. قرآن کریم علت طغیان را استغناء (احساس بی‌نیاز بودن از خدا) معرفی می‌کند. بسیاری از ما اگر چه در مقام عقیده و بیان خود را محتاج خداوند می‌دانیم اما در مقام عمل به گونه‌ای رفتار می‌کنیم که گویی از خدا بی‌نیازیم و تنها در مواقع گرفتاری و مشکلات به نیاز خود به خدا پی می‌بریم.

چگونه می‌توان با این حس خطرناک برخورد کرد؟ چه عواقبی در انتظار کسانی است که چنین حسی دارند؟ دارایی‌ها و میل به داشتن را چگونه باید مدیریت کرد تا از خطرات محفوظ مانده، به اهداف عالی و مقاصد بلند برسیم؟ استاد پناهیان در این چند جلسه با بررسی موضوع طغیان و استغناء راه کارهای عملی مفیدی برای این مساله ارائه می‌دهند.

فهرست

جلسه ۱

استغناء و راه‌های رفع آن

- مقابله با استغناء و طغیان، از اهداف اصلی انبیاء
- مراتب و معنای استغناء و طغیان
- حب دنیا و گناه، اثر استغناء و طغیان
- راه‌های رفع استغناء
 - ۱- بلا
 - ۲- بصیرت عمیق
 - ۳- مصائب امام حسین (ع)
- روضه حضرت عباس (ع)
- روضه زینب کبری (س)

جلسه ۲

راه اصلی رفع استغناء

- استغناء، قطع کننده رابطه ما با خدا
- رفع استغناء
 - راه فرعی: استفاده از نیازهای جزئی، برای رابطه با خدا
 - راه اصلی: اصرار بر پذیرش عمل و نگرانی از پذیرش
 - اهمیت تعقیبات نماز
- ضرورت استغنا از غیر خدا
- روضه حضرت زینب(س)

جلسه ۳

اهمیت داشتن احساس نیاز به خدا

- مشکل اصلی، نبود احساس نیاز به خدا
- عوارض عدم احساس نیاز به خدا
 - قطع رابطه با خدا با نبود احساس نیاز به خدا
 - نبود احساس نیاز به خدا، ریشه دنیا گرایی
- احساس نیاز به خدا، منشأ شکوفایی و لذت
- روضه حضرت رقیه (س)

جلسه ۴

عواقب استغناء در عبادت

- مرور مطالب گذشته
- عجب، اثر استغناء در عبادت
- برخی آثار عجب
 - ۱- مجازات سریع
 - ۲- از کار افتادن عقل
- اثر محبت اهل بیت (ع) در افزایش فهم
- روضه حضرت زینب (س)

جلسه ۵

بر خورد درست با تقاضای «داشتن»

- داشتن و استغناء
- آرزوی «داشتن» و استغناء
- راه‌های برخورد با تقاضای «داشتن»
 - راه نادرست، سرکوب
 - راه‌های درست
 - راه‌های فرعی
- ۱. داشتن هر چیز مساوی نداشتن چیزهای دیگر است
- ۲. دنیا محل انتخاب برای آخرت است
- ۳. نگاه به ندارها
- راه اصلی، تقاضا برای داشتن خدا

بحران فراگیر عجب

(تهران، دانشگاه امام صادق (ع)، ماه رمضان ۹۰، ۵ جلسه)

معرفی بحث

عجب، یکی از بیماری‌های روحی و اخلاقی انسان است که برای همه افراد، به خصوص خوبان و به‌ویژه بعد از انجام عبادت حاصل می‌شود. تشخیص عجب، سخت‌تر از تشخیص مواردی مانند غرور و تکبر است. همین که فردی از عبادت خود راضی بوده و آن را کافی بداند، و شکسته‌حالی و تضرع در مناجات با خداوند متعال نداشته باشد، دچار عجب شده است. عجب، آثاری دارد مانند اینکه باعث از بین رفتن اعمال خوب می‌شود و به راحتی فرد را از چشم خدا می‌اندازد. به دلیل آثار سوء عجب، مبارزه با آن و از بین بردنش بسیار ضروری است. استاد پناهیان در این جلسات، ضمن تبیین و تشریح ابعاد عجب؛ به راه‌هایی عملی برای درمان عجب پرداخته‌اند.

فهرست

جلسه ۱

بازشناسی عجب و اهمیت آن

- روزهای آخر ماه رمضان
 - دل‌گرفتگی‌ها
 - بیم‌ها و امیدها
- مراقبت همیشگی از عجب
- عجب؛ عامل از دست دادن خوبی‌های خوبان
- شکسته‌حالی گناه‌کاران در شب‌های قدر
 - فاصله از این شکسته‌حالی یعنی نزدیک شدن به عجب
- عجب پدیده‌ای عام
- علت کم رونق شدن مجالس دعا بعد از شب‌های قدر
 - عدم اعتراف به عجب
 - ضرورت دعا و التماس در روزهای آخر ماه رمضان
 - بررسی عجب در اطمینان از پرونده خود
- دوری از عجب، شرط پذیرش عمل
- دشواری‌های پذیرفته شدن عمل
 - تفاوت خوشحالی از توفیق انجام عمل با خوشحالی ناشی از عجب
 - تنوع آثار عجب
 - دشواری‌های عجب در مقایسه با ریا
- عجب؛ نابود کننده خوبی‌ها

- از چشم خدا افتادن
- از بین رفتن آثار وضعی اعمال خوب
- از کار افتادن عقل و فهم
- **جلوگیری از خوب شدن، به دلیل ترس از عجب**
 - عجب خوبان؛ مشکلی محوری و اساسی
 - هفته آخر ماه رمضان؛ زمان شکستن عجب
- **بررسی عجب در داستان ابلیس**
 - داستان ابلیس، داستان محوری حیات آدم
 - عبادت ابلیس؛ عامل عجب ابلیس
 - عجب، عامل مخالفت برخی از خوبان با امام زمان (عج)
 - گریه و تضرع برای فرار از عجب
- **نگرانی علی (ع) از عجب تا هنگام شهادت**
- **روضه حضرت علی (ع)**

جلسه ۲

فلسفه بد بودن عجب

- گناه بهتر است یا حسنه همراه با عجب
- سلب توفیق برای پرهیز از عجب
- عجب؛ عامل آشکار شدن عیوب
- انواع ستر عیوب
 - ستر عیوب در دنیا
 - ستر عیوب در آخرت
 - ستر عیوب از خود انسان
 - برای پاکسازی، دانستن تمام عیوب ضرورتی ندارد
 - لزوم توجه به اصل و ریشه بدی‌ها
 - باقی ماندن ریشه بدی‌ها و رشد مجدد بدی
 - مثال موردی: دخالت عجب در امر به معروف و نهی از منکر
 - عجب، عامل سرزنش و تحقیر گناهکار
- اعتماد به عقل بشری؛ عامل شروع خطا
 - عقل و فهم خود را متهم بدانیم
 - معنای جهل در جمله ارحم عبدك الجاهل
- عجب؛ اعلام استقلال از خدا
 - اتصال و وابستگی به خدا؛ غرض از خوب بودن
 - هدف اصلی عبادت؛ وابستگی شدید به خدا داشتن

○ خوب بودن بدون خدا؛ خوب بودن سکولار

○ عجب؛ اتصال و وابستگی به عمل خوب

○ عجب؛ عامل استقلال کارهای خوب از خدا

● دشواری فهمیدن منطق بد بودن عجب

○ عجب، عامل حبط عمل

○ درک فلسفه بد بودن عجب بوسیله درک فلسفه خوب بودن

○ خوبی خود را ندیدن

● روضه حضرت زینب(س) و اسارت اهل بیت(ع)

جلسه ۳

راه مبارزه با عجب (۱)

- عجب؛ مانع مهم آدم‌های خوب

- علاقه خوب‌ها به رفع موانع برای نزدیک شدن به خدا
- عجب، مانع انجام عبادت

- سازگاری عجب با همه روحیه‌ها

- پنهانی عجب و دشواری‌های تشخیص آن

- اصلاح عجب و ایجاد تغییر اساسی در انسان

- بررسی روایتی در مورد رابطه عجب و توفیق عبادت

- عجب و ایجاد فتنه

- تنبیه سریع به دلیل عجب

- رضایت از خود، علامت عجب

- عجب در عبادت عامل بُعد از خدا

- راه مبارزه با عجب

- توجه به قصور و کوتاهی در عبادت

- عجب؛ کافی و محدود دانستن خوبی‌ها

- تفاوت اسلام و غرب در مورد عبادت

- پناه بردن به فضل خدا؛ نه به عمل خود

- تفاوت رحمت و فضل خدا

- فضل خدا، عمومی نیست

- فاصله بسیار زیاد ما با هدف
- بالا دانستن هدف؛ راه مبارزه با عجب
- توجه به بی‌نهایت طلبی انسان؛ عامل مبارزه با عجب
- هیچگاه از خودت راضی نشو
- اثر عمل خود را زیاد ندان
- فرق کسی که کار خوب انجام می‌دهد و کسی که انجام نمی‌دهد چیست؟

- خدا برای اعطا کردن به کار بندگان نگاه نمی‌کند
- کار ما چه اثری در عالم دارد؟

● عجب در کربلا راهی نداشت

- روش امام حسین (ع) در دور کردن عجب از یاران خویش
- اشاره به روضه حضرت عباس (ع)

جلسه ۴

راه مبارزه با عجب (۲)

• بررسی مجدد معنای عجب

- عجب؛ توجه به دارایی‌های عبادی
- عدم شکستگی در مناجات؛ علامت عجب
- عجب، تجلیات زیادی ندارد
- زمان عجب
- حبط عمل؛ اثر عجب

• راه مبارزه با عجب

- ضرورت مبارزه با عجب در تمام مراحل خوب شدن
- عجب؛ توقف است و کافی دانستن خوبی موجود
- گریه و تضرع مفصل در خانه خدا
- کافی ندانستن عبادت‌ها
- عدم تناسب عبادت ما با عظمت خدا
- توجه ویژه به عظمت خدا در نماز
- عظمت خدا، عامل فروتن شدن بنده
- تأثیر قرآن خواندن بر درک عظمت خدا
- بررسی برخی از آیات مربوط به عظمت خدا
- توجه به عذاب‌های اخروی برای درک عظمت خدا

- خود را مالک هیچ چیزی ندانیم
 - برده بودن و درک مناسبات عبد و مولا
 - خواستن درجات رفیع بهشت
 - اهل تلاش برای بالاترین درجات باشیم
 - تلاش برای یار خصوصی امام زمان (عج) بودن
- **توسل به حضرت زهرا(س)**

جلسه ۵

سختی‌های پذیرش عمل

- **قبولی عمل؛ ویژگی منحصر در رابطه خدا و بنده**
 - بی‌معنی بودن قبولی عمل در روابط بین انسان‌ها
 - معنای مقبولیت و محبوبیت در روابط انسان‌ها
 - رشد انسان و نزدیک شدن به خدا؛ هدف خلقت
 - ابهام در میزان تقرب ما به خدا
- **ابهام در میزان تقرب؛ عامل توجه به مقوله مقبولیت**
 - فلسفه ابهام؛ دور شدن انسان از انانیت
- **سکوت خدا، تربیت‌کننده است**
 - علاقه عبد به ذلیل بودن نزد مولا
 - جواب ندادن مولا؛ یکی از راه‌های فروتن شدن عبد
 - نگرانی از پذیرفته شدن ماه رمضان
- **التماس برای قبول شدن؛ ادب بندگی**
- **قبول کردن و رد کردن؛ رسم همیشگی خدا**
 - داستان هابیل و قابیل در مورد پذیرش قربانی
- **عجب؛ مانع قبول شدن عمل**
 - پایین بودن آمار قبولی‌ها
 - سختی‌های پذیرش عمل
 - اهتمام به قبول شدن عمل، مانع عجب

○ قبولی عمل و سیره اولیا خدا

● اشاره به روزه شب عاشورا و روزه حضرت زینب (س)

موضوع: بحران فراگیر عجب

خود پنهان

(تهران، دانشگاه امیر کبیر، فاطمیه اول، ۳ جلسه)

معرفی بحث

بخشی از وجود انسان هست که از خود انسان هم پنهان است. یکی از ابعاد این وجود پنهان انسان، عیوب و بدی‌های پنهان او است که نه تنها از دیگران، بلکه گاهی از خود فرد هم پنهان می‌ماند. امتحانات الهی کمک می‌کنند که این عیوب پنهان بهتر شناسایی شوند. پنهان بودن برخی از ابعاد روحی و درونی انسان باعث می‌شود که درجات و میزان ایمان انسان‌ها نیز پنهان بماند و بر حسب ظاهر اعمال افراد نتوان در مورد میزان ایمان آنان قضاوت کرد. پنهان بودن باطن افراد دارای بعد اجتماعی هم هست. پنهان‌سازی عیوب در سطح جامعه باعث بهسازی فرد و جامعه می‌شود ولی با پنهان‌سازی عیوب فردی دارای تفاوت‌هایی است که استاد در ادامه بحث به نتایج و انگیزه‌های لازم برای پنهان‌سازی عیب در سطح جامعه و شخص پرداخته و به عیوب اصلی مؤمنین در مسایل اجتماعی و سیاسی می‌پردازد و ارتباط آن را با ایمان تبیین می‌کند.

فهرست

جلسه ۱

آثار و نتایج پنهان بودن بخشی از وجود انسان

• آثار و نتایج پنهان بودن بخشی از وجود انسان

- بخشی از وجود انسان برای خودش هم پوشیده است
- ارتباط ایمان و امتحانات الهی با بخش پنهان وجود انسان
- اسرار پیچیده و پنهان وجود آدم، علت پیچیدگی ایمان و کفر است
- امتحان، وسیله‌ای برای شناخت بهتر ابعاد پنهان وجود انسان
- تفاوت‌های ظاهر و باطن اعمال
- برخی از عوامل کلیدی برای درک بهتر خود پنهان انسان
- ویژگی‌های منحصر به فرد حضرت زهرا (س) شناخت و اصلاح خود

پنهان

جلسه ۲

آثار و نتایج اجتماعی پنهان بودن عیب و راه از بین بردن عیوب

- آثار و نتایج اجتماعی پنهان بودن عیب و راه از بین بردن عیوب
- پنهان سازی عیوب باعث به سازی فرد و جامعه می شود
- با پنهان سازی عیوب در جامعه فطرت ها فرصت شکوفایی پیدا می کنند
- بی بند و باری؛ تعدی به حقوق روانی دیگر شهروندان
- چگونه عیوب انسان از خودش هم پنهان می ماند؟
- گاهی پنهان شدن عیوب در جامعه می تواند غلط باشد

○ ۱- پنهان شدن خوخواهی در پوشش مهربانی در جوامع غربی

○ ۲- پنهان شدم خوی وحشی گری در پوشش مهربانی

• نیت درست داشتن در پنهان کردن عیوب

○ علت مخفی کردن عیوب

○ عیوب را باید برای رضای خدا پنهان کرد

○ خطرات پنهان کردن عیوب به صورت ناصحیح

○ معنای صحیح پنهان کردن عیب

• راه های از بین بردن عیب پنهان

○ اعتراف و اقرار به عیب و پنهان کردن آن

○ استغفار

○ یادداشت کردن عیوب و داشتن فهرست کامل عیب هایی که داریم

○ تضرع نزد خداوند و تواضع به گناهکاران

جلسه ۳

عیوب سیاسی و پنهان جامعه مؤمنین

• عیوب سیاسی و پنهان جامعه مؤمنین

- به دلیل عظمت روح انسان، بخشی از امور از او پنهان می ماند
- قدرت انسان برای تأثیر گذاری بر ژرفای وجود خویش
- عیوب سیاسی و اخلاقی که مؤمنین آن را پنهان می کنند:
 - تکبر (تکبر علمی، تکبر تجربه ای، و ...)
 - حسادت؛ که باعث می شود مؤمنین نتوانند با یکدیگر خوب کار کنند
 - حب مقام

• مهمترین محل های امتحان در مورد ولایتمداری

• ریشه منازعات سیاسی کنونی

○ ضعف ایمان

- ایمان؛ ارزشمندترین و عمیق ترین لایه وجودی انسان
- ارزش ایمان؛ ایمان را در سطح اخلاق تحلیل نکنیم
- گول لایه های رویین ایمان را نباید خورد
- بی ایمانی گاهی خود را پشت اخلاق خوب پنهان می کند
- ایمان می تواند مستودع یا مستقر باشد
- پیچیدگی های شناخت ایمان
- هدف زندگی؛ درست کردن گوهر پنهان وجود انسان

• امتحان ایمان انسان با ولایت فقیه

موضوع: خود پنهان

حسادت پنهان

(حسینیه آیه الله مرعشی نجفی، فاطمیه دوم، اردیبهشت ۹۱، ۵ جلسه)

معرفی بحث

همان طور که عبادات دارای درجه و مراتب است، گناهان نیز یکسان نیستند و برخی از آنها خطرناک‌تر و دارای عذاب بیشتر و عاقبت شوم‌تر است. در بین زشتی‌ها، رذایل و صفات ناپسند اخلاقی بیش از همه عاقبت و سرنوشت انسان را تهدید می‌کنند و باعث سقوط و هلاکت انسان می‌شود. وقتی به رذائل اخلاقی نظر می‌کنیم در می‌یابیم «حسادت» جایگاه ویژه‌ای دارد و کمتر صفت زشتی می‌توان یافت که با آن قابل مقایسه باشد. حسادت ایمان انسان را می‌سوزاند و حسنات را از بین می‌برد. ولایت و ولایت‌مداری کلیدی‌ترین مفهوم دینی است و باید بدانیم حسادت عامل اصلی مقابله با ولایت و بلکه انکار و ستیز با آن است. علاوه بر این‌ها حسادت یک بیماری شایع و تقریباً عمومی است و کمتر کسی را می‌توان یافت که دچار آن نباشد. آن چه بر خطر این بلای بزرگ می‌افزاید این است که غالباً پنهان است و به سادگی خود را نشان نمی‌دهد بلکه ممکن است در چهره‌ای زیبا مانند عدالت‌طلبی ظاهر شود. با این توصیفات آیا مهم نیست بدانیم این بیماری مهلک چیست و چگونه به وجود می‌آید؟ چه آثار و عواقبی دارد؟ و سرانجام راه‌های درمان و نجات از این بلیه شوم و خطرناک چیست؟ استاد پناهیان در این پنج جلسه به طور مختصر به بررسی ماهیت، منشأ، آثار و راه‌های درمان این صفت کشنده اخلاقی پرداخته است.

فهرست

جلسه ۱

اهمیت موضوع حسادت

- دلایل ضرورت بحث «حسادت» در ایام فاطمیه
 - ملاحظات لازم برای انتخاب موضوع
 - ترجیح رفع رذایل بر کسب فضایل
 - تأثیر حسادت بر ولایت‌گزینی
- علل حسادت به آل ابراهیم(ع) در بیان قرآن کریم
- هشدار به محبان اهل بیت(ع)
 - حسادت، سوزاننده ایمان
 - عبرت از سرگذشت زبیر
 - پنهان بودن حسادت
- صلوات، نابودکننده حسادت
- روزه

جلسه ۲

رابطه ولایت و اصلاح اخلاق

- پنهان شدن بدی‌ها، نتیجه اصلاح نادرست
- ولایت، علت و ثمر اصلاح درست
- تلازم دوری از حسادت و نزدیکی به اهل بیت (ع)
- روضه

جلسه ۳

منشأ حسادت و درمان آن

- دلایل اهمیت مبارزه با حسادت
- درد و درمان
 - مقایسه بی‌جا، ریشه حسادت
 - توجه به تقسیم نعمات توسط خداوند
- خطر شدیدتر حسادت در امور معنوی
- همسری فاطمه یکی از علل حسادت به علی
- روضه

جلسه ۴

درمان حسادت

• حسادت، مدیریت نادرست کمال طلبی

• راه‌های درمان حسادت

○ ۱. شناخت ماهیت، ریشه‌ها و آثار حسادت

○ ۲. اعتراف

○ ۳. آگاهی از سنت امتحان با حسادت

○ ۴. نفرت از حسادت

○ ۵. شوق به زندگی پاک از حسادت

○ ۶. توبه

• روزه

جلسه ۵

چند نکته مهم در باره حسادت

- هدف امتحانات، افزایش ظرفیت برای ملاقات خداوند
- رابطه امتحان حسادت و ملاقات خداوند
- دو راه دیگر درمان حسادت
 - عمل کردن بر خلاف مقتضای حسادت
 - تذکر مداوم محبت خداوند به ما
- برخورد خداوند با حسود عنود
- راه دوری هر چه بیشتر از حسادت، ذکر فراوان فضائل اهل بیت (ع)
- روزه

موضوع: حسادت پنهان

ولایت و سیاست

رازهای عاشورا؛ راه سلوک، رمز ظهور

(تهران، دانشگاه امام صادق(ع)، محرم ۹۱، ۱۱ جلسه)

معرفی بحث

درک اولویت‌های زمانه و لزوم تشخیص مفاهیم مهم و کلیدی که امروزه برای «جانِ ما» و «جامعهٔ ما» و «جهانِ ما» نجات‌بخش خواهد بود، ضرورت دارد و باید مورد بحث و بررسی و دقت نظر قرار گیرد. امروز جامعهٔ بشری نیازمند حسین(ع) است، «اولویت امروز ما درک دوباره و عمیق‌ترِ عاشورا است»، هنوز رازهای عاشورا به قدر کافی درک نشده است. امروز نوبت بازگشتِ بشریت به فطرتِ خویش فرارسیده است. «رابطهٔ زمانهٔ ما با فطرت» و «رابطهٔ فطرت با موضوع ابا عبدالله(ع)» چیست؟ چرا امروزه نوبتِ بازگشتِ جهان بشریت به فطرت فرارسید است؟ همان‌طور که وقتی یک انسان به بن‌بست می‌رسد خود به خود به فطرتِ خویش باز می‌گردد، عالم بشریت نیز وقتی به بن‌بست می‌رسد و راهِ نجاتی پیدا نمی‌کند به فطرتِ خود باز می‌گردد. خلأِ تئوریکی که امروز در عالم پدید آمده است یکی از جلوه‌های این بن‌بست است.

فطرت؛ مهمترین پایگاه دین است و مشکل انسان‌ها شکوفا نشدن فطرت است. مسیر رشد یعنی شکوفا کردن فطرت، دین و اوامر الهی، پاسخی به نیاز فطری ما هستند. فطرت فقط نقش آغاز کننده ندارد بلکه ما هر لحظه نیاز به مراجعه به فطرت داریم. همه نیاز به عاشقی و بازگشت به فطرت دارند: هم آنهایی که در بی‌دینی به بن‌بست رسیده‌اند، هم دینداران که در معنویت رشدی کرده‌اند، و هم جوانانی که می‌خواهند دینداری را آغاز کنند.

برای شکوفایی فطرت، کافی است یک گوشه از فطرتِ انسان شکوفا شود، چون همهٔ خوبی‌ها یک گوهر دارند، مانند منبعِ آبی که اگر یک روزنه در آن ایجاد شود، دسترسی به همهٔ آب منبع ممکن خواهد شد. و شکوفایی اولیهٔ

فطرت با حسین(ع) است. چون حسین(ع) شکوفاترین بخش فطرت است. حسین(ع) ما را به تماشای خوبی‌ها می‌برد و اولین تجربهٔ چشیدن لذتِ یک علاقهٔ فطری را برای ما رقم می‌زند. محبتِ ما به اباعبدالله(ع) یک جاذبهٔ فطری است و حسین(ع) جلوهٔ عالی فطرت است. محبتِ اباعبدالله(ع) یک معیار و یک محک فطری است. امام حسین(ع) ملاک سعادت و شقاوت بشر است و مرز مرد و نامرد و حق و باطل را مشخص می‌کند.

مرحلهٔ بعد از شکوفایی ابتدایی فطرت، کشف حقیقت «عبودیت» در دل است. کسی که فطرتش شکوفا شود اول به دنبال ارباب و مولای خود می‌گردد. عبودیت فراتر از اطاعتِ پروردگار است. اگر عبد نباشیم، هر چه از خدا اطاعت کنیم، فایده ندارد و عبادت و اطاعت ما مانند عبادت و اطاعتِ ابلیس خواهد بود. دین به ما نمی‌گوید آدم خوبی باش، می‌گوید عبدِ خدا باش. عبودیت و بندگی پروردگار دو وجه مهم دارد: ۱- وابستگی و نیاز مطلقِ عبد به خدا ۲- انجام اوامرِ پروردگار

امام حسین(ع) با حماسهٔ عاشورا در واقع می‌خواست دو کار بزرگ انجام دهد: ۱- عبودیت طاغوت را از بین ببرد تا انسان‌ها دیگر بندهٔ طاغوت نباشند. ۲- بستر را برای عبودیت خدا فراهم کند.

کربلا اوج تجلی «بندگی خدا» و اوج تجلی «بندگی طاغوت» بود. امام حسین(ع) نهایتِ ردالت و شقاوتِ عبد طاغوت را نشان داد.

فهرست

جلسه ۱

چرا امروز نوبت بازگشت به اباعبدالله (ع) است؟

- **مجالس ذکر؛ مجالس احیای امر ولایت**
 - تشخیص اولویت‌های روز، کارکرد ممتاز مجالس ذکر
- **لزوم درک و تشخیص اولویت‌های زمانه**
 - نمونه‌هایی از تشخیص اولویت‌ها در جریان انقلاب
 - لزوم تشخیص اولویت‌های فردی
 - تشخیص اولویت‌ها، رمز مهم در حرکت انسان
- **چرا امروز باید به اباعبدالله (ع) بازگردیم؟**
 - راهبردی بودن موضوع اباعبدالله (ع) برای جهان امروز
 - عالم‌گیر شدن دریافت فطری از اباعبدالله (ع)
 - چرا امام زمان (ع) خود را به حسین (ع) معرفی می‌کند؟
- **اباعبدالله (ع)؛ مؤثرترین عنصر فرهنگی جامعه دینی**
 - هنوز رازهای عاشورا به قدر کافی درک نشده است
- **فطرت؛ مهمترین پایگاه دین**
- **فطری بودن محبت اباعبدالله (ع)**
 - حسین (ع)؛ زبان گویا و معجزه فطرت
 - اباعبدالله (ع)؛ راه برقراری ارتباط با اهل عالم
- **روضه حضرت مسلم (ع)**

جلسه ۲

رابطه زمانه ما با فطرت و رابطه فطرت با اباعبدالله (ع)

- اولویت امروز ما درک دوباره و عمیق تر عاشورا است
- چرا نوبت بازگشت به حسین (ع) است؟
 - ۱- رابطه زمانه ما با فطرت چیست؟
 - ۲- رابطه فطرت با اباعبدالله (ع) چیست؟
- بازگشت به فطرت بعد از سرخورگی و بن بست ها
 - بلا و گرفتاری برای بازگشت به فطرت است
 - با بلا مردانه مواجه شویم
 - امروز بشر به بن بست رسیده است
 - پدید آمدن خلأ تئوریک در عالم (دموکراسی آخرین تئوری)
- در انسان گرایش به خوبی ها قوی تر است یا بدی ها؟
- شکوفا نشدن فطرت مشکل اصلی ما
- حسین (ع)؛ شکوفاترین بخش فطرت
- روضه ورود به کربلا

جلسه ۳

رابطه زمانه ما با فطرت و رابطه فطرت با اباعبدالله (ع) (۲)

- تشویق ابلیس به کارهای خوب بدون اولویت
- لزوم تشخیص بین بد و بدتر
- ضرورت امروزین پرداختن به رازهای عاشورا
- نگاه به موضوع اباعبدالله (ع) از زاویه فطرت
- لزوم شکوفا کردن فطرت؛ هم در آغاز مسیر و هم در ادامه
 - مسیر رشد یعنی شکوفایی فطرت
 - فطرت فقط نقش آغازکننده ندارد
 - هر لحظه نیاز به مراجعه به فطرت داریم
 - عجب، نتیجه دینداری بدون فطرت
 - اوامر الهی، پاسخی به نیاز فطرت
- تلاش فرهنگی، برای مکشوف کردن فطرت
 - رابطه فیلم سازی با فطرت
 - تفاوت تربیت و هدایت
- شکوفا شدن گوشه‌ای از فطرت
 - همه خوبی‌ها یک گوهر دارند
- شکوفایی اولیه فطرت با حسین (ع)
- روضه حضرت رقیه‌س

جلسه ۴

آغاز دینداری و ادامه آن با عاشقی

- نیاز به عاشقی و بازگشت به فطرت
- لزوم شروع دینداری با عاشقی
- آفات دینداری بدون همراهی فطرت:
 - راه علاج عُجب و حسادت در دینداری
 - عاشقی راه جلوگیری از فساد دینداری
 - برخی دین را سرمایه خودپرستی می کنند
 - عاشقی، تنها اهرم در مقابل هواپرستی و خودپرستی
- عاشقی کردن، اصل حقیقت دین
 - دینداری، یعنی پاسخگویی به نیاز فطرت
 - شکوفایی فطرت در جوان
 - دین پاسخ دهنده عاشقی جوان
 - دین را درست معرفی نکرده ایم
- تفاوت بین علاقه‌های فطری و غیر فطری
 - علاقه‌های فطری:
 - بسیار شدید هستند
 - کشفی هستند (باید آنها را کشف کرد)
 - پایدار هستند

▪ به انسان استقلال می دهند

○ علاقه های غیر فطری:

▪ ضعیف هستند

▪ کسبی هستند (به انسان تحمیل می شوند)

▪ غیر پایدار و تنوع بردارند

▪ انسان را به لحاظ روحی وابسته می کنند

● دو راه برای شکوفا شدن علاقه های فطری

● معیت با خوبان، فرصتی است برای تماشا کردن

● حسین (ع) ما را به تماشای خوبی ها می برد

● روضه اصحاب (ع)

جلسه ۵

تعریف فطرت و راه شکوفا کردن آن

- لزوم توجه و درک موضوعات کلان عالم
- چرا موضوع ولایت این قدر مهم است؟
 - چنبره صهیونیست‌ها بر مدیریت کلان عالم
 - پروتکل‌های دانشوران صهیون برای اداره جهان
- بیماری کلان‌نگر نبودن
 - رابطه کلان‌نگر نبودن و ضدانقلاب شدن
- خلأ تئوریک قبل از ظهور
 - به بن‌بست رسیدن غرب
- باید با امام حسین (ع) به امام زمان (ع) برسیم
 - امام حسین (ع) معلم ما برای آماده‌سازی جهت ظهور
 - رازهای عاشورا، روشن کننده مراحل ظهور
- تعریف فطرت
 - حسین (ع) مثال اعلای فطرت
 - حکمت جلوه‌ای از جلوات شکوفایی فطرت
 - حسین (ع) شکفته‌ترین بخش فطرت
- «تماشا» اولین راه شکوفایی فطرت
 - اهمیت مطالعه زندگی خوبان
 - تلاوت آیات نوعی تماشا است

- حسین (ع) زیباترین تلاوت قرآن ناطق
- روضه یعنی تلاوت آیات شرحه شرحه عترت
- حسین (ع) ما را به تماشا دعوت کرده است

● روضه عبدالله بن حسن ع

جلسه ۶

ارزش نگاه فطری داشتن به دین

- شیوه همیشگی کافران در برخورد با مؤمنین
- گرفتن ابزار تمسخر از دشمن
- تفاوت دفاع فطری و دفاعی غیر فطری از دین
 - دو شیوه منفعلانه برای دفاع از دین
 - شیوه فعالانه برای دفاع از دین،
- اداره افکار عمومی جهان با ابزار تمسخر
 - استفاده از عنصر تمسخر بر علیه معنویت ناب
- جلوه های مختلف تمسخر
 - ترس از تمسخر عامل بدحجابی
- راه برچیدن تمسخر در جهان
- حسین (ع) جلوه عالی فطرت
- ارزش و برتری بیداری فطری
 - ویژگی های بیداری فطری:
 - ۱- سرعت و سهولت پذیرش
 - ۲- عاشقانه شروع کردن دینداری
 - ۳- عاقلانه ادامه دادن دینداری
 - ۴- لذت بخش بودن
 - ۵- رشد همه جانبه

▪ ۶- به اوج دینداری و معنویت رسیدن

▪ ۷- پایداری داشتن در دین

▪ ۸- از بین رفتن آفاتی مانند عُجب و ریا

▪ ۹- از بین بردن نفاق

▪ ۱۰- همگانی بودن و فراگیر شدن

• زبان فطرت، قوی‌ترین زبان بین‌المللی

• چگونگی شکوفایی فطرت

• روضه حضرت قاسم (ع)

جلسه ۷

معیار بودن محبتِ اباعبدالله (ع)

- فطری بودن محبتِ به اباعبدالله (ع)
- مخالفت با محبت و ذکر اباعبدالله (ع)
- تأثیر فراگیر اباعبدالله الحسین (ع)
- معیار و محک بودن اباعبدالله (ع)
- بندگی طاغوت ریشهٔ ظلم و ستم
- پیامدهای بندگی طاغوت
- اهمیت کینهٔ مقدس نسبت به ظالمان
- روضه علی اصغر (ع)

جلسه ۸

مفهوم «عبودیت» پس از شکوفایی اولیة فطرت

- فطرت مبنای دین
- نمونه‌ای از کشش‌های فطری
- لزوم تقویت محبت به اباعبدالله (ع)
- کشف حقیقت «عبودیت» در دل
- عبودیت فراتر از اطاعت پروردگار
- کربلا اوج تجلی «بندگی خدا»
- کربلا اوج تجلی «بندگی طاغوت»
- روضه علی اکبر (ع)

جلسه ۹

بندگی خدا و بندگی غیر خدا

- «عبودیت»، اولین گوهر فطری
- علت دعوت انبیاء به عبودیت در آغاز دعوت
- ضرورت نهی از بندگی غیر خدا
- معنای بندگی و پرستش کردن
- ایجاد تحول در عالم با آماده بودن فطرت‌ها
- تشویق و تخویف در تبلیغ دین
- به بندگی کشاندن طاغوت
- دو وجه مهم در عبد
- چرا شیرینی عبد بودن، در مناسک حج
- روضه حضرت عباس (ع)

جلسه ۱۰

زیبایی‌های زندگی در بستر «عبودیت»

- راه رسیدن به مکارم اخلاق
- لزوم توجه به جبر و محدودیت‌های زندگی
- توجه به محدوده اختیار خود
- بر طرف کردن هیجاناتِ کاذبِ زندگی
- هیجان و لذت زندگیِ یک عبد
- دو هدفِ بزرگِ امام حسین (ع):
 - ۱- حذف عبودیت طاغوت
 - ۲- فراهم کردن بستر برای عبودیت خدا
- امام حسین (ع) نهایتِ رذالتِ عبد طاغوت را نشان داد
- روضه شب عاشورا

جلسه ۱۱

اهمیت اطاعت از اوامر الهی

- برنامه دست‌یابی به خواسته‌های عمیق دل
 - معنای خوب بودن
- احساس عبودیت
 - لزوم کشف احساس عبودیت
- دو مرحله در درک فطری عبودیت
 - ۱. انسان می‌پسندد که عبد خداست
 - ۲. دوست دارد «عبدتر» باشد
- عبادتی مثل نماز، شرط قبولی سایر اعمال؟
- اهمیت رضایت از عبد بودن
- اهمیت اطاعت از اوامر الهی
- نحوه امتحان خدا از آدم‌های خوب
- تفاوت عبد بودن با خوب بودن
- ویژگی‌های عبد خدا
 - انعطاف‌پذیری و انتقادپذیری
- «ولایت» واسطه امتحان خدا در عبودیت
- روضه عصر عاشورا

از حماسه تا تحمل سرزنش‌ها

(حسینیه امام خمینی(ره)، بیت مقام معظم رهبری، دهه دوم

فاطمیه(س)، ۹۲/۱/۲۶، ۱ جلسه)

معرفی بحث:

عزت نتیجه حماسه است. اما عزت، دشمنان خاموش، نامرئی و ساکتی دارد. «لذت» و «منفعت» کوتاه مدت دو دشمن عمده «عزت» هستند. اگر کسی بخواهد عزتش را حفظ کند، باید از بسیاری لذت‌ها و منفعت‌ها چشم‌پوشی کند. هر امتی که بخواهد حماسه‌ساز باشد، باید تکلیف خودش را با این تقابل مشخص کند. ملتی که عزت را ترجیح دهد، به منافع و لذایذ پایدار می‌رسد. ارائه بحثی تفسیری، روایی و تاریخی و تطبیق آن با شرایط امروزی کشور ما؛ مبحثی عالمانه، جذاب و شنیدنی را رقم زده است که استاد پناهیان ضمن ارائه آن در محضر مقام معظم رهبری، به تبیین رابطه حماسه و ضرورت تحمل سرزنش‌ها پرداخته‌اند.

فهرست

- حماسه؛ همراهی صلابت و شجاعت
- عزت؛ نتیجه حماسه
- دشمنان عزت
 - لذت
 - منفعت
- همراهی حماسه و عزت
- چگونگی خلق حماسه؛ یک بررسی قرآنی

- حماسه‌گری و حرف شنیدن
- رابطه قناعت و حماسه
- نترسیدن از ملامت‌ها؛ رمز پیروز در حماسه
- نمونه‌هایی از ملامت‌گری در تاریخ اسلام
- **شماقت دوستان**
 - در دوران حضرت علی(ع)
 - در دوران حاضر
- مبارزه در چند جبهه؛ تحلیلی از شرایط موجود
- روضه حضرت زهرا(س) و حضرت عباس(ع)

نصرت الهی را ببینیم

(بیت رهبری، شب عاشورا، محرم ۹۱، ۱ جلسه)

معرفی بحث

وعده‌های خداوند به مؤمنین فقط به آخرت اختصاص ندارد بلکه شامل این دنیا نیز می‌شود. «وعده نصرت الهی» در زندگی فردی و اجتماعی مؤمنین یک نمونه از وعده‌های دنیوی پروردگار به مؤمنین است و شرط نصرت الهی برای مؤمنین، یاری کردن خداوند است (ان تنصروا الله ینصرکم) وعده نصرت الهی در زندگی فردی ما هم جاری است و شرط تحقق آن تقواست (من یتق الله یجعل له مخرجاً) و جالب اینجاست که کمک خداوند به مؤمنین از جایی که فکرش را نمی‌کنند به آنها می‌رسد.

البته حساب باز کردن روی نصرت الهی چه در زندگی فردی و چه در زندگی اجتماعی سخت است و شیوه برنامه‌ریزی برای مؤمنینی که روی نصرت الهی حساب باز می‌کنند کاملاً متفاوت خواهد بود.

در عرصه اجتماع نیز برای مدیران و مسئولان جامعه سخت است که در برنامه‌ریزی‌ها بر روی کمک خدا حساب باز کنند. باید بدانیم جامعه‌ای که بخواهد منهای نصرت الهی برنامه‌ریزی کند، بدبخت و بیچاره خواهد شد.

بعضی‌ها به بهانه واقع‌بینی و عقلانیت نصرت الهی را نادیده می‌گیرند و آن را «حواله دادن به غیب» می‌دانند. اینها در واقع دچار بیماری واقع‌بینی هستند چون سنت‌های الهی را جزء واقعیت‌های عالم نمی‌دانند.

چرا بعضی از اهل سیاست و دانش از عوام ترسو تر می‌شوند؟ اگر واقع‌بینی و عقلانیت به این است که تا محدودیت یا ضرری دیدیم، از مواضع برحق خودمان کوتاه بیاییم، جهاد بی‌معنا خواهد بود.

بر اساس قواعد ظهور و سنت‌های الهی حاکم بر حیات بشر، می‌توان گفت ظهور نزدیک است. باید این احساس نزدیک بودن ظهور را تقویت کنیم و آخرین وظایف منتظران باید به منتظران گوشزد کنیم.

فهرست

- نصرت الهی را ببینیم
- وعده‌های خداوند به مؤمنین
 - نمونه‌هایی از وعده‌های دنیوی خدا
- یاری کردن خدا، شرط وعده قطعی خداوند
- وعده نصرت الهی در زندگی شخصی ما
 - گشایش گره‌های زندگی با تقوا
- کمک خدا برای مؤمنین
 - انجام وظیفه برای کسب موفقیت
- مدیران و مسئولان جامعه و توجه به وعده‌های الهی
- تأثیر وعده‌های الهی در برنامه‌ریزی برای زندگی فردی
 - برنامه‌ریزی شجاعانه و از سر تکلیف
- نقش ایمان به وعده‌های الهی در برنامه‌ریزی‌های اجتماعی
 - عاقبت برنامه‌ریزی منهای نصرت الهی، برای جامعه
- یأس شبیه شرک و بدترین گناه
 - نقش ابلیس در ایجاد یأس در جامعه
- عصمت از گناه با توجه کردن به وعده‌های خدا
- نادیده گرفتن نصرت الهی، به بهانه واقع‌بینی و عقلانیت

- بیماری واقع بینی
- سنت های خدا واقعیات زندگی
- علت ترسو شدن برخی از اهل سیاست و دانش
 - پاسخ اول: کم ظرفیت بودن
 - پاسخ دیگر: کوتاه آمدن با دیدن ضرر
- مرض واقع بینی در قرآن
- قواعد ظهور و واقعیات فعلی
- لزوم توجه به آخرین وظایف منتظران
 - آمادگی برخورد با امام مقتدر
- در کربلا کسی منتظر نصرت الهی نبود
- روزه شب عاشورا
- سؤال حضرت قاسم(ع) از وقایع روز عاشورا از امام حسین(ع)

فرصت قربانی - بیت رهبری

(تهران - حسینیه امام خمینی (ره) - محرم ۹۰ - ۱ جلسه)

معرفی بحث

یکی از فرصت‌های ارزشمند در زندگی انسان که خداوند به سادگی آن را در اختیار ما قرار نمی‌دهد فرصت فداکاری و قربانی دادن در راه خداست. اگر از این فرصت به خوبی بهره‌نگیریم یا خداوند قربانی ما را قبول نخواهد کرد یا اینکه دیگر فرصت قربانی به ما نمی‌دهد و از آن مهمتر اینکه در صورت از دست دادن فرصت قربانی در راه خدا دچار «استبدال» یا «ابتلا» خواهیم شد، یعنی خداوند این فرصت را به گروه دیگری خواهد داد (استبدال) یا اینکه ما را مبتلا به فداکاری در راه دشمن خدا خواهد نمود (سنت ابتلا). مردم کوفه از آنجا که در فداکاری در راه امیرالمؤمنین (ع) و امام حسن (ع) کم گذاشتند به این سنت الهی مبتلا شدند و در راه دشمن خدا (یزید) فداکاری کردند.

مسئولین و رجال سیاسی که خداوند به آنها فرصت فداکاری داده است مراقب باشند که این فرصت را از دست ندهند. قربانی کردن مقام از امتحانات مردان سیاست است. اگر فرصت فداکاری و قربانی را از دست بدهیم مورد غضب خداوند قرار خواهیم گرفت.

فهرست

فرصت فداکاری و قربانی دادن در راه خدا

- فرصت‌های زندگی زود از دست می‌روند و دیر برمی‌گردند
- فرصت فداکاری و قربانی دادن، یک فرصت استثنایی است
- اهمیت و ضرورت بهره‌گیری از فرصت فداکاری
- موضوع قربانی از آغاز خلقت انسان مطرح بوده است
- شرط قبول شدن قربانی از سوی خدا
- شک به ولی خدا موجب قبول نشدن قربانی می‌شود
- جهاد فی سبیل‌الله، از فرصت‌های خوب برای قربانی
- شهادت؛ اوج فداکاری و قربانی دادن
- کربلا؛ محل قربانی دادن
- گذشتن از آبرو بسیار سخت‌تر از بذل جان و مال است

- قربانی کردن؛ مقام از امتحانات مردان سیاست
- غضب خداوند نسبت به کسانی که فرصت قربانی را از دست می دهند
- قومی که فرصت قربانی را از دست بدهد؛
 - ۱. خدا دیگر فرصت قربانی نمی دهد
 - ۲. قوم دیگری را جایگزین می کند
 - ۳. مبتلا به فداکاری در راه دشمن خدا می شود
- کسی که در راه ولی خدا کم بگذارد، در راه دشمن خدا فداکاری خواهد کرد
- سیاسیونی که خدا فرصت فداکاری به آنها داده است، آن را از دست ندهند

قدرت و معنویت

(قم، هیئت محبین اهل بیت (ع)، فاطمیه اول و دوم و جلسات هفتگی،
سال ۹۱، ۱۱ جلسه)

معرفی بحث

غالباً تصور می‌شود که معنویت با مفاهیمی مانند قدرت و سیاست، متضاد بوده و یک جا جمع نمی‌شوند، در حالی که یکی از وظایف اصلی دین و معنویت، اصلاح جامعه و تثبیت ارزش‌های الهی است و بدین منظور اولیاء دین از پیامبران تا عالمان می‌بایست از قدرت برخوردار باشند. اگر چه در بسیاری از برهه‌های مهم تاریخ، به دلیل نگرانی از لطمه خوردن وجهه دین، بسیاری از اهل دیانت و معنویت از ورود به عرصه قدرت پرهیز کرده‌اند؛ اما تاریخ درخشان شیعه نشان داده که تفکر شیعی، تفکر برتری بوده که همواره قدرتی رو به تزاید داشته است و قدرت را از باب مقدمه‌ای بر انجام واجب، واجب و ضروری دیده است.

اما توجه به تبیین نظری «قدرت» به خصوص بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران به عنوان نقطه ثقل قدرت شیعه، ضرورتی مضاعف یافته است. تبیینی که با سؤالاتی مهم و چالشی روبرو است؛ قدرت حقیقی در چیست و منشأ آن کجاست؟ چرایی و چگونگی همراهی قدرت و معنویت؟ چیستی قدرت؟ علل تفکیک قدرت از معنویت؟ عوامل کسب قدرت فردی و اجتماعی؟ ضرورت همراهی قدرت و معنویت و مجموعه مباحث نو و تازه‌ای را از استاد پناهیان شکل داده که سه جلسه اول آن در ایام فاطمیه اول، و پنج جلسه بعدی در فاطمیه دوم، و سه جلسه آخر در جلسات هفتگی ارائه شده است.

فهرست

جلسه ۱

اسلام و قدرت معنوی آن

- حدود موافقت قدرتمندان با معنویت
- مشرکین مکه و قدرت معنوی پیامبر اکرم ص
- قدرت معنوی اسلام
 - اهمیت قدرت عاشورا برای غرب
 - لزوم تبیین نظری قدرت اسلام
 - موجه نبودن وجود آفت برای منع ورود معنویت به قدرت
- ضرورت بحث از قدرت معنوی
 - تجربه پیروزی قدرت معنوی امام خمینی در برابر شاه و صدام
 - ولایت فقیه منشأ قدرت معنوی
 - برخی هنوز آمریکا را ابرقدرت می‌دانند
- معنویت، سرچشمه قدرت
- روضه

جلسه ۲

ما ابر قدرتیم

- دلایل بحث از قدرت
 - تصور قدرت موهوم آمریکا
 - ایران، قدرت برتر جهان
- مشکل اعتقادی و دینی، ریشه مرعوب شدن از غرب
- خوب باشیم، چون ابر قدرتیم
- روضه

جلسه ۳

وظیفه امروز ما

- معنویت، عامل حقیقی قدرت
- وظیفه ما، قدرت گرفتن از ایمان
- ارتباط قدرت و ایمان در آیات و روایات
- ایمان و شجاعت در سیاسیون

جلسه ۴

قدرتِ معنویت

- بعثت انبیاء، تجلی قدرت معنویت
- معنویت، ابزاری برای کسب قدرت
- انقلاب اسلامی، قدرت برتر جهان
- پوشالی بودن قدرت‌های غیرمعنوی
- قدرت معنوی، عامل پاکی انسان
- قدرت، وسیله برخورد با بی‌منطق‌ها
- روضه حضرت زهرا(س)

جلسه ۵

وظیفه ما در باره کسب قدرت

- وظایف سه گانه در قبال قدرت

- کسب قدرت فردی
- کسب قدرت جمعی
- کسب ظرفیت برای استفاده درست از قدرت

- راههای کسب قدرت

- تقوا، توکل و اطاعت از خدا
- غضب بر دشمنان خدا

- روزه حضرت زهرا(س)

جلسه ۶

قدرت خداوند، مصداق مهم ایمان

- ایمان به قدرت خدا در زندگی فردی
- پوچی دشمن، اثر ایمان جامعه به قدرت خدا
- قدرت و عرفان
- ناتوانی علم و تجربه در ایجاد ایمان
- نبود ایمان به قدرت خدا، علت اصلی تأخیر در ظهور
- ضعف و جنایت
- روضه حضرت زهرا(س)

جلسه ۷

برخی از راه های کسب قدرت

- قوت، لازمه دیانت
- ترس دیگران از تو، کمال قدرت تو
 - ابّهت، بخش مهم قدرت
 - ترسو، عامل خرابی لشکر
 - غلبه بر دشمن به وسیله ترس
- عوامل کسب قدرت
 - ترس از خدا
 - صحت سریره
- ولایت، محک صحت سریره
- روضه حضرت زهرا(س)

جلسه ۸

ولایت، تنها راه قدرت فردی و اجتماعی

- ابراز ضعف، فقط در برابر خدا
- قدرت آری، زرنگی نه!
- قدرت فردی
 - تعدد دل بستگی‌ها، علت اصلی ضعف فردی
 - ولایت، عامل انحصاری قدرت روح
- قدرت اجتماعی
 - تفرقه‌انگیز بودن بسیاری از امور مادی و معنوی در جامعه
 - ولایت، وحدت‌زا و قدرت‌بخش
- روضه حضرت ابوالفضل (ع)

جلسه ۹

تبدیل فرهنگ شیعی به قدرت اجتماعی (مأموریت ائمه رضوی(ع))

- امام هادی(ع) و تثبیت و کالت
- مطالعه و بررسی دقیق شیعه به وسیله دشمنان
- فرقه واقفیه و اهمیت ائمه رضوی(ع)
- حمله دشمن به بخش قدرت زای فرهنگ شیعی
- اهانت به امام هادی(ع)، اقدامی استراتژیک
- تأکید بر قدرت لازمه فرهنگ شیعی
- روضه امام هادی(ع)

جلسه ۱۰

اسلام و قدرت

- لزوم توجه به ارتباط قدرت و معنویت
- قدرت، یکی از مهم‌ترین فایده‌های دین
- انتظار فرج، انتظار قدرت اسلام
- قدرت، منطق برخورد با زورمندان
- برخورد مقتدرانه پیامبر ص با مسیحیان نجران
- اولویت قدرت نسبت به تعلیم و تربیت
- روضه حضرت ابوالفضل (ع)

جلسه ۱۱

قدرت طلبی؛ اتهامی همیشگی به ولیّ خدا

- حرمت شکنی، هدف مامون از وارد کردن امام رضا(ع) به سیاست
- ریاست و قدرت، اتهام اثرگذار کفار به حضرت نوح(ع)
- درد جامعه جاهل: مغایرت سیاست و قدرت با معنویت و حرمت اجتماعی
- سیاست، عرصه انجام وظیفه عالمان
- پذیرش ولایت فقیه، نشانه سلامت
- سلطنت امام رضا(ع) در حیات و شهادت

تربیت ولایی

(تهران، هیئت شهدای گمنام، جلسات هفتگی، ۷ جلسه)

معرفی بحث

امروزه برای تربیت و شیوه‌های آن، نسخه‌های متفاوتی در تفکرات و مسلک‌های مختلف پیچیده می‌شود. حتی در فضای تربیت اسلامی هم می‌توان روش‌های مختلفی را سراغ گرفت؛ مانند: تربیت مبتنی بر عقل، تربیت مبتنی بر فضایل و اخلاق، تربیت مبتنی بر معارف توحیدی، تربیت ناشی از عقلانیت اجتماعی، انواع تربیت‌های قرآنی (تربیت با معاد، تربیت با جهاد و ...). در میان این راه‌های گوناگون تربیتی، عقل اقتضا می‌کند راهی انتخاب شود که اثری عمیق‌تر و ماندگارتر بر روح و جان انسان بگذارد و علاوه بر داشتن جذابیت، عمومیت داشته و همگان بتوانند از آن بهره‌مند شوند. در میان تمام حرفه‌های زیبایی که برای تربیت انسان‌ها گفته شده؛ فقط تربیت ولایی است که این ویژگی‌ها را دارد. تربیتی که در آن هستی‌شناسی و باید‌ها و نبایدها از اهل بیت (ع) گرفته می‌شود. اما آشنایی با کلاس آموزش تربیت ولایی یعنی هیأت، تعریف دقیق تربیت ولایی، آشنایی با ویژگی‌ها و مختصات تربیت ولایی، عناصر و ارکان آن و بررسی راهکارهای عملی برای کسب تربیت ولایی و ...، مجموعه بحث‌های جذابی را تشکیل می‌دهد که توسط استاد پناهیان در سلسله جلسات هیأت شهدای گمنام انجام شده است.

در میان عناصر مهم در تربیت ولایی؛ قربانی دادن، مورد توجه ویژه بوده و در مقایسه با سایر تربیت‌ها، فقط به تربیت ولایی اختصاص دارد. قربانی دادن فضیلتی است که افراد از داشتن آن بیم دارند و به راحتی آن را از خدا نمی‌خواهد. از آنجا که قربانی دادن در راه خدا، یکی از عوامل بسیار مؤثر برای

کسب تربیت ولایی است؛ استاد پناهیان در ادامه این جلسات، به موضوع «قربانی» پرداخته اند، ولی به دلیل مستقل بودن مباحث قربانی، آن جلسات خارج از مجموعه جلسات تربیت ولایی ارائه گردیده است. بحث از قربانی، نوعی تکمله بر مبحث تربیت ولایی است که علاقمندان می‌توانند شنونده آن مباحث در لوح فشرده حاضر باشند.

فهرست

جلسه ۱

آشنایی با تربیت ولایی

• مروری بر تاریخ تربیت ولایی

• انواع تربیت

○ تربیت‌های اسلامی

▪ تربیت مبتنی بر عقل

▪ تربیت مبتنی بر فضایل و اخلاق

▪ تربیت مبتنی بر معارف توحیدی

▪ تربیت ناشی از عقلانیت اجتماعی

▪ انواع تربیت‌های قرآنی (تربیت با معاد، تربیت با جهاد و ...)

▪ تربیت ولایی

○ تربیت‌های غیر اسلامی

• ویژگی‌های تربیت ولایی، به عنوان برترین روش تربیت

○ جامع‌ترین آثار تربیتی را دارد

○ با ثبات‌ترین آثار تربیتی را دارد

○ با شور و نشاط و عشق بیشتری همراه است

○ علیه حرف‌های ناقص، ولی به ظاهر خوب است

○ کارکرد بیشتری دارد

○ عمومیت دارد

- قدرت تربیتی بیشتری دارد
- تمام ابعاد روح را شامل می‌شود
- ارتباطی حقیقی را با ولی خدا برقرار می‌کند

جلسه ۲

تعریف و مشخصات تربیت ولایی

- رشد معنویت‌های کاذب در عصر توجه به معنویت
- چگونه از معنویت‌های غیر اصیل در امان بمانیم؟
- تأکید حضرت امام بر اسلام ناب
- تربیت ولایی؛ تربیتی مبتنی بر اسلام ناب
- تأثیر در اقلیت بودن و غربت بر افزایش دینداری
- مذهبی‌ها در اقلیت هستند!!
 - بی‌حال دینداری کردن
 - احساس قدرت و غرور بی‌جا
- راه حل‌هایی برای این آسیب‌ها
 - مانند کسانی که در اقلیت‌اند، فکر کنیم
 - کل جهان را در نظر بگیریم؛ نه فقط محیط محدود خود را
 - جمعیت مشتاق به تربیت ولایی در ایران چند نفر هستند؟
- مراحل تعریف و مشخصات تربیت ولایی
 - در تربیت ولایی، خداشناسی و هستی‌شناسی از اهل بیت (ع) گرفته می‌شود
 - در تربیت ولایی، باید‌ها و نباید‌ها از اهل بیت (ع) اخذ می‌شود
 - تربیت ولایی، هدف را به صورت دقیق تعیین می‌کند
 - تربیت ولایی، انگیزه می‌دهد

○ در تربیت ولایی، رابطه‌ای حقیقی و همراهی با اولیاء خدا ایجاد
می‌گردد

موضوع: تربیت ولایی

جلسه ۳

عناصر اصلی تربیت و بررسی عنصر آزادی در تربیت ولایی

● معنای لغوی تربیت

● عناصر اصلی تربیت

○ استمرار

○ جبری نبودن و استقلال انسان

○ در راستای زندگی روزمره و معمول نبودن تربیت

● تفاوت عناصر تربیت ولایی با عناصر تربیت غربی

○ بهره‌برداری غرب از قانون و نیازهای جنسی برای اجبار انسان به انجام

کار

○ سیستم‌های آموزشی نمره‌محور و تخریب شخصیت انسان

○ در روش تربیتی غرب، افراد مجبور به تبعیت و عمل می‌شوند

○ اگر آیین‌نامه‌ها و ضوابط افراد را مجبور به عمل کنند، اثر تربیتی از بین

می‌رود

● عمل طبق اجبارهای زندگی و جبرهای فیزیولوژیک، ارزش تربیتی

ندارد

○ مثال: آثار سوء زیاد کردن تعهدات مرد نسبت به زن در افزایش طلاق

● آزادی در تربیت ولایی

● در تربیت ولایی، هیچ نوع جبری راه ندارد

● برای تربیت ولایی؛ برنامه، اختیار، استمرار و اصرار لازم است

• تعریف کار غیر اجباری و مفید برای تربیت ولایی

- کاری که مزدی بابت آن نمی‌گیری
- کاری که برای انجامش تحسین نمی‌شوی
- کاری که اگر ترک کنی، تحقیر نمی‌شوی
- هیأت و هیأت‌داری از مهمترین مصادیق کار غیر اجباری
- نیاز شدید شهرهای بزرگ به هیأت‌های بزرگ
- ظرافت‌های ضروری برای هیأتی شدن
- اهل بیت تشویق و تنبیه فوری ندارند

جلسه ۴

ضرورت تربیت ولایی با توجه به پیچیدگی‌ها و دشواری‌های تربیت

• تأثیر پیچیدگی‌های روح انسان بر پیچیده شدن تربیت

- نمونه‌ای از پیچیدگی روح انسان: من عرف نفسه فقد عرف ربه
- نیت‌های پنهان و پیچیده درونی

• پیچیدگی‌های شکل‌گیری اراده

- اراده ناشی از چیست؟
- تأثیر علاقه‌ها و محبت‌ها بر شکل‌گیری اراده
- تأثیر ترس‌ها بر شکل‌گیری اراده
- عوامل ایجاد علاقه‌ها و ترس‌ها را نمی‌توان به سادگی پیدا کرد و یا شکل داد
- بررسی اخلاص و نماز؛ به عنوان دو مورد دیگر از پیچیدگی‌های روح انسان
- ضرورت اعتراف به شکست در راه معرفت و تربیت
- اهمیت تواضع در مقابل دستورات تربیتی دین
- کسی که به شکست خود اعتراف می‌کند، آماده تعبد و تربیت می‌شود
- با وجود این دشواری‌ها چه کسی می‌تواند برنامه تربیتی برای انسان داشته باشد؟

- چون نمی‌توانیم خود را تربیت کنیم، بایستی تسلیم راه تربیتی اهل بیت (ع) شویم
- کسی می‌تواند برنامه تربیتی بدهد که انسان را شناخته باشد
- ایجاد تغییر در ماهیت انسان با ایجاد محبت اهل بیت (ع)
- اگر کسی اهل بیت را دوست داشته باشد، از اهل بیت (ع) است
- تأثیر محبت بر ایجاد تغییرات ماهوی
- نقش ویژه محبت در علم و عمل
- کسی که به خوبی محبت دارد، باید به خوبان هم محبت داشته باشد
- روزه اصحاب (روزه جناب حر) و حضرت علی اصغر (ع)

جلسه ۵

بررسی عناصر «تدریجی بودن» و «نور» در تربیت ولایی

• اهمیت و ویژگی‌های تدریجی بودن تربیت در تربیت ولایی

○ خطر مذهبی‌هایی که به تدریج تربیت نشده‌اند، از غیرمذهبی‌ها بیشتر است

○ تربیت ولایی، قطره‌ای و به مرور زمان است، نه دفعی

○ تربیت تدریجی در سیره پیامبر اکرم (ص) و امیرالمؤمنین (ع)

○ تربیت تدریجی در روش قرآن

○ تربیت شدن تدریجی در روش تربیتی و سیره حضرت امام (ره)

○ تدریجی بودن کسب معرفت الهی در دنیا و آخرت

• اهمیت و ویژگی‌های «نور» در تربیت ولایی

○ نیاز به نور برای تربیت ولایی

○ منبع نور، در تربیت ولایی

○ تفاوت نور با دوست داشتن

○ نور در تربیت‌های غیر ولایی

○ اهمیت نور در بیان روایات

▪ با نور، راه‌های دیگری برای کسب معرفت باز می‌شود

▪ رابطه نور و محبت امام حسین (ع)

○ ویژگی منحصر به فرد معیت با امام حسین (ع) برای کسب نور

جلسه ۶

تأثیر تربیت ولایی در از بین بردن حسادت

- تربیت تدریجی و کند است
- از بین بردن صفات بد که ریشه در وجود انسان دارند، نیاز به زمان دارد
 - ضرورت ریشه کردن صفات بد
 - استغفار از صفت بد، کفایت نمی کند
 - صفات خوب را باید تثبیت کرد
- انسان سر خود را نمی شناسد
 - تأثیر پنهان و پیچیده بودن روح بر اصلاح صفات بد
 - بی خبری از مقدار و عمق صفات خوب و بد
 - ضرورت محاسبه همه روزه نفس به دلیل پیچیدگی های نفس
 - در فتنه های آخرالزمان فرصتی برای اصلاح نیست
 - آسیب های عدم شناخت سر خود و منحرف شدن
 - روز قیامت، سر افراد مشخص می شود
 - اگر کسی خودش را بشناسد، بیشتر مشکل حل شده است
- چرا تربیت ولایی مهم است؟
- یک بررسی موردی؛ تربیت ولایی چگونه حسادت را از بین می برد
 - حسادت؛ یک بیماری مهم و کلیدی در وجود انسان
 - حسادت؛ علت اصلی مخالفت با انبیا

○ حسادت؛ یک بیماری پنهان

● انواع حسادت

- حسادت به فرد کوچک‌تر و کمتر، حسادت به افراد هم‌تراز، حسادت به آدم بزرگ‌تر
- حسادت به ولی خدا؛ بدترین نوع حسادت
- حسادت ابلیس به حضرت آدم

● نقش تربیت ولایی در از بین بردن حسادت

- محبت به اهل بیت (ع)، ریشه پست‌ترین رذیله را می‌سوزاند
- تأثیر زیارت جامعه کبیره بر از بین رفتن حسادت
- محبت به اهل بیت (ع)؛ علامت دور بودن از حسادت

جلسه ۷

ویژگی‌های دانش مورد نیاز در تربیت ولایی

- اهمیت برنامه تربیتی در جریان تربیت
- آگاهی‌های مورد نیاز در مسیر تربیت ولایی
- ارائه دانش و هدف توسط اهل بیت (ع) در تربیت ولایی
- دانش مورد استفاده در سایر تربیت‌ها مورد تایید اهل بیت (ع) نیست
- ضرورت تعصب نسبت به علوم و معارف اهل بیت (ع)
- در مسیر تربیت ولایی، هر حرفی پذیرفته نیست
- بسیاری از سخنان با درصدی از حق آمیخته‌اند
- پذیرش علوم اهل بیت (ع) به معنای تعطیل کردن فکر و اندیشه نیست
- ضرورت توجه به علم نافع
- روش خوب سؤال کردن برای کسب علم نافع
- در سؤال نباید اعتراضی نهفته باشد

عظمت ولایت

(دانشگاه تهران، اعتکاف، ۱ جلسه)

معرفی بحث

علی(ع) شخصیتی است که از عظمتی وصف ناپذیر برخوردار است. تولد او منحصر به فرد است. زندگی او و آیات و روایاتی که در شأن و منزلت عظیم آن حضرت وارد شده است بی‌همتاست. از سوی دیگر می‌بینیم این شخصیت بزرگ عمر خود را در راه تثبیت مفهوم ولایت و امامت صرف می‌کند و در این راه مجاهدت‌های خستگی ناپذیر و مصیبت‌های بزرگ را به جان می‌خرد و صبر طاقت‌فرسایی از خود نشان می‌دهد. از توجه به این نکات دو سوال مهم پدید می‌آید: چرا علی(ع) این همه عظمت دارد؟ چرا علی ع صرف ولایت می‌شود؟ تأمل در شخصیت علی(ع) و مفهوم و آثار ولایت مطالب ناب و مهمی را به انسان تفهیم می‌کند. استاد پناهیان در این سخنرانی گوشه‌هایی از آثار و براکات مادی و معنوی که بر پذیرش ولایت مترتب است و همچنین برخی از خطرات مهم ولایت‌گریزی را به بحث می‌نشیند.

فهرست

- عظمت ولایت
- امیرالمومنین و تولد منحصر به فردش
- دو سوال مهم در باره عظمت علی(ع) و عظمت ولایت
- ولایت رمز معنویت
- اهمیت ولایت در امور مادی
- تحقق ناپذیری مردم‌سالاری و قانون‌مداری بدون ولایت

- اقتدار ولایت، مایه ناکامی دشمن
- نقص در ولایت‌مداری، مشکل اساسی مسئولان
- ولایت‌مداری، شرط ظهور امام زمان(ع)
- ولایت‌گزیزی، ریشه فتنه‌های آخرالزمان

● اهمیت ولایت در امور معنوی

- ولایت، شرط قبولی عبادات
- ولایت‌پذیری، راه رسیدن به توحید
- عظمت علی(ع)، عامل تسهیل ولایت‌پذیری
- شهدا، آموزگاران ولایت‌پذیری
- عزاداری برای امام حسین(ع) به خاطر علی(ع)

قداست پیامبر اعظم(ص)

(تهران، هیئت شهدای گمنام، حسینیه قهرودی‌ها، ۱ جلسه)

معرفی بحث

پیامبر اعظم(ع) دارای قداست ویژه‌ای در تمام کتب آسمانی و قرآن کریم هستند. تعابیر منحصر به فرد و جایگاه خاص ایشان در میان تمام انبیا و در روز جزا و دفاع جانانه‌ای که خداوند در قرآن از پیامبر اعظم(ص) داشته و همچنین محور بودن ایشان برای وحدت عالم اسلام، حکایت از این واقعیت دارد که ضرورت دارد سیره ایشان را بیشتر شناخته و به دیگران هم بشناسانیم. در سایه آشنایی با قداست آن وجود نازنین است که هیچ فرد جاهلی جرأت جسارت به ساحت مقدس را پیدا نمی‌کند؛ اگر چه ضروری است کارهای دیگری هم انجام شود تا جهان مجدداً ننگ توهین به آن شخصیت یگانه را شاهد نباشد.

فهرست

- قداست پیامبر اعظم(ص)
- عظمت پیامبر اعظم(ص)
- عظمت پیامبر اعظم(ص) در سایر کتب آسمانی
- عظمت پیامبر اعظم(ص) در کتب اسلامی
- نور پیامبر اکرم(ص)؛ اولین نور خلقت
- سخن حق؛ سخنی تأثیرگذار
- ضرورت بازتعریفی از حضرت رسول(ص)
- پیامبر اکرم(ص) و سرپرستی روز جزا
- ضرورت گفتن از اسلام و پیامبر، نه از انسانیت

● پیامبر اعظم(ص)؛ محور وحدت جهان اسلام

● قداست پیامبر اعظم(ص) و وظیفه ما

○ اولویت شناساندن مستقیم سیره پیامبر(ص) نسبت به مباحث نظری و

فلسفی

○ احترام به ائمه(ع)، به دلیل احترام به پیامبر اکرم(ص)

○ شناخت مستقیم خود پیامبر(ص)

○ دین و مقدسات دینی

○ رعایت آداب مقدسات

○ حرمت مؤمن و حرمت کعبه

● حرمت پیامبر اعظم(ص)

○ حرمت پیامبر اعظم(ص) در بیان امام علی(ص)

○ دفاع سهمگین دین از صداقت پیامبرش

○ بعد از توهین به پیامبر(ص)، چه چیزی محترم است؟

○ حرمت لطافت روح پیامبر(ص)

● راهکارهای عملی برای پیش‌گیری از توهین مجدد

○ ۱. ضرورت کنترل جنایتکاران به دلیل ترس

○ ۲. تکثیر خوبی‌ها با تکرار و بازگویی

○ ۳. بی‌اعتنایی، دلیل افزایش توهین

○ ۴. جلوگیری از تحریک شدن دشمنان

○ ۵. برخورد منطقی ولی قاطع برای درمان این درد

○ ۶. تبلیغ دین توسط همگان و بدون توقع مالی

موضوع: قداست پیامبر اعظم (ص)

اقتدار امیرالمؤمنین (ع)

(قم، هیئت محبین اهل بیت (ع)، ماه رمضان، ۱ جلسه)

معرفی بحث

آن چه از مظلومیت ائمه ع و به ویژه امیرالمؤمنین ع می‌شنویم بسیار زیاد است. این تصویر تمام حقیقت نیست و لازم است به بعد دیگر ماجرا که اقتدار و قاطعیت آنان است نیز توجه کنیم. اگر تمام حقیقت را نبینیم نمی‌توانیم قاطعیت امیرالمؤمنین و قدرت و تأثیر شمشیر آن حضرت را باور کنیم و یا به درستی تحلیل نماییم. در فضا و جامعه‌ای که اسلام و شخص پیامبر اکرم دشمنان فراوانی در میان مشرکین، یهود و به خصوص منافقان داشت لازم بود شمشیری برنده و قدرت‌مند وجود داشته باشد و این شمشیر در دستان با کفایت علی ع بود و عده زیادی را هم از سر راه برداشت و به جهنم فرستاد. اثر درک درست و توجه به این واقعیت علاوه بر ایمان و اعتقاد نسبت به امیرالمؤمنین (ع) در زمان ظهور امام زمان ع نیز خود را نشان می‌دهد زیرا در زمان ظهور نیز دشمنان بسیار زیادی با عداوت عمیق وجود خواهند داشت و امام زمان ع با قاطعیت باور نکردنی با آنان برخورد می‌کند. عقیده نادرست می‌تواند بسیاری را لغزانده، به انحراف بکشاند. استاد پناهیان در این سخنرانی با تأمل در این نکته دقیق مظاهری از اقتدار امیرالمؤمنین را مطرح می‌نماید.

فهرست

- اقتدار امیرالمؤمنین (ع)
- حسادت برخی از صحابه نسبت به تبعیت علی ع از پیامبر (ص)
- بدون علی ع امتی وجود نداشت

- داستانی از شمشیر علی (ع)
- رفتارها و سخنان کینه‌توزانه برخی صحابه نسبت به علی (ع)
- تکلیف‌مان را با اقتدار امام معصوم ع روشن کنیم

فاطمیون

(تهران، مسجد الهادی، هیئت ثارالله، ۲ جلسه)

معرفی بحث

در روز قیامت همه آرزو می کنند که جزء فاطمیون باشند، چرا که فاطمیون (یعنی شیعیان حضرت زهرا «س») مورد شفاعت قرار می گیرند و شیعیان شیعیان یعنی دوستان شیعیان هم مورد شفاعت قرار می گیرند. ولی قاعده این شفاعت چیست؟ اینکه شیعیان مورد شفاعت قرار می گیرند، قابل پذیرش است ولی چرا دوستان شیعیان هم مورد شفاعت واقع می شوند؟ حتماً قاعده ای وجود دارد که دوستان شیعیان هم مورد شفاعت حضرت زهرا «س» قرار می گیرند. مسلم است که کسی که ذات پلیدی دارد، نمی تواند اهل بیت (ع) را دوست داشته باشد. اگر کسی علی (ع) را دوست نداشته باشد، دلش بیمار است. نه تنها محبت به اهل بیت (ع) نشانه آدمیت و صفای باطن است، بلکه محبت به دوستان اهل بیت (ع) هم همینطور است، بغض به دوستان اهل بیت (ع) هم نشانه خبث باطن است. اگر کسی دل سالمی داشته باشد، به دوست اهل بیت (ع) بدی نمی کند و به آنها، بد نمی گوید. این صفای دل و سلامت دل است که در آخرالزمان راهگشا است. وقتی که دلی صفا داشته و سلامت باشد، نسبت به دیگر مؤمنین دوستی و محبت پیدا کرده، و ولی خدا را هم می پذیرد.

فهرست:

جلسه ۱

فاطمیون

- تیترا ۱: دوستانِ دوستانِ اهل بیت (ع) هم دارای شأن بالایی هستند
- تیترا ۲: آشنایی با معنای فاطمیون
 - فاطمیون؛ دوستانِ اهل بیت (ع) و دوستانِ دوستانِ اهل بیت (ع)
- چرا دوستانِ دوستانِ اهل بیت (ع) هم می‌توانند شفاعت کنند؟
 - محبت به دوستانِ اهل بیت (ع)؛ نشانه صفا و سلامت دل
 - بغض به دوستانِ اهل بیت (ع)؛ نشانه بیمار دلی
- بین دل‌های پاک و با صفا، تناسبی نامرئی برقرار است
- کسی که اهل باشد، ولایت را با صفای دلش می‌پذیرد
- کسی که دلش بیمار است، دلیل منطقی را هم نمی‌پذیرد
- روضه حضرت زهرا (س)

جلسه ۲

مقام رفیع شیعیان شیعیان اهل بیت (ع)

- اگر شیعیان شیعیان را نپذیریم، چه آسیب‌هایی می‌تواند داشته باشد؟
 - ضرورت پرهیز از دینداری‌های آسیب‌زا
 - نوع دینداری آسیب‌زای شیطان؛ فقط خدا را سجده می‌کرد
 - کسانی که فقط خدا قبول می‌کنند؛ از پذیرش ولایت رسول خدا طفره می‌روند
 - گروهی که فقط ولایت رسول خدا را می‌پذیرند، ولایت حضرت علی (ع) را قبول نمی‌کنند
 - پذیرفتن شیعیان شیعیان، راهی برای در امان ماندن از دینداری آسیب‌زا
 - تواضع به امام حسین (ع) با تواضع و قبول داشتن اصحاب و فرزندان ایشان
 - پذیرش ولایت فقیه در سیره بزرگان، علی‌رغم اختلاف نظرهای علمی
- روضه حضرت زهرا (س)

زمان شناسی

(تهران، مسجد جامع ازگل، ایام شهادت امام صادق، ۳ جلسه)

معرفی بحث

دستورات و وظایف بسیاری در هر زمان بر عهده ما است که تعیین اولویت بین آنها به خصوص در تکالیف اجتماعی امری ضروری است. تعیین مصداق، نیازمند زمان شناسی دقیقی است که باید با کسب صفای باطن و حکمت بدان دست یافت. بررسی نمونه‌هایی از کسانی که در طول تاریخ اسلام و تاریخ انقلاب زمان شناسی خوبی نداشته‌اند و همچنین تبیین علوم مورد نیاز در کنار حکمت و صفای باطن برای کسب زمان شناسی؛ مباحث جذابی را شکل داده که استاد پناهیان در این ۳ جلسه بدان پرداخته‌اند.

فهرست

جلسه ۱

نقش و اهمیت زمان شناسی

- تشخیص اولویت در میان وظایف مختلف
- دشواری تعیین مصداق
 - تعیین مصداق در علوم امروزی
 - حکیم و قدرت تشخیص مصداق
- نقش زمان شناسی در تعیین مصداق
- حکمت عملی و تعیین مصداق
- زمان شناسی امام صادق (ع)
- زمان شناسی در سیره اولیا خدا
- مواردی از زمان شناسی در تاریخ اسلام
- روضه امام صادق (ع)

جلسه ۲

اثر حب الدنيا بر کاهش زمان شناسی

- زمان شناسی و مصونیت از خطا
- تأثیر صفای باطن بر زمان شناسی
- صفای باطن و تعیین مصداق در عرصه اجتماع
- اثر حب الدنيا بر کاهش زمان شناسی
- مصادیقی از حب الدنيا
- دشواری تعیین مصداق در مشورت دادن
- روضه حضرت زینب(س)

جلسه ۳

تلاش علمی برای زمان شناسی

- دشواری‌های زمان شناسی
- نقش حکمت در تعیین مصداق
- نقش صفای باطن در زمان شناسی
- قدرت تشخیص مصداق برای مشاور
- زمان شناسی در عرصه اجتماع و سیاست
- زمان شناسی در سیره امام و مقام معظم رهبری
- زمان شناسی در آیینه روایات
- تلاش علمی برای زمان شناسی (صفای باطن و حکمت)
 - اثر مطالعه تاریخ بر زمان شناسی
 - توجه به گذشته برای تحلیل و شناخت زمانه
 - معرفت به سنن الهی برای زمان شناسی
 - مردم شناسی و آدم شناسی برای زمان شناسی
 - نقش جامعه شناسی در شناخت جامعه
 - عدم زمان شناسی ترماه و نرسیدن او به کربلا
- روضه حضرت زینب (س)

رشد سیاسی

(قزوین، مسجد جامع عتیق، دهه آخر صفر، سال ۹۰، ۵ جلسه)

معرفی بحث

اسلام، دینی اجتماعی است و میزان تقریبی که با انجام اعمال اجتماعی حاصل می‌شود، بسیار بیشتر از تقریبی است که بواسطه اعمال فردی حاصل می‌گردد. اجتماعی بودن انسان از خانواده شروع شده و در ارتباط با همسایه، همکار و ... در تمام محیط‌های اجتماعی ادامه می‌یابد. با توجه به اهمیت فوق‌العاده مسایل اجتماعی از نظر اسلام، سیاسی بودن و توجه و اهتمام به مسایل سیاسی، نیز بسیار مهم است. سیاسی بودن، یعنی نسبت به محنت دیگران بی‌غم نبودن. چگونه می‌توان از وجود فقر مالی یک فقیر، آزرده خاطر شد ولی نسبت به ریشه‌کن کردن فقر در کل جامعه بی‌تفاوت بود. کسی که درد همه مردم و کل جامعه را داشته باشد، ناگزیر از دخالت در سیاست است. کسانی که مذهبی هستند و در سیاست دخالت نمی‌کنند، خواسته یا ناخواسته مقدمه‌ساز ظلم ظالمین بر جامعه می‌شوند. اما سیاسی بودن چه معنایی دارد؟ رشد سیاسی به عنوان یکی از نتایج سیاسی بودن، شاخصه‌هایی دارد. این شاخصه‌ها کدامند؟ حضور اهل معنویت در عرصه‌های سیاسی چه آسیب‌هایی به همراه دارد؟ چگونه می‌توان این آسیب‌ها را پشت‌سر گذاشت؟

فهرست

جلسه ۱

سیاست از اخلاق و معنویت جدایی ناپذیر است

- تقرب بوسیله مسایل اجتماعی
- پیامد بی تفاوتی نسبت به مسایل سیاسی
- معنای سیاسی بودن
- افراد بی تفاوت؛ لشکریان شیطان
- سیاست؛ مسأله‌ای فوق‌العاده معنوی و اخلاقی
- سیاست؛ مسأله‌ای فوق‌العاده عاطفی و عقلانی
- تغییر سیاسی و عمومی؛ مقدمه تغییر در جامعه

جلسه ۲

نگاه قدسی به سیاست؛ علامت رشد سیاسی جامعه

- آشنایی بیشتر با مفهوم سیاسی بودن
- ابعاد همراهی سیاست و دیانت در کلام امام خمینی (ع)
- حضور سیاست در احکام و دستورات اسلام
- لزوم تربیت نیرو برای اداره جامعه توسط متدینین
- ارزش قدسی سیاست
- نتایج قدسی دانستن سیاست
 - تأمین بهتر منافع ملی
 - تطهیر عرصه سیاست از نفاق
 - قوی تر شدن انگیزه سیاسی
 - سالم ماندن آدم‌های سیاسی

جلسه ۳

بررسی علائم رشد سیاسی جامعه

- احساس تکلیف و مسؤولیت در قبال کلیت جامعه
 - پیچیدگی‌های مسؤولیت برای کلیت جامعه
 - دین و احساس تکلیف برای کلیت جامعه
 - سوء برداشت‌هایی که در رابطه با تکالیف اجتماعی وجود دارد
- رجال سیاسی، بهترین‌های جامعه باشند
 - طاغوت و آثار حاکمیت آن بر جامعه بشری
 - ایمان؛ مانع حاکمیت طاغوت بر جامعه
 - ضرورت تربیت نیروهای سیاسی برای مدیریت جامعه اسلامی
 - رابطه متقابل مردم و حاکمان
 - رؤسای جامعه؛ نمادی از مردم جامعه
 - مسؤولیت دینی مردم در مقابل انحراف حاکمان سیاسی
 - روضه شهادت پیامبر اکرم (ص)

جلسه ۴

بصیرت نسبت به مسائل کلان زندگی؛ علامت رشد سیاسی

- ابعاد تأثیرگذاری سیاست بر عرصه‌های ارزشی و فرهنگی
- سیاست؛ خدمتی به مردم ولی در سطح کلان
- تأثیر ویژه کار سیاسی بر نورانی شدن انسان
- تأثیر ویژه گناه سیاسی بر فرد و جامعه
- غضب بیشتر خدا در مورد گناهان سیاسی
- کیفرهای خداوند برای جرایم سیاسی
- شاخص رشد سیاسی جامعه
 - بصیرت مردم نسبت به مسائل کلان سیاسی
 - شناخت صهیونیسم و اهدافش
- محوری بودن ولایت برای درک عمیق مسایل کلان سیاسی

جلسه ۵

وجود اعتماد به نفس و نظام سیاسی کارآمد؛ شاخص‌های رشد سیاسی

- مروری بر برخی خیال‌پردازی‌ها در عرصه فرهنگ و سیاست
- خیال‌پردازی برای اصلاح فرد و جامعه
- خیال‌پردازی در علوم انسانی
- خیال‌پردازی در حقوق زن و مرد
- خیال‌پردازی در تنظیم قوانین و مقررات
- خیال‌پردازی در نظام‌های سیاسی غرب
- انقلابی و سیاسی بودن؛ مانع خیال‌پردازی
- انگیزه‌های سیاسی در جوانان
- رابطه انگیزه‌های سیاسی و تهذیب نفس
- بدون اعتماد به نفس نمی‌توان پیشرفت کرد
- نظام ولایت فقیه؛ کارآمدترین نظام سیاسی

تقوای سیاسیون

(تهران، دانشگاه امام صادق (ع)، ۱ جلسه)

معرفی بحث

برای اصلاح در یک جامعه کارهای بسیاری می‌توان انجام داد، اما بی‌شک اساسی‌ترین کار که همه مشکلات را به طور بنیادین اصلاح می‌کند فعالیت و تأثیرگذاری سیاسی است. متأسفانه اکثر افراد جامعه اهمیت سیاست و میزان تأثیر آن را در نیافته‌اند. همان قدر که کار سیاسی مهم است پاک بودن در عرصه سیاست هم مهم است زیرا دامنه تأثیرات آن بسیار زیاد می‌باشد به طوری که یک بی‌تقوایی کوچک از یک فرد سیاسی می‌تواند باعث فسادهای بزرگ در جامعه شود. برای این که دزدی وارد خانه نشود باید راه نفوذ او را از بین برد. بی‌تقوایی سیاسیون همان راه نفوذ دشمنان و رساندن آسیب به ماست. بنا بر این آیا نباید مردم در واگذاری مسئولیت‌ها ملاک تقوا را در نظر بگیرند؟ با چه ملاک‌هایی می‌توان تقوای یک فعال سیاسی را سنجید؟

فهرست

- اهمیت فوق‌العاده تقوا برای سیاسیون
- اساسی‌ترین اصلاح، تأثیر در سیاست
- بی‌تقوایی کوچک سیاسیون و فسادهای بزرگ
- فعالیت شدید جاسوسی دشمن علیه ما
- تقوا تنها عامل پیشرفت و مصونیت
- شاخص‌های تشخیص تقوا در سیاسیون
- روضه

فرهنگ برادری

(شیراز، قبل از دعای ندبه، ۱ جلسه)

معرفی بحث

امام رضا(ع) جمعی را که مدعی بودند شیعه هستند به حضور نپذیرفتند. وقتی آنان از ادعای خود دست برداشتند، امام(ع) به آنها اجازه دیدار دادند. در آنجا گلایه‌ها و انتقاداتی را حضرت از رفتار و عملکرد آنان مطرح می‌فرمایند، یکی از آنها این بود که آنان حقوق بزرگ برادری را نسبت به یکدیگر رعایت نمی‌کنند. آیه اخوت در سال‌های پایانی نزول وحی به پیامبر ابلاغ شد، علاوه بر این قرآن کریم بر کار جمعی و هم‌افزایی اجتماعی تاکید می‌کند. این مسائل نشان می‌دهد اخوت اسلامی و جمعی و اجتماعی شدن خوبی‌ها جایگاه ویژه‌ای در جامعه مطلوب اسلامی دارد که همان جامعه مهدوی است. اگر این مسائل درست باشد ارتقاء فرهنگ برادری چه نقش و ضرورتی برای ظهور خواهد داشت؟

فهرست

- گلایه‌های امام رضا(ع) از مدعیان تشیع
- اخوت اسلامی، مقدمه ظهور
- نیاز جامعه امروز، بالا بردن سطح فرهنگ برادری
- ایثار، مهم‌ترین ویژگی امت پیامبر آخرالزمان
- تاکید قرآن کریم بر هم‌افزایی و کار جمعی
- ولایت اهل بیت (ع)، مبنای اخوت

ضرورت جامعه‌گرایی مومنین در قرآن

(تهران، مسجد نارمک، ۱ جلسه)

معرفی بحث

در طول تاریخ حکومت‌های باطل برای این که آسیبی به قدرت‌شان وارد نشود بر نیازهای حیوانی افراد تأکید کرده‌اند. این کار چگونه افراد جامعه را ضعیف و سلطه‌پذیر می‌کند؟ آیا راهی برای مقابله با این ترفند طاغوتیان هست؟ آری می‌توان نیازهای امروز جدید در خود ایجاد کنیم و کدام نیاز بهتر، بالاتر و مؤثرتر از نیاز به امام معصوم، ولی‌فقیه با امام معصوم چه ارتباطی دارد که امروزه شاهد گسترده‌ترین حملات دشمنان با ولی‌فقیه هستیم؟

فهرست

• دستور تشکیلات در قرآن

- مصابره و مرابطه (آیه آخر آل عمران)
- توأسی به حق و توأسی به صبر (سوره عصر)

• ثمرات و آثار کار تشکیلاتی

- عصر رشد تشکیلاتی شیعه فرا رسیده است
- تشکیلات، عامل جبران نقص‌ها و هم‌افزایی
- تشکیلات، بهترین زمینه رشد اخلاقی
- تشکیلات، زمینه‌ساز ظهور امام زمان (ع)

• تشکیلات گریزی ما

- فرار ما از تشکیلات در عرصه سیاست
- فرار ما از تشکیلات در عرصه اقتصاد

○ فرار ما از تشکیلات در عرصه فرهنگ

- تمدن اسلامی، حاصل کار تشکیلاتی اهل بیت
- روضه همسران اصحاب

ارزش تاریخ از نگاه امیرالمؤمنین (ع)

(مهدیه تهران، شب ولادت امیرالمؤمنین (ع)، ۱ جلسه)

معرفی بحث

یکی از تمایزات اساسی انسان با حیوانات در این است که انسان بر خلاف حیوان به گذشته و آینده به شکل خاصی توجه دارد. او تاریخ و گذشته را ثبت و ضبط می‌کند. در مکاتب الهی هم این مساله دیده می‌شود چون همه آنها سرگذشت پیشینیان را ذکر کرده مایه عبرت قرار می‌دهند. امیرالمؤمنین ع در نامه‌اش به امام حسن ع به طور مشخصی به این مساله پرداخته‌است و از تأمل عمیق خود در احوال پیشینیان خبر می‌دهد. تأمل و تفکر در حوادث گذشته و امروز مطالب بسیاری را برای انسان روشن می‌کند، مطالبی که عقل یا وحی بیان کننده آنهاست با این تفاوت که فهم مسائل با تفکر در تاریخ بسیار آسان‌تر و روشن‌تر و عمومی‌تر است. تاریخ محک خوبی برای قضاوت در باره افراد و نظریات مختلف است تا مشخص شود کدام حق و هدایت‌کننده است و کدام باطل و هلاک‌کننده.

فهرست

- اهمیت تاریخ
- نگرش تاریخی، وجه تمایز انسان از حیوان
- ۱۳ رجب، تولد شخصیتی تاریخ در مکانی تاریخی
- تأکید بر اهمیت تاریخ در نامه امیرالمؤمنین (ع) به امام حسن (ع)
- ۱۵ خرداد، قیام برای نائب امام زمان (ع)
- سنجش دموکراسی با محک تاریخ

سیره امامان(ع) در تبیین ولایت

(تهران، دانشگاه امام صادق(ع)، ۱ جلسه)

معرفی بحث

در مقایسه بین دعوت به توحید و تبیین ولایت، به هنگام دعوت به توحید توسط انبیا، آنقدر مشکل و توقفی در جامعه نبوده است که در زمان دعوت به ولایت، مشکل و توقف و نفاق و دشمنی بوجود می‌آمده است. به دلیل همین مقاوت‌ها و عدم آمادگی جامعه، در رویکرد اهل بیت(ع) به مفهوم ولایت، سه رویکرد متفاوت در دوران‌های مختلف وجود داشته است. در تاریخ اسلام در دوران اول منازعات در مورد ولایت، اهل بیت کوتاه آمده‌اند. در مرحله دوم به تبیین عقلانی ولایت پرداخته‌اند و در دوران سوم، به دفاع جانانه و پرشور از ولایت اقدام کرده‌اند. اینکه ویژگی‌های هر دوران چه بوده و هر کدام یک از معصومین(ع) در چه دورانی به سر برده‌اند، بحثی است که استاد در این جلسه بدان پرداخته و در نهایت به معرفی زیارت جامعه کبیره به عنوان مهمترین و کامل‌ترین سند شیعه در مورد ولایت می‌پردازند و ویژگی‌های اساسی آن را برمی‌شمارند.

فهرست

- سه روش تاریخی اهل بیت(ع) در تبیین ولایت
- مشکلات جامعه هنگام دعوت به ولایت
- مراحل مختلف تاریخی در رویکرد اهل بیت(ع) به ولایت
 - ۱. مرحله کوتاه آمدن از ولایت

▪ برخی از علائم کوتاه آمدن ائمه(ع) از ولایت در دوران سه امام

اول

○ ۲. مرحله تبیین عقلانی

- تبیین عقلانی ولایت از دوران امام سجاد(ع) تا زمان امام موسی

کاظم(ع)

○ ۳. مرحله دفاع جانانه و پرشور از ولایت

- رویکرد دیگر ائمه(ع) به ولایت از زمان امام رضا(ع) به بعد
- دوران امام هادی(ع)؛ اوج دفاع جانانه و پرشور از ولایت
- ضرورت‌ها و ویژگی‌های دوران امام هادی(ع) برای بیان زیارت

جامعه

- زیارت جامعه؛ کامل‌ترین و جامع‌ترین متن شیعه در مورد

ولایت

- ویژگی‌های منحصر به فرد زیارت جامعه از لحاظ سند

○ تربیت شیعی در سایه معارف بلند زیارت جامعه

- زیارت جامعه؛ عرضه اعتقادات در محضر امام زنده
- زیارت جامعه؛ همراهی امام با مأموم برای رسیدن به خدا
- زیارت جامعه، معارف را در وجود انسان رشد می‌دهد و به

بهره‌برداری می‌رساند

- تأثیر تکرار اوصاف اولیاء خدا در زیارت جامعه برای از بین

بردن حسادت به ولی خدا

- تأثیر بلندی اوصاف و فضایل در زیارت جامعه برای از بین بردن

تکبر

■ کسی که اهل زیارت جامعه باشد، عمق روضه‌ها را بیشتر درک می‌کند

توصیه‌های ولایی قرآن خطاب به مؤمنان

(منزل آقای خدابخشی، دهه اول محرم ۹۱، ۱۰ جلسه)

معرفی بحث

گروه‌های مختلفی در قرآن کریم نام برده شده‌اند، هر یک دارای ویژگی‌هایی هستند و خداوند هر گروه را به نوعی خطاب کرده‌است. یکی از این گروه‌ها مومنین هستند که گاهی خداوند با تعبیر «یا ایها الذین آمنوا» آنها را خطاب کرده‌است. این خطاب تعبیری محترمانه است که خداوند برای مومنان خاص به کار برده‌است. در موارد متعددی پس از این خطاب خداوند به مومنان دستورهایی داده‌است. این دستورها در واقع مطالبات خداوند از مومنان ویژه است و نشانه‌هایی از مومنان حقیقی را نمایش می‌دهد. استاد پناهیان در این سلسله جلسات بخشی از این دستورات که توصیه‌های ولایی به مؤمنان است را بررسی و تحلیل می‌کنند.

خداوند چه انتظاراتی از مومنان در قبال پیامبر اکرم و اهل بیت دارد؟ آیا این انتظارات به امر خاصی محدود می‌شود یا موارد مختلف را در بر می‌گیرد؟ این دستورات فقط جنبه اعتقادی دارد یا به رفتار و عملکرد مومنان هم ارتباط دارد؟ نگرش و رفتار کسی که به خداوند و اسلام باور دارد چه ارتباطی با پیامبر و اهل بیت دارد؟ و چگونه در ایمان و سعادت او اثر می‌گذارد؟ این پرسش‌های مهم و حیاتی محور گفتگوهای است که استاد پناهیان در این بحث به آنها می‌پردازد.

فهرست

جلسه ۱

ارزش تواضع به ولی خدا

- خطاب «یا ایها الذین آمنوا» و ارزش حاکمیت دینی
- امتحان پذیرش برتری اولیاء خدا
- رابطه درک ماهیت روضه و ظهور
- محبت و عاطفه فوق العاده امام حسین (ع)
- روضه حضرت مسلم (ع)

جلسه ۲

ادب نسبت به پیامبر اکرم (ص) ، اولین دستور به مومنین

- ویژه بودن خطاب «یا ایها الذین آمنوا»
- اولین دستور، ظاهراً سطحی ولی بسیار مهم
- نگویید «راعنا»
- تاکید اسلام بر ادب نسبت به اولیاء خدا
- ادب نسبت به امام حسین (ع)
- روضه ورود به کربلا

جلسه ۳

دستور قرآن به ایمان به پیامبر اکرم (ص)

- ایمان به پیامبر (ص)، مرحله‌ای بالاتر از ایمان به خدا
- ثمرات ایمان به پیامبر (ص)
- نکاتی درباره ایمان
- روضه حضرت رقیه (س)

جلسه ۴

حرمت و عظمت پیامبر (ص) و اهل بیت (ع)

- جریان حرمت شکنی از پیامبر اکرم (ص) در طول تاریخ
- لزوم احترام هر چه بیشتر نسبت به پیامبر (ص) و اهل بیت (ع)
- جایگاه رفیع پیامبر (ص) و اهل بیت علیه السلام در عالم
- مظلومیت ویژه امام حسین (ع)
- روضه حر (ع)

جلسه ۵

ایمان به پیامبر (ص) و حفظ کردن اعمال

- دستور حفظ اعمال از باطل شدن
- تلاش نفس برای ابطال اعمال
- ناتوانی از حفظ اعمال و جنایت‌های بزرگ
- اهمیت حفظ عمل بر انجام آن
- اولیاء خدا و نادیده گرفتن اعمال
- روضه عبدالله بن حسن (ع)

جلسه ۶

راه‌های حفظ عمل از باطل شدن

- ۱- استغفار زیاد
 - مقابله با غرور و عجب با عبادت و تضرع
 - علل گناه نکردن در برخی افراد
 - داستان ابن ملجم
- ۲- اطاعت کامل از امام زمان خود
- ۳- احترام و محبت به امام حسین (ع) و یادآوری مصائب کربلا
- روضه قاسم بن حسن (ع)

جلسه ۷

نکاتی در باب ایمان و ایمان به اهل بیت (ع)

- اقسام دستورهای ولایی قرآن
- پیچیدگی ایمان و جایگاه آن در قلب
- ایمان به محبت اهل بیت به ما، مرتبه‌ای از ایمان
- وجوب احترام به دوستان اهل بیت (ع)
- فهم و دانش می‌تواند راهزن ایمان شود
- ایمان به دشمن خدا، ثمره عدم ایمان به ولی خدا
- روزه علی اصغر (ع)

جلسه ۸

عظمت خداوند و رعایت ادب نسبت به او

- رابطه درک معارف عمیق با رشد جامعه
- لزوم توجه به عظمت خداوند
 - سختی درک عظمت خداوند
 - عظمت خداوند در آینه نماز و ادعیه
- ادب ارتباط با خداوند
 - دستور خدا به استفاده از وسیله
 - تواضع به ولی خدا، مقدمه تواضع به خداوند
 - ادب و رعایت سلسله مراتب
- روضه علی اکبر(ع)

جلسه ۹

قرآن و رعایت ادب نسبت به پیامبر اکرم (ص)

- اقسام دستورها بعد از «یا ایها الذین آمنوا»
 - اطاعت از خدا
 - ایمان به پیامبر اکرم (ص)
 - رعایت ادب و احترام پیامبر اکرم (ص)
- ادب امیرالمومنین نسبت به پیامبر اکرم (ص)
- مقابله بی ادبها با امور محترم
- قرآن و ادب به پیامبر اکرم (ص)
 - چند مورد از دستور به ادب نسبت به پیامبر اکرم (ص)
 - نابودی اعمال در اثر بی ادبی نسبت به پیامبر اکرم (ص)
 - ادب و تقوای قلب
- روضه حضرت ابوالفضل (ع)

جلسه ۱۰

تلازم محبت و نفرت برای ایمان

- وجوب محبت به پیامبر اکرم (ص) و اهل بیت (ع)
- مقصود از تسلیم بودن در برابر پیامبر اکرم (ص)
- برتری دادن خداوند به اهل بیت (ع)، ابزار سنجش ایمان‌ها
- لعن آزاردهندگان پیامبر (ص)، علامت محبت حقیقی به پیامبر اکرم (ص)
- روضه امام حسین (ع)

قدرت و ضعف یاران امام صادق(ع)

(تهران، شهرک شهید محلاتی، شهادت امام صادق(ع)، ۱ جلسه)

معرفی بحث

امام صادق(ع) در دوران امامت خویش در مقام نظر و ترویج علوم، نقش محوری و اساسی در تبیین و انتقال معارف به آیندگان داشته‌اند و در مقام عمل نیز در عرضه سیاسی و اجتماعی سخت‌گیری قابل تأملی نسبت به مدعیان محبت و ارادت به اهل بیت(ع)، نشان داده‌اند. دو گروه از مدعیان محبت به ساحت مقدس ائمه(ع) در جامعه زمان امام صادق(ع) بوده‌اند که یک گروه خیانت کرده و قدرتی که به نام اهل بیت به دست آورده بودند را به آنان واگذار نکردند و گروهی دیگر کسانی بودند که به دلیل ضعف‌هایی که داشته‌اند، نتوانسته‌اند هیچ کمکی در به قدرت رسیدن اهل بیت(ع) انجام دهند. مشخصات هر یک از دو گروه و برخی از مصادیق آنان و وظیفه ما در دوران کنونی از دیگر مباحثی است که در این جلسه مورد توجه قرار گرفته است.

فهرست

- محب واقعی، قدرت را به امامش واگذار می‌کند
- مروری بر دوران امامت امام صادق(ع) و فعالیت‌های ایشان

○ تربیت شاگرد

○ حفظ و انتقال معارف قلبی و معارف جدید توسط امام صادق(ع)

○ آموزش ثبت و ضبط احادیث

○ امام صادق(ع)؛ معلم اصلی دین و مذهب

○ آموزش یک دوره کامل معارف به صورت نظری و عملی

○ امام صادق(ع)؛ استادی تام در مقام نظر و بسیار سخت گیر در مقام

عمل

● **ارادت عمومی به اهل بیت(ع) در جامعه و سوء استفاده‌های دشمنان**

● **آشنایی با دو گروه مدعی محبت اهل بیت(ع)**

○ مدعیانی که بعد از کسب قدرت، خیانت کردند

○ گروهی که خدمتی برای افزایش قدرت امام نکردند

● **شناخت مدعیانی که بعد از کسب قدرت خیانت کردند**

○ اهمیت تاریخ و تاریخ اهل بیت(ع)

○ بنی‌العباس؛ مصداق بارز مدعیانی که بعد از کسب قدرت، خیانت

کردند

○ شهادت امام صادق(ع) به دست بنی‌العباس

○ پیچیدگی عملکرد بنی‌العباس در ابراز محبت و قتل عام فرزندان

پیامبر(ص)

○ تشکیل حکومتی هزار ساله در سایه ادعای محبت به اهل بیت(ع) و

خیانت‌های مکرر

● **شناخت مدعیانی که خدمتی برای واگذاری قدرت به امام نکردند**

○ ضعف مدیریتی کسانی که اهل بیت را دویت داشته‌اند

○ ابوذر و کمیل؛ مثال‌هایی تاریخی از ضعف مدیریت

○ مالک اشتر؛ مدیری توانمند

○ ائمه برای قیام به چه کسانی نیاز دارند؟

○ امتحان این دوران؛ واگذاری قدرت به نایب امام زمان (عج)

- علاقه ویژه امام صادق (ع) به امام زمان (عج)
- محب واقعی امام صادق (ع) چگونه است؟
- روزه امام حسین (ع)

موضوع: قدرت و ضعف یاران امام صادق (ع)

مهدویت و آخر الزمان

موضوع: قدرت و ضعف یاران امام صادق (ع)

اراده خداوند، از انقلاب تا ظهور

(شهر ری، امامزاده بی بی زبیده، ۱ جلسه)

معرفی بحث:

سطح ایمان انسان‌ها متفاوت است اما مطلوب‌ترین سطح ایمان کدام است؟ در دنیای امروز که مختصات ویژه‌ای دارد جدای از وجوه مادی، ویژگی‌های معنوی نیز دچار تغییر شده‌است. یکی از مهم‌ترین امتیازات عصر ما پیروزی و تداوم انقلاب اسلامی در ایران است. امروزه مومنان بسیاری هستند که در بالاترین سطح ایمان علاوه بر دستور خداوند، دست توانای او را هم می‌بینند. شاید همین امر سبب شده‌است تا خداوند اراده کند مجاهدت‌های اولیاء او از گذشته تا امروز در زمان ما به نتیجه برسد. پیروزی‌های پی در پی انقلاب و قرار گرفتن جهان کفر و استکبار در سراسیمه‌ی سقوط می‌تواند نشانه‌ای از این اراده خداوند باشد، اراده‌ای که «ظهور» سرانجام آن است.

فهرست

- اراده خداوند، از انقلاب تا ظهور
- سطح مطلوب ایمان به خدا
- شجاعت، اثر ایمان سیاسیون
- انقلاب اسلامی و تأییدات الهی
- اراده خداوند بر ثمر دادن انقلاب اسلامی
- لزوم رونق «ندبه»ها
- روضه

رازهای عاشورا؛ راه سلوک، رمز ظهور

(تهران، دانشگاه امام صادق (ع)، محرم ۹۱، ۱۱ جلسه)

معرفی بحث

درک اولویت‌های زمانه و لزوم تشخیص مفاهیم مهم و کلیدی که امروزه برای «جان ما» و «جامعه ما» و «جهان ما» نجات‌بخش خواهد بود، ضرورت دارد و باید مورد بحث و بررسی و دقت نظر قرار گیرد. امروز جامعه بشری نیازمند حسین (ع) است، «اولویت امروز ما درک دوباره و عمیق‌تر عاشورا است»، هنوز رازهای عاشورا به قدر کافی درک نشده است. امروز نوبت بازگشت بشریت به فطرت خویش فرارسیده است. «رابطه زمانه ما با فطرت» و «رابطه فطرت با موضوع ابا عبدالله (ع)» چیست؟ چرا امروزه نوبت بازگشت جهان بشریت به فطرت فرارسید است؟ همان‌طور که وقتی یک انسان به بن‌بست می‌رسد خود به خود به فطرت خویش باز می‌گردد، عالم بشریت نیز وقتی به بن‌بست می‌رسد و راه نجاتی پیدا نمی‌کند به فطرت خود باز می‌گردد. خلأ تئوریکی که امروز در عالم پدید آمده است یکی از جلوه‌های این بن‌بست است.

فطرت؛ مهمترین پایگاه دین است و مشکل انسان‌ها شکوفا نشدن فطرت است. مسیر رشد یعنی شکوفا کردن فطرت، دین و اوامر الهی، پاسخی به نیاز فطری ما هستند. فطرت فقط نقش آغاز کننده ندارد بلکه ما هر لحظه نیاز به مراجعه به فطرت داریم. همه نیاز به عاشقی و بازگشت به فطرت دارند: هم آنهایی که در بی‌دینی به بن‌بست رسیده‌اند، هم دینداران که در معنویت رشدی کرده‌اند، و هم جوانانی که می‌خواهند دینداری را آغاز کنند.

برای شکوفایی فطرت، کافی است یک گوشه از فطرت انسان شکوفا شود، چون همه خوبی‌ها یک گوهر دارند، مانند منبع آبی که اگر یک روزنه در آن

ایجاد شود، دسترسی به همه آب منبع ممکن خواهد شد. و شکوفایی اولیة فطرت با حسین(ع) است. چون حسین(ع) شکوفاترین بخش فطرت است. حسین(ع) ما را به تماشای خوبی‌ها می‌برد و اولین تجربه چشیدن لذت یک علاقه فطری را برای ما رقم می‌زند. محبت ما به اباعبدالله(ع) یک جاذبه فطری است و حسین(ع) جلوه عالی فطرت است. محبت اباعبدالله(ع) یک معیار و یک محک فطری است. امام حسین(ع) ملاک سعادت و شقاوت بشر است و مرز مرد و نامرد و حق و باطل را مشخص می‌کند.

مرحله بعد از شکوفایی ابتدایی فطرت، کشف حقیقت «عبودیت» در دل است. کسی که فطرتش شکوفا شود اول به دنبال ارباب و مولای خود می‌گردد. عبودیت فراتر از اطاعت پروردگار است. اگر عبد نباشیم، هر چه از خدا اطاعت کنیم، فایده ندارد و عبادت و اطاعت ما مانند عبادت و اطاعت ابلیس خواهد بود. دین به ما نمی‌گوید آدم خوبی باش، می‌گوید عبد خدا باش. عبودیت و بندگی پروردگار دو وجه مهم دارد: ۱- وابستگی و نیاز مطلق عبد به خدا ۲- انجام اوامر پروردگار

امام حسین(ع) با حماسه عاشورا در واقع می‌خواست دو کار بزرگ انجام دهد: ۱- عبودیت طاغوت را از بین ببرد تا انسان‌ها دیگر بنده طاغوت نباشند. ۲- بستر را برای عبودیت خدا فراهم کند.

کربلا اوج تجلی «بندگی خدا» و اوج تجلی «بندگی طاغوت» بود. امام حسین(ع) نهایت رذالت و شقاوت عبد طاغوت را نشان داد.

فهرست

جلسه ۱

چرا امروز نوبت بازگشت به اباعبدالله (ع) است؟

- **مجالس ذکر؛ مجالس احیای امر ولایت**
 - تشخیص اولویت‌های روز، کارکرد ممتاز مجالس ذکر
- **لزوم درک و تشخیص اولویت‌های زمانه**
 - نمونه‌هایی از تشخیص اولویت‌ها در جریان انقلاب
 - لزوم تشخیص اولویت‌های فردی
 - تشخیص اولویت‌ها، رمز مهم در حرکت انسان
- **چرا امروز باید به اباعبدالله (ع) بازگردیم؟**
 - راهبردی بودن موضوع اباعبدالله (ع) برای جهان امروز
 - عالم‌گیر شدن دریافت فطری از اباعبدالله (ع)
 - چرا امام زمان (ع) خود را به حسین (ع) معرفی می‌کند؟
- **اباعبدالله (ع)؛ مؤثرترین عنصر فرهنگی جامعه دینی**
 - هنوز رازهای عاشورا به قدر کافی درک نشده است
- **فطرت؛ مهمترین پایگاه دین**
- **فطری بودن محبت اباعبدالله (ع)**
 - حسین (ع)؛ زبان گویا و معجزه فطرت
 - اباعبدالله (ع)؛ راه برقراری ارتباط با اهل عالم
- **روضه حضرت مسلم (ع)**

جلسه ۲

رابطه زمانه ما با فطرت و رابطه فطرت با اباعبدالله (ع)

- اولویت امروز ما درک دوباره و عمیق تر عاشورا است
- چرا نوبت بازگشت به حسین (ع) است؟
 - ۱- رابطه زمانه ما با فطرت چیست؟
 - ۲- رابطه فطرت با اباعبدالله (ع) چیست؟
- بازگشت به فطرت بعد از سرخورگی و بن بست ها
 - بلا و گرفتاری برای بازگشت به فطرت است
 - با بلا مردانه مواجه شویم
 - امروز بشر به بن بست رسیده است
 - پدید آمدن خلأ تئوریک در عالم (دموکراسی آخرین تئوری)
- در انسان گرایش به خوبی ها قوی تر است یا بدی ها؟
- شکوفا نشدن فطرت مشکل اصلی ما
- حسین (ع)؛ شکوفاترین بخش فطرت
- روضه ورود به کربلا

جلسه ۳

رابطه زمانه ما با فطرت و رابطه فطرت با اباعبدالله (ع)

- تشویق ابلیس به کارهای خوب بدون اولویت
- لزوم تشخیص بین بد و بدتر
- ضرورت امروزین پرداختن به رازهای عاشورا
- نگاه به موضوع اباعبدالله (ع) از زاویه فطرت
- لزوم شکوفا کردن فطرت؛ هم در آغاز مسیر و هم در ادامه
 - مسیر رشد یعنی شکوفایی فطرت
 - فطرت فقط نقش آغازکننده ندارد
 - هر لحظه نیاز به مراجعه به فطرت داریم
 - عجب، نتیجه دینداری بدون فطرت
 - اوامر الهی، پاسخی به نیاز فطرت
- تلاش فرهنگی، برای مکشوف کردن فطرت
 - رابطه فیلم سازی با فطرت
 - تفاوت تربیت و هدایت
- شکوفا شدن گوشه‌ای از فطرت
 - همه خوبی‌ها یک گوهر دارند
- شکوفایی اولیه فطرت با حسین (ع)
- روضه حضرت رقیه‌س

جلسه ۴

آغاز دینداری و ادامه آن با عاشقی

- نیاز به عاشقی و بازگشت به فطرت
- لزوم شروع دینداری با عاشقی
- آفات دینداری بدون همراهی فطرت:
 - راه علاج عُجب و حسادت در دینداری
 - عاشقی راه جلوگیری از فساد دینداری
 - برخی دین را سرمایه خودپرستی می کنند
 - عاشقی، تنها اهرم در مقابل هواپرستی و خودپرستی
- عاشقی کردن، اصل حقیقت دین
 - دینداری، یعنی پاسخگویی به نیاز فطرت
 - شکوفایی فطرت در جوان
 - دین پاسخ دهنده عاشقی جوان
 - دین را درست معرفی نکرده ایم
- تفاوت بین علاقه‌های فطری و غیر فطری
 - علاقه‌های فطری:
 - بسیار شدید هستند
 - کشفی هستند (باید آنها را کشف کرد)
 - پایدار هستند

▪ به انسان استقلال می دهند

○ علاقه های غیر فطری:

▪ ضعیف هستند

▪ کسبی هستند (به انسان تحمیل می شوند)

▪ غیر پایدار و تنوع بردارند

▪ انسان را به لحاظ روحی وابسته می کنند

● دو راه برای شکوفا شدن علاقه های فطری

● معیت با خوبان، فرصتی است برای تماشا کردن

● حسین (ع) ما را به تماشای خوبی ها می برد

● روضه اصحاب (ع)

جلسه ۵

تعریف فطرت و راه شکوفا کردن آن

- لزوم توجه و درک موضوعات کلان عالم
- چرا موضوع ولایت این قدر مهم است؟
 - چنبره صهیونیست‌ها بر مدیریت کلان عالم
 - پروتکل‌های دانشوران صهیون برای اداره جهان
- بیماری کلان‌نگر نبودن
 - رابطه کلان‌نگر نبودن و ضدانقلاب شدن
- خلأ تئوریک قبل از ظهور
 - به بن‌بست رسیدن غرب
- باید با امام حسین (ع) به امام زمان (ع) برسیم
 - امام حسین (ع) معلم ما برای آماده‌سازی جهت ظهور
 - رازهای عاشورا، روشن کننده مراحل ظهور
- تعریف فطرت
 - حسین (ع) مثال اعلای فطرت
 - حکمت جلوه‌ای از جلوات شکوفایی فطرت
 - حسین (ع) شکفته‌ترین بخش فطرت
- «تماشا» اولین راه شکوفایی فطرت
 - اهمیت مطالعه زندگی خوبان
 - تلاوت آیات نوعی تماشا است

- حسین (ع) زیباترین تلاوت قرآن ناطق
- روضه یعنی تلاوت آیات شرحه شرحه عترت
- حسین (ع) ما را به تماشا دعوت کرده است

● روضه عبدالله بن حسن ع

جلسه ۶

ارزش نگاه فطری داشتن به دین

- شیوه همیشگی کافران در برخورد با مؤمنین
- گرفتن ابزار تمسخر از دشمن
- تفاوت دفاع فطری و دفاعی غیر فطری از دین
 - دو شیوه منفعلانه برای دفاع از دین
 - شیوه فعالانه برای دفاع از دین،
- اداره افکار عمومی جهان با ابزار تمسخر
 - استفاده از عنصر تمسخر بر علیه معنویت ناب
- جلوه های مختلف تمسخر
 - ترس از تمسخر عامل بدحجابی
- راه برچیدن تمسخر در جهان
- حسین(ع) جلوه عالی فطرت
- ارزش و برتری بیداری فطری
 - ویژگی های بیداری فطری:
 - ۱- سرعت و سهولت پذیرش
 - ۲- عاشقانه شروع کردن دینداری
 - ۳- عاقلانه ادامه دادن دینداری
 - ۴- لذت بخش بودن
 - ۵- رشد همه جانبه

▪ ۶- به اوج دینداری و معنویت رسیدن

▪ ۷- پایداری داشتن در دین

▪ ۸- از بین رفتن آفاتی مانند عُجب و ریا

▪ ۹- از بین بردن نفاق

▪ ۱۰- همگانی بودن و فراگیر شدن

• زبان فطرت، قوی‌ترین زبان بین‌المللی

• چگونگی شکوفایی فطرت

• روضه حضرت قاسم (ع)

جلسه ۷

معیار بودن محبتِ اباعبدالله (ع)

- فطری بودن محبتِ به اباعبدالله (ع)
- مخالفت با محبت و ذکر اباعبدالله (ع)
- تأثیر فراگیر اباعبدالله الحسین (ع)
- معیار و محک بودن اباعبدالله (ع)
- بندگی طاغوت ریشهٔ ظلم و ستم
- پیامدهای بندگی طاغوت
- اهمیت کینهٔ مقدس نسبت به ظالمان
- روضه علی اصغر (ع)

جلسه ۸

مفهوم «عبودیت» پس از شکوفایی اولیة فطرت

- فطرت مبنای دین
- نمونه‌ای از کشش‌های فطری
- لزوم تقویت محبت به اباعبدالله (ع)
- کشف حقیقت «عبودیت» در دل
- عبودیت فراتر از اطاعت پروردگار
- کربلا اوج تجلی «بندگی خدا»
- کربلا اوج تجلی «بندگی طاغوت»
- روضه علی اکبر (ع)

جلسه ۹

بندگی خدا و بندگی غیر خدا

- «عبودیت»، اولین گوهر فطری
- علت دعوت انبیاء به عبودیت در آغاز دعوت
- ضرورت نهی از بندگی غیر خدا
- معنای بندگی و پرستش کردن
- ایجاد تحول در عالم با آماده بودن فطرت‌ها
- تشویق و تخویف در تبلیغ دین
- به بندگی کشاندن طاغوت
- دو وجه مهم در عبد
- چرا شیرینی عبد بودن، در مناسک حج
- روضه حضرت عباس (ع)

جلسه ۱۰

زیبایی‌های زندگی در بستر «عبودیت»

- راه رسیدن به مکارم اخلاق
- لزوم توجه به جبر و محدودیت‌های زندگی
- توجه به محدوده اختیار خود
- بر طرف کردن هیجاناتِ کاذبِ زندگی
- هیجان و لذت زندگیِ یک عبد
- دو هدفِ بزرگِ امام حسین (ع):
 - ۱- حذف عبودیت طاغوت
 - ۲- فراهم کردن بستر برای عبودیت خدا
- امام حسین (ع) نهایتِ رذالتِ عبد طاغوت را نشان داد
- روضه شب عاشورا

جلسه ۱۱

اهمیت اطاعت از اوامر الهی

- برنامه دست‌یابی به خواسته‌های عمیق دل
 - معنای خوب بودن
- احساس عبودیت
 - لزوم کشف احساس عبودیت
- دو مرحله در درک فطری عبودیت
 - ۱. انسان می‌پسندد که عبد خداست
 - ۲. دوست دارد «عبدتر» باشد
- عبادتی مثل نماز، شرط قبولی سایر اعمال؟
- اهمیت رضایت از عبد بودن
- اهمیت اطاعت از اوامر الهی
- نحوه امتحان خدا از آدم‌های خوب
- تفاوت عبد بودن با خوب بودن
- ویژگی‌های عبد خدا
 - انعطاف‌پذیری و انتقادپذیری
- «ولایت» واسطه امتحان خدا در عبودیت
- روضه عصر عاشورا

موضوع: رازهای عاشورا؛ راه سلوک، رمز ظهور

خانواده و تربیت

دخترداری

(تهران، هیئت رزمندگان اسلام، ۲ جلسه)

معرفی بحث

اسلام به زن و دختر توجه ویژه‌ای دارد و امتیازات زیادی برای آنها قائل است. برای اینکه دختران به خوبی تربیت شوند، پدر نقش ویژه‌ای دارد و کسی که می‌تواند نقش و اثر پدر را عملی کند مادر خانواده است. مادران چه رفتاری باید در قبال پدر داشته باشند تا دختران از بیشترین رشد برخوردار شده و کمترین آسیب را متحمل شوند؟

حضرت معصومه شخصیتی ممتاز است لذا می‌تواند برای همه دختران ممتاز و نخبه الگو قرار بگیرد. نخبه بودن دو ویژگی ممتاز می‌طلبد که با توجه به شخصیت حضرت معصومه می‌توان آن را به دست آورد: استقلال و کف نفس

فهرست

جلسه ۱

احترام اسلام به زن و دختران

- جایگاه دختران و برکات محبت به آنها از نگاه روایات
- اهمیت محبت پدر به دختر و شرایط تأثیر آن
 - ۱. زمینه‌سازی محبت پدر به دختر توسط مادر
 - ۲. حفظ اقتدار پدر به وسیله مادر
- محبت خاص معصومین به دختران و خواهران خود

جلسه ۲

حضرت معصومه، الگوی یک دختر نخبه

- برخی ویژگی‌های نخبگی

- استقلال شخصیت
- کف نفس یا خودمدیریتی

رسالت معلم

(دانشگاه تربیت معلم – جمع دیران، ۱ جلسه)

معرفی بحث

معلم و اساساً دستگاه آموزش و پرورش توانایی و امکاناتی دارد که هیچ یک از نهادهای جامعه از آن برخوردار نیستند. معلم پس از والدین نزدیک‌ترین و اثرگذارترین فرد بر روی دانش‌آموز و به عبارتی سازندگان آینده جامعه می‌باشد. تمام افرادی که قرار است در آینده نه چندان دور اداره جامعه را به دست گیرند به وسیله معلمین آموزش و پرورش می‌یابند. به عبارتی در واقع معلمین هدایت‌کنندگان و رهبران اصلی جامعه هستند. علاوه بر این باید معلمین در تصمیم‌سازی و ارائه سیاست‌ها و برنامه‌های جاری هم دارای نقش باشند. اگر معلمین چنین نقش مهمی دارند برای ایفای صحیح نقش خود به چه ملزوماتی باید توجه داشته، آن‌ها را فراهم سازند؟ «ولایتمداری» یکی از مفاهیم کلیدی زندگی سالم دینی است. معلمین در انتقال این مفهوم چه نقش و وظیفه‌ای دارند؟

استاد پناهیان در این سخنرانی ضمن تبیین جایگاه معلمین به این دو سوال نیز پرداخته است.

فهرست

- رسالت معلمان
- امتیازات معلم برای تزکیه دانش‌آموزان
- ظرفیت سیاسی و توان بالای اصلاحی معلمان
- شناخت انسان، لازمه تربیت
- آموزش ولایتمداری توسط والدین و معلم

• توفیق آموزش و پرورش در تربیت مذهبی

موضوع: رسالت معلم

تربیت ولایی

(تهران، هیئت شهدای گمنام، جلسات هفتگی، ۷ جلسه)

معرفی بحث

امروزه برای تربیت و شیوه‌های آن، نسخه‌های متفاوتی در تفکرات و مسلک‌های مختلف پیچیده می‌شود. حتی در فضای تربیت اسلامی هم می‌توان روش‌های مختلفی را سراغ گرفت؛ مانند: تربیت مبتنی بر عقل، تربیت مبتنی بر فضایل و اخلاق، تربیت مبتنی بر معارف توحیدی، تربیت ناشی از عقلانیت اجتماعی، انواع تربیت‌های قرآنی (تربیت با معاد، تربیت با جهاد و ...). در میان این راه‌های گوناگون تربیتی، عقل اقتضا می‌کند راهی انتخاب شود که اثری عمیق‌تر و ماندگارتر بر روح و جان انسان بگذارد و علاوه بر داشتن جذابیت، عمومیت داشته و همگان بتوانند از آن بهره‌مند شوند. در میان تمام حرفه‌های زیبایی که برای تربیت انسان‌ها گفته شده؛ فقط تربیت ولایی است که این ویژگی‌ها را دارد. تربیتی که در آن هستی‌شناسی و باید‌ها و نبایدها از اهل بیت (ع) گرفته می‌شود. اما آشنایی با کلاس آموزش تربیت ولایی یعنی هیأت، تعریف دقیق تربیت ولایی، آشنایی با ویژگی‌ها و مختصات تربیت ولایی، عناصر و ارکان آن و بررسی راهکارهای عملی برای کسب تربیت ولایی و ...، مجموعه بحث‌های جذابی را تشکیل می‌دهد که توسط استاد پناهیان در سلسله جلسات هیأت شهدای گمنام انجام شده است.

در میان عناصر مهم در تربیت ولایی؛ قربانی دادن، مورد توجه ویژه بوده و در مقایسه با سایر تربیت‌ها، فقط به تربیت ولایی اختصاص دارد. قربانی دادن فضیلتی است که افراد از داشتن آن بیم دارند و به راحتی آن را از خدا نمی‌خواهد. از آنجا که قربانی دادن در راه خدا، یکی از عوامل بسیار مؤثر برای

کسب تربیت ولایی است؛ استاد پناهیان در ادامه این جلسات، به موضوع «قربانی» پرداخته اند، ولی به دلیل مستقل بودن مباحث قربانی، آن جلسات خارج از مجموعه جلسات تربیت ولایی ارائه گردیده است. بحث از قربانی، نوعی تکمله بر مبحث تربیت ولایی است که علاقمندان می‌توانند شنونده آن مباحث در لوح فشرده حاضر باشند.

فهرست

جلسه ۱

آشنایی با تربیت ولایی

• مروری بر تاریخ تربیت ولایی

• انواع تربیت

○ تربیت‌های اسلامی

▪ تربیت مبتنی بر عقل

▪ تربیت مبتنی بر فضایل و اخلاق

▪ تربیت مبتنی بر معارف توحیدی

▪ تربیت ناشی از عقلانیت اجتماعی

▪ انواع تربیت‌های قرآنی (تربیت با معاد، تربیت با جهاد و ...)

▪ تربیت ولایی

○ تربیت‌های غیر اسلامی

• ویژگی‌های تربیت ولایی، به عنوان برترین روش تربیت

○ جامع‌ترین آثار تربیتی را دارد

○ با ثبات‌ترین آثار تربیتی را دارد

○ با شور و نشاط و عشق بیشتری همراه است

○ علیه حرف‌های ناقص، ولی به ظاهر خوب است

○ کارکرد بیشتری دارد

○ عمومیت دارد

- قدرت تربیتی بیشتری دارد
- تمام ابعاد روح را شامل می‌شود
- ارتباطی حقیقی را با ولی خدا برقرار می‌کند

جلسه ۲

تعریف و مشخصات تربیت ولایی

- رشد معنویت‌های کاذب در عصر توجه به معنویت
- چگونه از معنویت‌های غیر اصیل در امان بمانیم؟
- تأکید حضرت امام بر اسلام ناب
- تربیت ولایی؛ تربیتی مبتنی بر اسلام ناب
- تأثیر در اقلیت بودن و غربت بر افزایش دینداری
- مذهبی‌ها در اقلیت هستند!!
 - بی‌حال دینداری کردن
 - احساس قدرت و غرور بی‌جا
- راه‌حل‌هایی برای این آسیب‌ها
 - مانند کسانی که در اقلیت‌اند، فکر کنیم
 - کل جهان را در نظر بگیریم؛ نه فقط محیط محدود خود را
 - جمعیت مشتاق به تربیت ولایی در ایران چند نفر هستند؟
- مراحل تعریف و مشخصات تربیت ولایی
 - در تربیت ولایی، خداشناسی و هستی‌شناسی از اهل بیت (ع) گرفته می‌شود
 - در تربیت ولایی، باید‌ها و نباید‌ها از اهل بیت (ع) اخذ می‌شود
 - تربیت ولایی، هدف را به صورت دقیق تعیین می‌کند
 - تربیت ولایی، انگیزه می‌دهد

○ در تربیت ولایی، رابطه‌ای حقیقی و همراهی با اولیاء خدا ایجاد
می‌گردد

موضوع: تربیت ولایی

جلسه ۳

عناصر اصلی تربیت و بررسی عنصر آزادی در تربیت ولایی

● معنای لغوی تربیت

● عناصر اصلی تربیت

○ استمرار

○ جبری نبودن و استقلال انسان

○ در راستای زندگی روزمره و معمول نبودن تربیت

● تفاوت عناصر تربیت ولایی با عناصر تربیت غربی

○ بهره‌برداری غرب از قانون و نیازهای جنسی برای اجبار انسان به انجام

کار

○ سیستم‌های آموزشی نمره‌محور و تخریب شخصیت انسان

○ در روش تربیتی غرب، افراد مجبور به تبعیت و عمل می‌شوند

○ اگر آیین‌نامه‌ها و ضوابط افراد را مجبور به عمل کنند، اثر تربیتی از بین

می‌رود

● عمل طبق اجبارهای زندگی و جبرهای فیزیولوژیک، ارزش تربیتی

ندارد

○ مثال: آثار سوء زیاد کردن تعهدات مرد نسبت به زن در افزایش طلاق

● آزادی در تربیت ولایی

● در تربیت ولایی، هیچ نوع جبری راه ندارد

● برای تربیت ولایی؛ برنامه، اختیار، استمرار و اصرار لازم است

• تعریف کار غیر اجباری و مفید برای تربیت ولایی

- کاری که مزدی بابت آن نمی‌گیری
- کاری که برای انجامش تحسین نمی‌شوی
- کاری که اگر ترک کنی، تحقیر نمی‌شوی
- هیأت و هیأت‌داری از مهمترین مصادیق کار غیر اجباری
- نیاز شدید شهرهای بزرگ به هیأت‌های بزرگ
- ظرافت‌های ضروری برای هیأتی شدن
- اهل بیت تشویق و تنبیه فوری ندارند

جلسه ۴

ضرورت تربیت ولایی با توجه به پیچیدگی‌ها و دشواری‌های تربیت

• تأثیر پیچیدگی‌های روح انسان بر پیچیده شدن تربیت

- نمونه‌ای از پیچیدگی روح انسان: من عرف نفسه فقد عرف ربه
- نیت‌های پنهان و پیچیده درونی

• پیچیدگی‌های شکل‌گیری اراده

- اراده ناشی از چیست؟
- تأثیر علاقه‌ها و محبت‌ها بر شکل‌گیری اراده
- تأثیر ترس‌ها بر شکل‌گیری اراده
- عوامل ایجاد علاقه‌ها و ترس‌ها را نمی‌توان به سادگی پیدا کرد و یا شکل داد
- بررسی اخلاص و نماز؛ به عنوان دو مورد دیگر از پیچیدگی‌های روح انسان
- ضرورت اعتراف به شکست در راه معرفت و تربیت
- اهمیت تواضع در مقابل دستورات تربیتی دین
- کسی که به شکست خود اعتراف می‌کند، آماده تعبد و تربیت می‌شود
- با وجود این دشواری‌ها چه کسی می‌تواند برنامه تربیتی برای انسان داشته باشد؟

- چون نمی‌توانیم خود را تربیت کنیم، بایستی تسلیم راه تربیتی اهل بیت (ع) شویم
- کسی می‌تواند برنامه تربیتی بدهد که انسان را شناخته باشد
- ایجاد تغییر در ماهیت انسان با ایجاد محبت اهل بیت (ع)
- اگر کسی اهل بیت را دوست داشته باشد، از اهل بیت (ع) است
- تأثیر محبت بر ایجاد تغییرات ماهوی
- نقش ویژه محبت در علم و عمل
- کسی که به خوبی محبت دارد، باید به خوبان هم محبت داشته باشد
- روضه اصحاب (جناب حر) و حضرت علی اصغر (ع)

جلسه ۵

بررسی عناصر «تدریجی بودن» و «نور» در تربیت ولایی

• اهمیت و ویژگی‌های تدریجی بودن تربیت در تربیت ولایی

- خطر مذهبی‌هایی که به تدریج تربیت نشده‌اند، از غیرمذهبی‌ها بیشتر است
- تربیت ولایی، قطره‌ای و به مرور زمان است، نه دفعی
- تربیت تدریجی در سیره پیامبر اکرم (ص) و امیرالمؤمنین (ع)
- تربیت تدریجی در روش قرآن
- تربیت شدن تدریجی در روش تربیتی و سیره حضرت امام (ره)
- تدریجی بودن کسب معرفت الهی در دنیا و آخرت

• اهمیت و ویژگی‌های «نور» در تربیت ولایی

- نیاز به نور برای تربیت ولایی
- منبع نور، در تربیت ولایی
- تفاوت نور با دوست داشتن
- نور در تربیت‌های غیر ولایی
- اهمیت نور در بیان روایات
- با نور، راه‌های دیگری برای کسب معرفت باز می‌شود
- رابطه نور و محبت امام حسین (ع)
- ویژگی منحصر به فرد معیت با امام حسین (ع) برای کسب نور

جلسه ۶

تأثیر تربیت ولایی در از بین بردن حسادت

- تربیت تدریجی و کند است
- از بین بردن صفات بد که ریشه در وجود انسان دارند، نیاز به زمان دارد
 - ضرورت ریشه کردن صفات بد
 - استغفار از صفت بد، کفایت نمی کند
 - صفات خوب را باید تثبیت کرد
- انسان سر خود را نمی شناسد
 - تأثیر پنهان و پیچیده بودن روح بر اصلاح صفات بد
 - بی خبری از مقدار و عمق صفات خوب و بد
 - ضرورت محاسبه همه روزه نفس به دلیل پیچیدگی های نفس
 - در فتنه های آخرالزمان فرصتی برای اصلاح نیست
 - آسیب های عدم شناخت سر خود و منحرف شدن
 - روز قیامت، سر افراد مشخص می شود
 - اگر کسی خودش را بشناسد، بیشتر مشکل حل شده است
- چرا تربیت ولایی مهم است؟
- یک بررسی موردی؛ تربیت ولایی چگونه حسادت را از بین می برد
 - حسادت؛ یک بیماری مهم و کلیدی در وجود انسان
 - حسادت؛ علت اصلی مخالفت با انبیا

○ حسادت؛ یک بیماری پنهان

● انواع حسادت

- حسادت به فرد کوچک‌تر و کمتر، حسادت به افراد هم‌تراز، حسادت به آدم بزرگ‌تر
- حسادت به ولی خدا؛ بدترین نوع حسادت
- حسادت ابلیس به حضرت آدم

● نقش تربیت ولایی در از بین بردن حسادت

- محبت به اهل بیت(ع)، ریشه پست‌ترین رذیله را می‌سوزاند
- تأثیر زیارت جامعه کبیره بر از بین رفتن حسادت
- محبت به اهل بیت(ع)؛ علامت دور بودن از حسادت

جلسه ۷

ویژگی‌های دانش مورد نیاز در تربیت ولایی

- اهمیت برنامه تربیتی در جریان تربیت
- آگاهی‌های مورد نیاز در مسیر تربیت ولایی
- ارائه دانش و هدف توسط اهل بیت (ع) در تربیت ولایی
- دانش مورد استفاده در سایر تربیت‌ها مورد تایید اهل بیت (ع) نیست
- ضرورت تعصب نسبت به علوم و معارف اهل بیت (ع)
- در مسیر تربیت ولایی، هر حرفی پذیرفته نیست
- بسیاری از سخنان با درصدی از حق آمیخته‌اند
- پذیرش علوم اهل بیت (ع) به معنای تعطیل کردن فکر و اندیشه نیست
- ضرورت توجه به علم نافع
- روش خوب سؤال کردن برای کسب علم نافع
- در سؤال نباید اعتراضی نهفته باشد

اصول تبلیغ عملی

(دانشگاه فردوسی مشهد، اردوی آموزشی نخبگان، تابستان ۹۰، ۱۱
جلسه)

معرفی بحث

هر انسان مؤمن و متعهدی جدای از داشتن مسؤولیت برای تبلیغ حقایق و معارف دینی یک حس غریزی و ذاتی برای این کار دارد. ما باید در درجه اول با عمل و رفتار خود یک مبلغ مؤثر باشیم. تبلیغ عملی همان طور که تأثیر شگرف و عمیقی می‌گذارد دشوار نیز می‌باشد و مبتنی بر اصولی است که بدون رعایت آنها تبلیغ عملی ممکن نیست.

تبلیغ عمل می‌تواند کاری کند که یک مخالف لجوج را نرم کرده باب گفتگو را با او باز کند بنابر این تبلیغ یک فرایند است که مرحله به مرحله باید پیش برود. برای این که بتوانیم یک مبلغ خوب و اثرگذار باشیم اولاً باید از انگیزه درست و کافی برخوردار باشیم، ثانیاً خودمان واجد شرایط و ویژگی‌های روحی، فکری و رفتاری باشیم و نهایتاً مهارت‌هایی در گفتگو باید کسب کنیم تا بتوانیم به خوبی راه خود را به دل و ذهن دیگران باز کرده مطالب و حقایق را به آنها منتقل کنیم.

استاد پناهیان در این سلسله جلسات به خوبی نکات مورد نیاز برای تبدیل شدن به یک مبلغ خوب را تشریح می‌کنند و مهم‌ترین ویژگی‌های یک مبلغ مؤثر را به خوبی توضیح می‌دهند.

فهرست

جلسه ۱

بهترین راه کسب انگیزه و انتخاب هدف

- نگاه به آینده یا نگاه به گذشته؟
 - آسیب‌های هدف قرار دادن «موفقیت در آینده»
 - توصیه دین: کسب انگیزه با نگاه به گذشته (نعمت‌ها)
- شاخص مطلوب
 - پیچیده و آسیب‌زا بودن شاخص‌ها
 - مهم‌ترین شاخص: فعالیت و عبادت شاکرانه
- خداوند، تنها مؤثر حقیقی

جلسه ۲

اصل اول تبلیغ عملی (حداکثری بودن مَبْلَغ)

- بهشت و بهشت برتر
- کارایی سینما برای تبلیغ عملی دین
- حداکثری بودن؛ اصل اول تبلیغ عملی
 - تبلیغ کننده باید حداکثری باشد
 - ضرورت حداکثری بودن
 - دین یعنی اوج و حداکثری شدن
- سرانجام شوم ترک حداکثرگرایی در معنویت

جلسه ۳

اصل دوم تبلیغ عملی (لذت بردن مبلغ از دین)

• لذت از دین

- دین بدون لذت، سرایت نمی کند
- لذت از حسین، جذب کننده بدها
- لذت نبردن نمازگزاران، مانع جذب بی نمازها

• لذت زائر و نشاط او در زیارت

- شادابی و نشاط در زیارت امین الله
- ادب تقاضا از خدا
- دیدن زیباییها

جلسه ۴

لذت از دین (قسمت دوم)

• مبلغ باید از دین لذت ببرد

- دلیل قرآنی
- زیبایی طرح‌های خداوند
- نفرت از کفر و بدی‌ها، روی دیگر سکه
- محبت و زیبایی
- تبلیغ عملی زلیخا: نشان دادن زیبایی یوسف (ع)
- لذت از دین و فراموشی غم‌ها

• ترفند شیطان

- دنیا را زینت می‌دهم
- تزئین آزادی در غرب، تزئین بندگی در ادبیات ما

• محبوبیت خالق و مولا

• دل پشوانه کار عقل و علم

جلسه ۵

اصل سوم تبلیغ عملی (استقلال روحی مُبلغ)

- معنای استقلال و استقلال روحی
- استقلال، تفاوت اساسی و ماهوی خوبها
- امام خمینی، نمونه یک انسان مستقل
- راه استقلال: وابستگی به خدا
- راه وابستگی به خدا: ابهام در قبولی عمل و جایگاه انسان نزد خدا
- آسیب‌های استقلال
- یأس و غرور؛ مهم‌ترین ابزارهای شیطان

جلسه ۶

استقلال روحی (قسمت دوم)

• اهمیت استقلال روحی

- استقلال روحی، شرط بهره‌مندی از آثار دستورهای دینی
- استقلال از غیر خدا، شرط بندگی خدا
- استقلال از نگاه و توجه مردم

• راه کسب استقلال

- ۱. استغفار
- ۲. «به خاطر دیگران» گناه نکردن
- ۳. «به خاطر دیگران» کار خوب نکردن
- ۴. تفکر، تلقین، محاسبه نفس

جلسه ۷

استقلال روحی (قسمت سوم)

- استقلال از دیگران، با تقویت رابطه با خدا
- تنظیم رابطه با خدا، راه تنظیم رابطه با دیگران
- شوق مادرانه خداوند به بندگان
- انسان، معشوق خدا
- محبوب خدا، از کسی متأثر نمی‌شود
- تأثیر تقویت رابطه با خدا با کم شدن تأثر از دیگران
- مقایسه با دیگران، اثرپذیری از آنان
- تنهایی خود را با ازدواج از دست ندهیم

جلسه ۸

استقلال فکری

- مروری بر بحث‌های گذشته
- استقلال فکری یعنی قدرت تشخیص
- راه‌های کسب استقلال فکری
 - ۱. تقوی
 - ۲. محاسبه نفس و خودشناسی
 - ۳. تقویت تفکر منطقی
 - ۴. ترک خودخواهی و عدم توجیه اشتباهات
- آزمون استقلال فکری با استقلال از افراد

جلسه ۹

اصول تعامل تبلیغی با دیگران

- اهمیت خوشرویی و خوشرفتاری
- چند رفتار ظاهری برای تبلیغ
 - ۱. دلجویی
 - ۲. نرمخویی
 - ۳. درست صحبت کردن
- ریشه‌های خوش رفتاری با دیگران
 - دو ویژگی کلیدی: خود را نبین، دیگران را بین
 - ترجیح سعادت مردم بر موفقیت خود
- راه تقویت ویژگی‌های کلیدی مذکور
 - ۱. خدایینی
 - ۲. اهل بیت و روضه

جلسه ۱۰

ویژگی‌های رفتار تأثیر گذار

- نکات لازم برای تأثیر گذاری با رفتار
 - ۱. به دیگران حق دادن
 - ۲. با حیا بودن
 - ۳. توقع نداشتن
 - ۴. سعه صدر و تحمل داشتن
 - ۵. متواضع بودن
- نوع دوستی را تمرین کنیم
- ضرورت ویژه تواضع برای مذهبی‌ها

جلسه ۱۱

نکات لازم برای گفتگو و تبلیغ زبانی

- اهمیت تبلیغ فردی یا چهره به چهره
- شرایط و نکات گفتگوی مؤثر (۱۳ مورد)
 - ۱. از در موافق آغاز به گفتگو کردن
 - ۲. مخالفت را کم کم آغاز کردن
 - ۳. اکتفا به حداقل پذیرش توسط مخالف
 - ۴. سوار کردن بحث خودمان روی حرف‌های او
 - ۵. اشکالات خود را پذیرفتن
 - ۶. بیان روش مطالعه و اسناد خود
 - ۷. بیان فرایند رسیدن به مطلب و عقیده خود
 - ۸. بررسی و مناقشه در روش تحقیق مخالف
 - ۹. نمونه آوردن
 - ۱۰. پرهیز از مخالفت قاطع
 - ۱۱. جا انداختن معقول بودن سخن خود
 - ۱۲. بیان عقاید خود به صورت احتمالی
 - ۱۳. رفع تقصیر از مخالف
- عدم اطلاق نکات مذکور
- گفتگو با فردی که لجباز است

• مظلومیت انقلاب ما و عدم استفاده صحیح ما از آن

موضوع: اصول تبلیغ عملی

هنر و زیبایی

آیا سینما می‌تواند دینی باشد؟

(تهران، اردوگاه شهید باهنر، انجمن سینمای جوان، ۱ جلسه)

معرفی بحث

در بررسی رابطه سینما و دین سؤالات مشخصی را بارها شنیده‌ایم؛ مانند اینکه آیا سینما ظرفیتی برای دینی شدن دارد؟ نسبت دین و سینما چیست؟ و ... در پاسخ به چنین سؤالاتی چند نگاه و تحلیل معروف مطرح است؛ مانند اینکه چون هنر سینما در مغرب زمین متولد شده و رشد کرده و تعلق به فرهنگ و هنر تصویری دارد، سنخیتی با فرهنگ ما که دارای هنر تجریدی است پیدا نمی‌کند. عده‌ای نیز معتقدند که سینما برای دیده شدن است و باز هم تناسبی با دینی که به غیب و ماوراء اعتقاد دارد؛ پیدا نخواهد کرد. تحلیلی دیگری نیز معتقد است اگر سینما در اختیار دین قرار بگیرد، هر دو خراب می‌شوند. چرا که ممکن است معارف عمیق به دست هنرمندان ضعیف، تضعیف شود و یا ساخت سینما و هنر، دستوری و آمرانه گردد. اما به نظر استاد پناهیان تمام این تحلیل‌ها و تبیین‌ها اشتباه و باطل است. سینما و دین نه تنها با هم مشکلی ندارند، بلکه با یکدیگر تناسب هم دارند. دلایل این تناسب و نتایج و آثار مثبت دین و سینما، موضوع اصلی این جلسه را شکل داده که به تفصیل بدان پرداخته شده است.

فهرست

- آیا سینما می‌تواند دینی باشد؟
- مروری بر تحلیل‌های مختلف در مورد نسبت دین و سینما
 - غربی بودن سینما و اقتضائاتی که همراه خود دارد
 - عدم تناسب دین و سینما به دلیل مبانی متفاوت

- اهتمام هنر غربی به تصویرگری و توجه مسلمانان به هنر تجریدی
- تفاوت اهداف در سینما و دین
- سینما؛ به دنبال دیده‌شدن و دین؛ اعتقاد به غیب
- خراب شدن دین و سینما در نتیجه ارتباط با یکدیگر
- اسلام رابطه‌ای با سرگرمی ندارد

● باطل بودن تمام این نظرات

● تناسب دین و سینما

● تصویرگری، وجه مشترک دین و سینما

- نیاز سینما به شخصیت، حادثه و واکنش افراد در حوادث
- سینما؛ محل دیدن کنش‌ها و واکنش‌ها
- ضرورت تصویرگری در دین: کونوا دعاه الناس بغیر السنتکم
- مردم را باید با دیدن کنش‌ها و واکنش‌ها به دین دعوت کرد

● غیب، پنهان است؛ هم در دین و هم در سینما

- پیغمبر، خدا و برزخ را نمایش ندادند
- شعاری شدن فیلم، هر موضوعی را خراب می‌کند
- هیچ ضرورتی برای نشان دادن غیب وجود ندارد
- ایمان به غیب و نشان دادن غیب؛ دو مسأله متفاوت
- ایمانی که در اثر دیدن غیب حاصل شود، ارزشی ندارد

● نیاز سینما به دین

- سینما، محتاج انسان‌شناسی (برای پردازش شخصیت‌ها و کنش و

واکنش)

- دین، بهترین منبع برای شناخت انسان
- دین، قواعد عالم را نشان می دهد
- مثال: نزول بلا و سختی تحت قواعدی است
- همراه بودن راحتی و سختی
- فریب کاری در بدون مشکل نشان دادن مردم غرب در فیلم های

سینمایی

- غفلت سینما از رنج های واقعی مردم

● جهات دیگر در تناسب دین و سینما

- پرسش و پاسخ در مورد نسبت دین و سینما

موضوع: آیا سینما می تواند دینی باشد؟

هنر و حماسه (۸): صلابت معنای اصلی حماسه

(دانشگاه هنر، هیئت محبین اهل بیت (ع)، دهه دوم محرم ۹۱، ۱۰
جلسه)

معرفی بحث

معنویت حقیقی و سعادت مانند امور مادی دارای علائم و شاخص‌هایی است که انسان می‌تواند وضعیت خود یا جامعه را با آنها بسنجد و بررسی کند کدام خوبی‌ها را دارد و آیا آن چه دارد حقیقتاً خوب است یا امری است ظاهری و تقلبی.

بی‌شک در این میان برخی شاخص‌ها دارای اهمیت بیشتری است. یکی از این شاخص‌ها بسیار مهم روحیه حماسی است که می‌توان آن را به صلابت ترجمه و تبیین کرد. حماسه و صلابت به چه معناست؟ چرا حماسه و صلابت لازمه ایمان است؟ چرا در فرهنگ و تمدن غرب حماسه جایگاهی ندارد و تلاش می‌شود انسان‌ها فاقد صلابت و روحیه حماسی باشند؟ آیا حماسه فاقد آسیب است؟ اگر حماسه و با صلابت بودن دارای آفت هست این آفت چیست و چگونه می‌توان راه را بر آسیب‌ها بست؟ چگونه می‌شود که ما صلابت را می‌پسندیم و از وصف آن لذت می‌بریم اما وقتی به انسان‌های باصلابت مانند امیرالمومنین نظر می‌کنیم می‌بینیم اکثر مردم توان تحمل صلابت را ندارند؟

هر چند از صلابت بسیار کم گفته می‌شود اما برای هر فرد و جامعه مومن لازم و ضروری است. لذا برای هر انسان و جامعه دینی و ایمانی این بحث بسیار مهم و ضروری است، به خصوص کسانی که دغدغه عاقبت به خیری و داشتن ایمان حقیقی دارند. استاد پناهیان در این جلسات به این مساله مهم می‌پردازد و توجه ما را به آن معطوف می‌دارد.

مؤمنین باید بدانند که صلابت ناشی از ایمان و معنویت عوارضی دارد از جمله اینکه بعضی افراد بیمار دل نمی‌توانند صلابت مؤمنین را تحمل کنند. کسی که بیمار دل باشد نمی‌تواند صلابت ناشی از معنویت را تحمل کند. یک دلیل برای بی‌حرمتی بعضی‌ها به مقدسات و مؤمنین این است که نمی‌توانند صلابت ناشی از معنویت را بپذیرند.

ما برای از بین بردن ضعف‌های درونی خود نیاز به صلابت داریم. برخی افراد سعی می‌کنند با پوزیشن دینداری، ضعف‌های درونی خود را جبران کنند و همین امر موجب می‌شود که بعضی‌ها دینداران را به ضعف متهم کنند و بگویند که دین برای آدم‌های ضعیف است که می‌خواهند ضعف خود را پشت سر خدا و دین، پنهان کنند.

در ادامه چند راه حل برای دستیابی به صلابت ارائه می‌دهیم. اولاً باید بدانیم صلابت حصولی است نه تحصیلی. قدم اصلی برای رسیدن به صلابت خوف از پروردگار است. راه دیگر دستیابی به صلابت اخلاص است. محبوب شدن نزد پروردگار نیز از یک سو جزء عوامل رسیدن به صلابت است و از سوی دیگر از نتایج صلابت می‌باشد چرا که خداوند مؤمنین با صلابت را دوست دارد.

کسی که روح بزرگی دارد، صلابت هم کسب می‌کند و این صلابت، دارای آثاری بر عمل او خواهد بود؛ مواردی مانند بخشش اشتباهات دیگران، کلان‌نگری و ترسیم اهداف بلند، مثبت‌نگری در مورد دیگران و ... از آن جمله‌اند. اما صلابت دارای مرزبندی‌های دقیقی با تکبر است که ریشه این تفاوت در واقعی بودن و ما به ازاء داشتن صلابت و غیر واقعی بودن تکبر است. صلابت اگر چه از ایمان و یقین فرد نشأت می‌گیرد ولی دارای تأثیراتی بر اخلاق و روابط اجتماعی نیز می‌باشد و این موضوع مهمی را شکل می‌دهد که استاد در آخرین جلسه بدان پرداخته‌اند. شنیدن این بحث به کسانی که در پی شناخت دقیق تری از نظر دین در مورد تعاملات اجتماعی و روابط عمومی

هستند، توصیه می‌گردد.

موضوع: هنر و حماسه (۸): صلابت معنای اصلی حماسه

جلسه ۱

نقش صلابت در حماسه و ایمان

- اهمیت شاخص در امور مادی و معنوی
- اهمیت و دلیل پرداختن به حماسه
- حماسه و کربلا
- صلابت، سازنده حماسه و شاخص ایمان
- فقدان صلابت در شهروند غربی
- مهربانی با همه، اخلاق صهیونیستی
- صلابت و رابطه خدا و انسان
- روضه حضرت علی اکبر (ع)

جلسه ۲

اهمیت حماسه و ارزش صلابت

- ضرورت آشنایی با حماسه
- تأثیر محصولات فرهنگی بر مصرف کنندگان آن
- تسلط صهیونیسم با مرگ حماسه بر جهان
- روایاتی در باره صلابت
- مفاهیم و ارزش‌های تقلبی به جای صلابت
- روضه حضرت ابوالفضل (ع)

جلسه ۳

صلابت، مطلوب و تحمل ناپذیر

- تناقض در خواسته‌های انسان
- فیلم‌های هالیوود، جنگ‌های بی حماسه
- دشواری تحمل صلابت مومن
- کربلا، تناقض قلوب حسینی (ع) با سیوف یزیدی
- روزه شب عاشورا

جلسه ۴

ترس و بغض نسبت به مومن با صلابت

- صلابت، علامت مومن

- صلابت، صفتی سودبخش برای فرد و جامعه
- ترس از مومن
- ابرقدرتی به نام ایران

- صلابت، صفتی بغض برانگیز

- نفرت از امام حسن ع به خاطر امیرالمومنین
- علی (ع) مظهر علو و کبریائی خداوند
- مخالفت همگانی با علی (ع)
- کربلا، ظهور بغض از علی (ع)

- روزه شام غریبان

جلسه ۵

نه تفریط، نه افراط

- خطرناک بودن اکتفا به برخی از خوبی‌ها

- وابستگی سعادت به همه خوبی‌ها
- نگرانی خوبان نسبت به عاقبت
- پیچیدگی روزافزون نفاق در آخر الزمان
- امیرالمومنین و عدالت‌خواهی منحرف

- صلابت حقیقی

- توأم بودن صلابت حقیقی با مهربانی و تواضع
- صلابت ویژگی مهم یاران ولی عصر(ع)
- داشتن و استفاده نکردن
- همراه بودن معنویت راستین با قدرت و عزت

- روضه امام سجاد(ع)

جلسه ۶

عوارض صلابتِ ناشی از معنویت

- لزوم توجه به پیچیدگی معنای صلابت
- دلیل دشمنی بعضی‌ها با صلابتِ مؤمنین
 - دلیل برخی بی‌حرمتی‌ها به مقدسات
- عوارض صلابتِ مؤمنین
 - کینهٔ افراد بیماردل نسبت به مؤمنین با صلابت
 - عدم تحمل صلابت ناشی از معنویت توسط افراد بیمار
 - اهمیت پذیرفتنِ صلابتِ اولیاء خدا
- حصولی بودنِ صلابت
- راه رسیدن به صلابت
 - خوف از خدا
 - اهمیت ترس از کبریایی خدا
 - لزوم درکِ مقولهٔ ترس از خدا
 - تفاوت ترس از خدا و ترس از غیرِ خدا
 - اهمیت خائف بودن از مقام پروردگار

جلسه ۷

عوامل شکل‌گیری صلابت

- رابطهٔ احساس صلابت با یقین و خوف از خدا
- احساس حقارت درونی، عامل بسیاری از گناهان
 - لزوم تلاش برای از بین بردن حقارت درونی
- راه از بین بردن احساس حقارت
- ضرورت مخلص بودنِ مسئولین مملکت
- علاقهٔ خداوند به قتال کنندگان در راه خدا
- صلابت، عامل محبوبیت مؤمنین نزد پروردگار
- روضه حضرت رقیه (س)

جلسه ۸

• آثار صلابت

• رابطه صلابت و اتحاد مؤمنین

• آثار صلابت

○ داشتن روح بزرگ

○ هیبت و بزرگواری

○ اهداف بلند

○ بخشش اشتباهات دیگران

○ کلان‌نگری

○ مثبت‌نگری

○ سخت‌گیری با دشمنان و محبت با دوستان

• ویژگی‌ها و علائم بزرگی روح

○ ویژگی‌های روح‌های کوچک

▪ خوبی‌ها؛ عامل بزرگ شدن روح

○ آدم بد؛ آدمی با روح کوچک

○ روح‌های بزرگ و هم‌نشینی با اهل بیت (ع)

○ بی‌تأثیر بودن اتفاقات در تغییر حال بزرگان

• تأثیر ایام محرم برای بزرگ شدن روح و کسب صلابت

○ ایجاد تعاون، همدلی و از خود گذشتگی

○ اربعین؛ تجلی ویژه‌ای از بزرگواری‌ها

• روضه حضرت علی اصغر (ع)

موضوع: هنر و حماسه (۸): صلابت معنای اصلی حماسه

جلسه ۹

- تشخیص حرف‌های خوب و خوب‌تر؛ مهمترین مشکل بشر
- کلیدی و محوری بودن تشخیص خوب از خوب‌تر
- فریب خوردن حضرت آدم با یک حرف خوب
- آثار پذیرفتن حرف‌های به ظاهر خوب ابلیس
- تلاش دین برای مخفی ماندن بدی‌ها و رو آمدن خوبی‌ها
- خوب بودن اکثر آدم‌ها
- فریب خوردن انسان‌ها با حرف‌های خوب
- آزادی؛ حرفی خوب و راهی اشتباه
- بررسی اهمیت آزادی در نهضت حسینی (ع)
 - اعطای آزادی اجتماعی و روانی به اصحاب
- مطالبه آزادی از حاکمیت
- عزت؛ جایگزین اصطلاح آزادی
- سلب آزادی روانی در غرب و اعطاء آزادی عمل ظاهری
- عدم استفاده از لفظ آزادی در قرآن
 - آزادی؛ لفظی مشترک برای هواپرستی و خداپرستی
 - استفاده غالب از آزادی برای هواپرستی
 - آزادی؛ کلمه‌ای خوب ولی فریبا
 - تأثیر صلابت بر نشاط
 - روضه‌های اسارت و روضه حضرت رقیه (س)

جلسه ۱۰

صلابت و اخلاق

- مروری بر مباحث گذشته و پاسخ به برخی از سؤالات
- عدم تأمین آزادی بدون بهره‌مندی از عزت
- دستیابی به اهداف خوب از راهی غیر از راه غرب
- ضرورت نگاه استراتژیک به حرف‌های خوب
- همراهی صلابت و مهربانی
 - نیاز زن به محبت و نیاز مرد به عزت
 - ابزارهای غلط برای ابراز بزرگی
- تأثیر ایمان و تقوی بر کسب صلابت
 - ضرورت گشاده رویی برای مؤمنان
 - پرهیز از گناه و کسب صلابت و ابهت
- تفاوت صلابت و تکبر
 - بزرگ بودن، خواسته‌ای همگانی
 - صلابت، امری درونی و واقعی
 - تکبر، نمایشی ظاهری و غیرواقعی
- تفاوت صلابت و دافعه
 - بررسی صلابت در روابط خانوادگی
 - زن، تواضع در مقابل همسر و صلابت در مقابل دیگران
- رابطه صلابت و عبودیت

○ سلطنت عبد خدا بر عالم

● **ضرورت‌های امروزین کسب صلابت**

○ صلابت، تعیین‌کننده مرز با دیگران

○ آخر الزمان و تعیین دقیق‌تر مرزبندی‌ها

○ صلابت و جلوگیری از ریزش‌های آخر الزمان

● **روضه حضرت زهرا(س)**

از فرهنگ مقاومت تا مقاومت فرهنگی (تهران، در جمع انصار حزب الله، ۱ جلسه)

معرفی بحث

فرهنگ مقاومت سه عنصر کلیدی دارد که بدون آنها مقاومت میسر نیست. غرب‌گرایان همیشه این عناصر را اموری منفی دیده‌اند و علیه آن موضع گرفتند. این سه عنصر چیست؟ و چرا باید آنها را در ساختارهای کشور نهادینه کرد؟ امروز که فرهنگ غرب به صورت خزنده در جامعه ما رخنه کرده است برای حفظ فرهنگ مقاومت به مقاومت فرهنگی نیاز بیشتری وجود دارد.

فهرست

فرهنگ مقاومت

- عناصر کلیدی مقاومت
- نگاه منفی غرب‌گرایان به جهاد و عناصر آن
- عدم امکان زندگی بدون مقاومت
 - تلازم دشمن و زندگی انسان
 - وجود همیشگی جهاد
 - ایثار، صفت بارز امت اسلام
- لزوم حفظ فرهنگ شهدا
- ضرورت حضور فرهنگ مقاومت در ساختارهای کشور

مقاومت فرهنگی

- نفوذ آرام و کشنده فرهنگ غرب

- تأثیر فرهنگ بر فکر و فطرت
- نیاز به مقاومت فرهنگی برای حفظ فرهنگ مقاومت

پرسش و پاسخ

- ولایت فقیه لازمه حکومت مهدوی، قبل و بعد از ظهور
- حضور اصلاح طلبان در انتخابات
- قرارگاه عمار
- جمهوری اسلامی، بوی پیراهن یوسف
- حجاب
- حقانیت رهبر انقلاب و جایگاه ایشان نزد نخبگان جهان
- مضرات سیاه و سفید کردن فضای جامعه